

Tisdagen den 24 januari

Kl. 13.00–16.00
18.00–20.19

§ 1 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Malcolm Momodou Jallow* (V) avsåg sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets partigrupp anmält Isabell Mixter som suppleant i trafikutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i trafikutskottet
Isabell Mixter (V)

§ 3 Anmälan om ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Viktor Wärnick* (M) valts till ordförande i socialförsäkringsutskottet under *Jessica Rosencrantz* (M) ledighet den 19 januari–14 maj.

§ 4 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 26 januari kl. 14.00*.

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2022/23:19 för torsdagen den 19 januari från miljö- och jordbruksutskottet och
prot. 2022/23:13 för torsdagen den 19 januari från arbetsmarknadsutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:149

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:149 Insatser för fler poliser i Stockholm
av Mattias Vepsä (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 10 februari 2023.

Stockholm den 23 januari 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:151

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:151 Visitationszoner och rättssäkerheten
av Mattias Vepsä (S)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 10 februari 2023.

Stockholm den 23 januari 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 7 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM39 Meddelande om en dröjarstrategi 2.0 *COM(2022) 652* till trafikutskottet

2022/23:FPM40 Certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid *COM(2022) 672* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Prot. 2022/23:50
24 januari

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2022) 540, COM(2022) 541 och COM(2022) 542 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 mars*.

§ 9 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2022/23:KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regerings- ärendenas handläggning

2022/23:KU5 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritets- principen

2022/23:KU11 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Finansutskottets betänkande

2022/23:FiU6 Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2021

Socialutskottets betänkanden

2022/23:SoU9 Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU

2022/23:SoU4 En ny biobankslag

2022/23:SoU5 Ökad kontroll i hälso- och sjukvården

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:95 om bemannade skolbibliotek

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Riksdagsledamoten Amanda Lind har frågat mig om jag är beredd att gå vidare med förslaget om lagstiftning om bemannade skolbibliotek, enligt Skolbiblioteksutredningen. Amanda Lind har även frågat mig om hur jag, utöver detta, fortsatt ämnar stärka det läs- och litteraturfrämjande arbetet i skolan.

En god läsförståelse är avgörande för att elever ska klara sina studier i alla skolans ämnen. Läsförståelse är också viktigt för att elever ska ha möjlighet att delta i det demokratiska samtalet i samhället.

I budgetpropositionen för 2023 föreslog regeringen därför insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling, bland annat genom en utvidgning, förstärkning och förlängning av Läslyftet. Regeringen lämnade också förslag på insatser för att öka tillgången till läromedel av hög kvalitet, vilket gynnar undervisningens kvalitet. Under 2023 satsas därför 685 miljoner kronor och därefter 555 miljoner kronor årligen från 2024. Detta är också åtgärder som kan bidra till att öka elevernas läsförståelse. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Skolbiblioteken spelar en viktig roll i att väcka läslusten och främja elevers läskunnighet, bildning och utbildning. Alla elever i grundskolan

och motsvarande skolformer samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska enligt skollagen redan i dag ha tillgång till skolbibliotek. Hur skolbiblioteken är utformade skiljer sig dock kraftigt mellan skolor, från några böcker i ett litet rum till ett välutrustat bibliotek med många böcker, olika medier och en utbildad bibliotekarie.

Den dåvarande regeringen tillsatte den 28 november 2019 en utredning med uppdrag att bland annat utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken. Utredningen redovisade sitt uppdrag i delbetänkandet *Skolbibliotek för bildning och utbildning* (SOU 2021:3) den 19 januari 2021. Den förra regeringen beslutade inte om någon proposition om skolbibliotek, och utredningens förslag fortsätter därför att beredas inom Regeringskansliet.

Anf. 2 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det känns bra att vi kan stå här i kammaren och diskutera denna viktiga fråga. Jag blev positiv när jag hörde statsrådets svar, bland annat för att statsrådet så tydligt lyfte upp den viktiga funktion skolbiblioteken har för läsning och konstaterade att situationen ser annorlunda ut runt om i landet, vilket är ett av de problem man försöker komma åt med Skolbiblioteksutredningen, naturligtvis också för att förslaget fortsatt är under beredning. Jag tolkar det som att förslaget inte är avskrivet och lagt i en byrålåda. Det är ett glädjande besked.

Precis som jag skrev i min interpellation har vi under en längre tid kunnat följa hur ungas läsande minskat och hur barns läsförmåga har blivit allt sämre. Det är djupt oroväckande. Vi vet att läsningen har en sådan enorm betydelse för att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan, för att följa med och vara en aktiv del av samhällsdebatten och därmed för att vara en aktiv del av vår demokrati. Naturligtvis handlar det också om de dörrar och världar som litteraturen och läsningen öppnar, det vill säga att förstå andras perspektiv och ge sig ut på resor dit få andra medier lyckas ta barn.

Under åren i regering drev Miljöpartiet hårt på för att stärka barns läsning. Vi införde en läsa-skriva-räkna-garanti för att säkra att inga barn ska gå igenom lågstadiet utan att skolan har vidtagit åtgärder.

Jag är glad över att vi tillsammans med bland annat Liberalerna hade ett gemensamt engagemang under förra mandatperioden och i januariavtalet för att genomföra Läsdelegationens förslag. Det var något vi gemensamt drev på. Vi inrättade ett läsråd under Kulturrådet. Vi har stärkt skolbiblioteken runt om i landet, och vi har genomfört ett stort paket med läsfrämjande insatser, inte minst tidiga läsinsatser för små barn och deras föräldrar samt böcker till förskolan. Men mer behöver göras för att vända trenden.

Enligt bibliotekarier och lärare är just bemannade skolbibliotek en sådan strukturreform som vore viktig att få på plats för att åstadkomma en permanent förändring.

Liberalerna är ett parti som i mycket delar Miljöpartiets syn på vikten av läsning, bibliotek och bildning för den enskilda individen och för samhället. Liberalerna lyfter själva fram på sin hemsida att skolbiblioteken ska vara lugna, rustade och bemannade. Och jag konstaterar också att i de olika enkäterna inför valet ställer sig Liberalerna positiva till Skolbiblioteks-

utredningens förslag och tycker att de ska genomföras. Moderaterna är också positiva till Skolbiblioteksutredningens förslag.

Så sent som innan jul under en budgetdebatt konstaterade jag också att Liberalernas ordförande i utbildningsutskottet, Fredrik Malm, tycker att man definitivt ska ha ambitionen att så mycket som möjligt i utredningen ska genomföras, men man måste såklart titta på remissvaren och se när man kan återkomma med förslag till lagstiftning.

Skolbiblioteksutredningen innehåller flera delar för att stärka skolbibliotekens funktion, men den allra viktigaste delen i lagstiftningen handlar om att skarpt ställa krav på bemannade skolbibliotek. Vi vet att det är just skolbibliotekarien som har möjlighet att lotsa barnen till läsande, så att det inte blir fråga om hyllorna i en korridor, som ministern hänvisade till.

Kan ministern lova att det kommer att läggas fram en proposition om bemannade skolbibliotek under denna mandatperiod? Kan ministern lova att den också kommer att innehålla förslag om skarp lagstiftning angående bemanning?

Anf. 3 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Låt mig först konstatera hur viktigt läsning och bra läsförståelse är. Vi har sett under en följd av år att läsförståelsen tycks ha försämrats. Det tar längre och längre tid för barn att lära sig att läsa, och det får stora konsekvenser för deras kommande skolresultat och för deras kommande förmåga att läsa skönlitteratur, att ta del av samhällsdebatten och att på allvar ta sitt fulla demokratiska ansvar när de blir lite äldre.

Det är också därför vi nu gör den här stora satsningen på läroböcker i svensk skola. Vi har sett att det är väldigt stora skillnader i hur mycket pengar kommunerna och andra huvudmän satsar på bra läromedel. De skillnaderna är alldeles för stora, och det är klart att det är viktigt att man har läroböcker. Det finns många skäl. Djupläsningen förbättras när man läser i en bok i stället för på en skärm. Vi vet också att sannolikheten att man läser skönlitteratur när man blir äldre ökar om man har haft riktiga läroböcker. Det är alltså en stor och viktig satsning.

När det gäller skolbiblioteken finns det redan i dag lagstiftning på området. Man ska ha skolbibliotek, och det är huvudmännen som är ansvariga för att se till att de finns och att man följer den skollag som finns. Men som jag sa i mitt skriftliga svar och som jag också svarade här bereds den här frågan just nu i Regeringskansliet. Den förra regeringen hanterade inte frågan, utan den ligger där.

Jag vill också säga att jag på intet sätt vill skylla på den förra regeringen, för den hade också andra frågor på sitt bord – både pandemi och Ukrainakris och så vidare. Men frågan bereds i Regeringskansliet nu.

Anf. 4 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag tackar Lotta Edholm för svaret, även om det inte var ett svar på min fråga om ministern kan lova att faktiskt lägga fram en proposition.

Jag förstår att det kan vara svårt för statsrådet att faktiskt lova. Man är ju flera partier som ska komma överens i frågan. Men både Liberalerna och Moderaterna hade ju med i sina valmanifest eller sina utfästelser inför valet att de vill gå vidare med skarp lagstiftning.

Utbildningsutskottets ordförande Fredrik Malm hänvisar till att man måste se över remissvaren och därefter återkomma. Då skulle jag vilja fråga skolministern hur man ser på de remissvar som har kommit in och om de har föranlett någon förändrad syn från regeringens och Liberalernas sida på den utredning som finns.

Det har kommit en diskussion när det gäller lagstiftning om bemannade skolbibliotek. En synpunkt som har kommit från en del remissinstanser är att de väldigt små enheterna kanske inte skulle ha möjlighet att leva upp till lagstiftningen. Men här föreslår utredningen faktiskt en undantags-skrivning så att man i de fall då enheter är väldigt små eller ligger väldigt nära ett folkbibliotek skulle kunna tydliggöra att det går att teckna avtal med och nyttja kompetens från folkbiblioteket. Jag har därför lite svårt att tro att den kritiken från remissinstanserna ska sätta stopp för en sådan här lagstiftning. Tvärtom är det ju så att den här typen av formella överenskommelser mellan skolbibliotek och folkbibliotek är något som efterfrågas. Det efterfrågas också lagstiftning som kan stötta en sådan utveckling.

Vi i Miljöpartiet anser att säkerställandet av likvärdig tillgång till skolbibliotek i hela landet är en av både kulturpolitikens och utbildningspolitikens viktigaste uppgifter. Jag hoppas att skolministern verkligen har den här frågan högt upp på sin dagordning.

Det står i Tidöavtalet att skolbibliotek är en viktig fråga för en likvärdig skola, men det står inget om att de ska vara bemannade. Jag skulle vilja höra från skolministern hur prioriterat det är att komma fram med lagstiftning där det är bemannade skolbibliotek som man ställer krav på. Det finns många fler saker i utredningen som absolut är viktiga, men här har vi en nyckelfråga för att det ska bli människor av kött och blod som guidar eleverna in i litteraturens och läsningens värld så att vi inte får den här situationen med hyllor i en korridor och att det ska klassas som skolbibliotek. Det är min första fråga.

Jag vill också kort referera till en sak som skolministern sa och som jag instämmer i. Det handlar om förmågan till djupläsning – att på djupet ta till sig en text och på djupet uppnå den läsförståelse som krävs. Där vet vi att det läsande som nu väldigt mycket sker digitalt kan försvåra den typen av djup läsförståelse.

Jag kommer just från ett lunchseminarium här i riksdagen med väldigt intressant forskning från universitetet i Stavanger som bekräftar det vi redan vet: Den läsning som nu väldigt mycket sker i våra digitala forum skapar en utmaning när det gäller läsförståelsen, medan fysiska böcker som man kan hålla i handen skapar en särskild typ av lärande och en särskild typ av förståelse för den text man läser. Där kommer skolbiblioteken in som en viktig plats i en skola där du kan få tillgång till de fysiska böckerna.

Jag vill på intet sätt säga att det här är oproblematiskt. Det är en utveckling som har pågått under lång tid och som vi nu måste vända med gemensamma krafttag. Jag är positiv till att Miljöpartiet och Liberalerna har kunnat hitta varandra i läsfrämjande frågor tidigare. Jag hoppas att vi kan göra det även den här mandatperioden och gå vidare med den utredning som vi gemensamt tillsatte.

Anf. 5 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Det hoppas jag också. Som Amanda Lind möjligen noterat har jag uttryckt viss kritik mot den digitalisering vi sett av läromedel och att det ibland inte ens finns läromedel i skolans undervisning.

Jag tror att riktiga skolböcker är bra för eleverna. Det gynnar läsningen, precis som Amanda Lind säger. Det gör det lättare för elever att få en uppfattning om vad det är för materia de ska lära sig. Det gör det lättare för lärare att vara lärare och inte försöka vara läromedelsproducenter. Det gör det lättare för föräldrar att se vad som faktiskt är läxan. Framför allt gör fysiska läromedel det lättare att se att man verkligen följer de kursplaner som finns för ämnena. Det finns alltså stora fördelar med fysiska läromedel.

Jag tror att ett skäl till att det blivit som det blivit med en digitalisering som ibland varit ogenomtänkt är att man när den svepte in över världen och över landet inte visste allt det som vi vet i dag. Jag skulle vara intresserad av att höra vad Amanda Lind fick för ytterligare inblickar i detta på det där seminariet. Vi vet till exempel att man lär sig bättre om man skriver för hand när man gör anteckningar än om man skriver på dator eller läsplatta. Vi vet som sagt att djupläsningen förbättras när man läser i fysiska läromedel. Vi vet också att barn rör sig alldeles för lite och att ett skäl till det är att de ägnar sig alltför mycket åt olika digitala plattformar – läsplatator och så vidare.

Med detta sagt skulle jag avslutningsvis vilja säga att vi jobbar med den här frågan i Regeringskansliet. Jag tycker att skolbiblioteken fyller en enormt viktig roll som det är i dag, men vi hoppas att vi så småningom ska komma fram till ett lagförslag om skolbiblioteken. De fyller en mycket viktig funktion för läsningen och för att elever ska få samma och likvärdiga villkor när de så småningom blir lite äldre och förhoppningsvis kan ta del också av folkbibliotekens olika tjänster.

Anf. 6 AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är glädjande att höra det engagemang som finns för skolbiblioteken från statsrådet. Jag ser fram emot att regeringen kommer att lägga fram en proposition. Jag konstaterar dock att ministern fortfarande inte är tydlig med att det faktiskt är bemannade skolbibliotek man ämnar skriva en proposition om.

Jag vill bara upprepa här att endast 46 procent av landets skol- och gymnasieelever i dag har tillgång till ett bemannat skolbibliotek. Vi vet att skolbibliotekarierna har en alldeles utomordentligt viktig roll att spela när det gäller att introducera eleverna till böcker och läsning, att hitta rätt bok till rätt elev och att fungera som ett stöd till lärarna i undervisningen. De har också den viktiga funktionen att jobba med medie- och informationskunnighet, en uppgift som absolut inte har blivit mindre relevant i takt med den digitalisering som vi pratat om här.

Jag konstaterar att Liberalerna är ett av de partier som vill se att vi går fram med den här utredningen och med skarp lagstiftning om bemannade skolbibliotek. Man har stöd från Moderaterna för den linjen, så jag kan bara hoppas att skolministern har framgång i de interna förhandlingarna i Regeringskansliet. Jag konstaterar också att det finns ett brett stöd i riksdagen för att gå vidare med utredningens förslag.

Fru talman! Miljöpartiet har varit pådrivande när det gäller det läsfrämjande arbetet och kommer att fortsätta vara det. Jag tycker att det är positivt att regeringen går fram med att stärka läsandet i tidig ålder. Så lägger vi en grund. Men vi vet också att läsning är något du måste fortsätta jobba på. Du måste fortsätta läsa skönlitteratur som tonåring och som vuxen och öva den grundläggande läsförståelsen hela livet.

Därför fyller bemannade skolbibliotek en viktig roll i både vårt utbildningsväsen och vårt samhälle. Vi behöver fler böcker och mer läsning, och vi behöver kunnig, utbildad personal som kan bistå i den utvecklingen. Jag hoppas att skolministern menar allvar när hon säger att hon kommer att återkomma med en proposition.

Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Jag är glad över den här diskussionen. Skolbiblioteken har en enormt viktig roll i skolorna och för enskilda individer, för ungdomarna samt för att stötta lärarna i deras viktiga arbete för att öka läsningen men också för att understödja annan undervisning.

Jag tycker att det har varit en intressant diskussion som jag gärna vill tacka för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:89 om en aktiv arbetsmarknads- politik

Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Teresa Carvalho har frågat mig varför jag och regeringen skär ned på den aktiva arbetsmarknadspolitiken när regeringen själv konstaterar att gruppen med svag anknytning till arbetsmarknaden kommer att drabbas hårdare än andra grupper till följd av lågkonjunkturen. Därtill har Teresa Carvalho frågat mig vilka insatser jag har för avsikt att dra ned på, mot bakgrund av att jag och regeringen vill styra mer mot arbetsmarknadsutbildning och matchningstjänster.

Alla som kan arbeta ska göra det. Arbetslinjen behöver återupprättas. Arbetsmarknadspolitiken behöver bli mer kostnadseffektiv och utformad så att fler kommer i arbete. Även om situationen på arbetsmarknaden har förbättrats under 2022 finns det problem med en fortsatt hög arbetslöshet, betydande integrationsproblem och en långtidsarbetslöshet som trots att den minskat sedan pandemins rekordhög nivå fortsatt är på en alltför hög nivå. Samtidigt är det stor brist på arbetskraft på flera områden på arbetsmarknaden.

För att möta detta behöver matchningen förbättras och kompetensbristen motas i hela landet. Regeringen bedömer att det finns behov av och utrymme för effektiviseringar av arbetsmarknadspolitiken. Genom att prioritera kostnadseffektiva insatser som är arbetsplatsnära och bidrar till en hög sökaktivitet kan fler komma i arbete, samtidigt som anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser kan minskas 2023.

Trots en minskning av anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser med cirka 1 ½ miljard 2023 finns utrymme för en fortsatt ökning av insatser i förhållande till nuvarande nivåer, med en inriktning som svarar mot utmaningarna på arbetsmarknaden.

Det handlar bland annat om matchningstjänster, som kan bidra till förkortade arbetslöshetstider och till att förebygga och motverka långtidsarbetslöshet. Ett fortsatt högt antal deltagare i matchningstjänster kan också bidra till fler kontakter med arbetsgivare och till att arbetsgivares kompetensförsörjningsbehov bättre kan mötas.

Det handlar också om arbetsmarknadsutbildning som kan rusta de arbetssökande för de lediga jobben och därmed bidra till att motverka kompetensbristen. Det finns även utrymme för att fler ska kunna ta del av arbetspraktik som kan ge arbetslivserfarenhet och förbättra jobbchanserna.

De senaste årens anslagssparande inom arbetsmarknadspolitiska program och insatser visar att anslaget har varit för högt budgeterat. Anslagssparandet för 2021 uppgick till 942 miljoner kronor, och för 2022 beräknas utgifterna bli 1,682 miljarder kronor lägre än budgeterat enligt Arbetsförmedlingens senaste prognos.

Regeringen är självklart beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder på det arbetsmarknadspolitiska området under mandatperioden, om läget på arbetsmarknaden försämrats.

Anf. 9 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag vill naturligtvis börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret även om mina invändningar fortfarande kvarstår mot regeringens politik, som går ut på att skära ned på de aktiva arbetsmarknadsinsatserna samtidigt som vi går in i lågkonjunktur – helt enkelt för att jag befarar att detta kommer att spä på långtidsarbetslösheten ytterligare.

Men låt mig ändå börja med det som vi verkar vara överens om, nämligen att alla som kan jobba ska jobba och att vi ska ha högt ställda krav på den enskilde att göra allt i sin makt för att göra sig anställbar.

Det som skiljer oss åt är att vi socialdemokrater ser att krav och stöd är två sidor av samma mynt och därför lägger lika stor vikt vid den aktiva arbetsmarknadspolitiken som vid kravställandet på enskilda. Arbetsmarknadspolitiken blir, skulle jag vilja säga, särskilt viktig nu när vi ser hur kraven på arbetsmarknaden blir allt högre men också hur strukturuomvandlingen går allt snabbare. Det är därför vi vill satsa mer på arbetsmarknadspolitiken medan regeringen i stället väljer att skära ned.

Vi hör att arbetsmarknadsministern försvarar neddragningarna med att insatserna ska vara kostnadseffektiva, och det tror jag att de flesta håller med om. Varje förslösad skattekrona är en stöld från folket, som den gamla socialdemokratiska socialministern Gustav Möller en gång uttryckte det.

Men det är inte alltid de billigaste insatserna som bäst hjälper personer med stora behov, utan det behövs rätt insatser, som är anpassade efter individens särskilda omständigheter. För vissa kan det ibland faktiskt i längden vara mer lönsamt att använda mer omfattande och personalintensiva insatser.

Jag tycker också, fru talman, att det är bra att vi verkar vara överens om problembilden – att Sverige har en omfattande matchningsproblematik. Vi har en hög efterfrågan på arbetskraft, vilket i grunden naturligtvis

är otroligt positivt, men samtidigt många arbetslösa, som saknar de kompetenser, de färdigheter och den utbildning som arbetsgivarna efterfrågar.

Jag är glad att arbetsmarknadsministern pekar särskilt på just matchningsproblemet, men det gör det samtidigt ännu svårare att begripa varför regeringen väljer att skära ned på just de rustande arbetsmarknadsinsatserna med 1 ½ miljard och därtill på vuxenutbildningen med 1 miljard, särskilt i en tid när vi går mot lågkonjunktur och dessa resurser behövs mer än någonsin. Till skillnad från Johan Pehrson drar jag slutsatsen att Sverige borde satsa mer på arbetsmarknadspolitiken och utbildningen för vuxna, för att rusta människor med de färdigheter som kommer att efterfrågas när kurvorna sedan vänder uppåt igen.

Fru talman! Enligt arbetsmarknadsministern ska det bli mer och bättre stöd till enskilda, trots de kraftiga neddragningarna. Det går inte ihop, särskilt inte när de privata matchningstjänsterna och arbetsmarknadsutbildningarna ska fredas från neddragningarna.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern om han kan garantera att det inte kommer att bli färre personer i arbetsmarknadsutbildningar under det här året. Och i så fall, vad är det då som ska bort när anslaget 1:3 inom utgiftsområde 14 ska få en neddragning på 1 ½ miljard? För trovärdighetens skull tror jag att arbetsmarknadsministern skulle behöva precisera om det är anställningsstöd, stöd för den som vill starta eget, kompetenskartläggning, vägledning, förberedande insatser eller kanske arbetsträning som Arbetsförmedlingen ska dra ned på?

Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är viktigt att hålla isär detta och inse att vi med den tidigare regeringen har haft stora anslagssparanden under 2021 och även tydligt under 2022. Detta kan man flytta vidare; det går rätt in till Arbetsförmedlingen. Jag pratar alltså om förvaltningsanslaget. När det gäller programmen kommer man, med den nivå vi nu slår fast, att kunna ha verksamhet i paritet med den tidigare.

Man måste se den samlade bilden. Vi gör en gigantisk satsning på utgiftsområdet. Läger man ihop det som vi oftast pratar om här, allt från programmen till arbetsmarknadsutbildningen, nystartsjobben och de kommande etableringsjobben, måste man också addera att vi höjer a-kassan och att vi lägger till omställningsstöd.

Det görs nu enormt stora samlade insatser för att se till att vi höjer kompetensen i Sverige och möter kompetensbristen och för att människor som hamnar i arbetslöshet inte ska bli kvar i den för länge utan kan ställa om och snabbt komma i fråga för nya jobb. Det är alltså en rejäl, samlad ambitionshöjning som görs.

Vad gäller de stöd som nämndes och synen på utbildning – både komvux och folkbildningen – vill jag säga att det är något som jag har debatterat tidigare. Låt mig slå fast att vi fullföljer det som den tidigare regeringen bestämde i sina planer. Det är många pandemistöd som nu tar slut. Där slog den tidigare regeringen fast vad som ska gälla, och det fick ni i ert parti ofta stöd för från oss i Liberalerna och andra partier.

Nu när Socialdemokraterna har hamnat i opposition för de en annan politik. Då för de fram något annat än de gjorde före valet. Nu vill de inte längre att pandemistöden ska avslutas, utan stöden ska fortsätta att ligga

på samma höga nivå som de låg på tidigare. Det gäller alltifrån den utökade satsningen på regionalt yrkesvux och regionalt yrkesvux flex till yrkes-svenska i välfärden och regionalt yrkesvux med kombinationsutbildning-ar.

När dessa stöd nu tar slut väljer vi i den här regeringen ändå att skjuta till medel för att exempelvis få fler platser på regionalt yrkesvux, som är en viktig del när det gäller att få människor i arbete, inte minst personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Samma sak gäller platser på folkhögskolor, förstärkningar till studieförbund och så vidare.

Dessa stöd har ju varit tidssatta av den förra regeringen och har upphört. Redan under förra året såg vi hur läget var. Jag tyckte att det var bra att man gjorde tillfälliga satsningar. Vi har stött detta från Liberalernas sida, inte minst under covid, men nu återgår vi till en mer normalhög nivå.

Vi instämmer i att vi ska ha en bred och aktiv arbetsmarknadspolitik, men den måste också vara effektiv. I undersökningar där olika länder jämförs kan vi se att Sveriges anslag till den aktiva arbetsmarknadspolitiken år 2016 var tredje störst bland EU-länderna sett som andel av bnp, och 2019 låg vi på andra plats i OECD om man dessutom exkluderar personalkostnad och administration. Men ändå har vi en väldigt hög arbetslöshet.

Jag tänkte på Gustav Möllers ande, och hans bevingade ord, som återopades här: Man ska inte slösa med resurserna, utan man ska använda rejält med resurser. Alla de miljarder vi satsar ska gå till effektiva insatser för att få människor i egna riktiga jobb.

Anf. 11 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Låt mig först konstatera att jag inte heller nu fick något svar på vilka insatser som berörs av neddragningarna på 1,5 miljarder. Det är tydliga neddragningar. Om man lägger tabellen från årets budget bredvid tabellen från förra året ser man en tydlig skillnad på 1,5 miljarder, och inom vuxenutbildningen är det ungefär 1 miljard. Hur arbetsmarknadsministern kan få detta till en satsning är för mig obegripligt. Jag skulle vilja säga att det är oseriöst.

Jag utgår från att arbetsmarknadsministern vet om att regeringen faktiskt kan bestämma sig för att fortsätta med en satsning om man tycker att den är bra även om den tidigare har varit tidssatt. Så valde vi socialdemokrater att göra i vårt budgetalternativ, för vi ser att vi har en allvarlig matchningsproblematik på svensk arbetsmarknad. Jag trodde att vi var överens om det. Vi har arbetssökande som behöver rustas med insatser för att kunna ta de jobb som finns och som kommer att finnas när lågkonjunkturen vänder uppåt igen.

Sedan hör vi att arbetsmarknadsministern tycker att vi kan skära ned på arbetsmarknadspolitiken eftersom Arbetsförmedlingen inte har gjort av med alla pengar. Jag tycker att det blir en ganska märklig bortförklaring. Det är ju inte så att det inte finns ett behov. Det är ju inte därför det har blivit pengar över. Vi vet dessutom att behovet kommer att öka.

Men vad detta handlar om är Arbetsförmedlingens bristande anvisningskapacitet. I klartext handlar det om de neddragningar på Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag som högerpartierna lyckades driva igenom under förra mandatperioden, trots att man satt i opposition. De ledde till att Arbetsförmedlingen fick en så slimmad organisation att arbetsförmed-

Prot. 2022/23:50

24 januari

Svar på

interpellationer

larna inte riktigt hinner med att möta de arbetssökande och hänvisa dem till de insatser som de behöver.

När exempelvis Polismyndigheten har gått med överskott har jag inte hört regeringspartierna säga att de vill skära ned på polisen. Då har det snarare hetat att polisen behöver långsiktiga kapacitetsförstärkningar för att kunna omsätta resurserna i arbete. Givetvis måste man möta Arbetsförmedlingens utmaningar på samma vis.

Alla förstår att detta handlar om att regeringspartierna och Sverigedemokraterna helt enkelt har väldigt låga ambitioner för arbetsmarknadspolitiken. Det är inte heller något nytt. Samtliga Tidöpartier har agerat på det sättet länge i den här kammaren.

Jag vill också säga något om detta att vi lägger mycket resurser på arbetsmarknadspolitiken sammantaget. Det är inget som jag som socialdemokrat skäms över, för vi strävar alltid efter full sysselsättning. Vi ser att både individen och samhället har ett ansvar här.

Vi är helt överens om att vi har alldeles för hög arbetslöshet. Men jag skulle också vilja påminna om att vi har den högsta sysselsättningsgraden på 30 år, som också är i EU:s toppskikt. Allting är alltså inte nattsvart, utan något gör vi också rätt.

Arbetsmarknadsministern säger också att regeringen är beredd att vidta åtgärder om arbetsmarknaden försämras under mandatperioden. Det är ändå lite glädjande, får man säga. Samtidigt kommer då följdfrågan: Hur hög ska arbetslösheten bli för att arbetsmarknadsministern ska vara villig att vidta aktiva åtgärder i stället för att bara göra nedskärningar? Och vilka är då dessa åtgärder, och hur förbereder sig regeringen på att möta den verkligheten? Alla, inklusive regeringen själv, gör ju ändå bedömningen att vi går mot en lågkonjunktur som också kommer att leda till en ökad arbetslöshet.

Anf. 12 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det är skillnad när man har en utveckling. Man gör enorma satsningar. Det är många miljarder som nu satsas.

Vi har investerat enormt i arbetsmarknadspolitik genom åren. Det har varit fokus på att skolan ska fungera och på att integrationspolitiken ska fungera, och då har också arbetsmarknadspolitiken fungerat något lättare. Sedan finanskrisen 2008–2009 har vi sett – då var jag också här i kammaren men på en annan plats än nu – att arbetslösheten först gått ned, sedan har den gått upp efter covid och därefter har den börjat ticka nedåt igen. Det beror på att man har haft en arbetsmarknadspolitik vars innehåll pengamässigt har legat ungefär på den nivå vi nu lägger fast.

Tanken är att arbetslösheten ska fortsätta att minska år efter år. De människor som har varit arbetslösa kommer ut i jobb, men sedan kommer det in nya människor. Det kan vara strukturomvandlingar, och för detta har vi andra verktyg som det storsatsas på. Men personer som befinner sig relativt långt från arbetsmarknaden och är inskrivna hos Arbetsförmedlingen möter de samlade åtgärderna. Det är ändå 11 000 duktiga medarbetare på Arbetsförmedlingen som jobbar varje dag för att hjälpa människor att komma i jobb.

Sedan har vi arbetsmarknadsutbildningarna. Vi har nystartsjobben. Vi kommer att få etableringsjobb. Allt detta görs ju för att människor ska komma ut i jobb. För att se till att det inte blir fler människor som blir långtidsarbetslösa, mellanarbetslösa eller korttidsarbetslösa måste vi se till att vi har en fungerande skola. Unga människor måste klara både grundskolan och förhoppningsvis gymnasiet. Människor måste fortsätta att läsa på komvux på de nivåerna. Gör man detta räcker pengarna till den nivå som nu har tagit ned arbetslösheten.

Jag håller med Teresa Carvalho om att det är jättebra att vi har hög sysselsättning. Vi har en av de högsta sysselsättningsnivåerna i Europa. Det är strålande! Det är vi alla för. Det är välstånd som skapas. Det är samhällsbyggare som bidrar till det här landet.

Men när arbetslösheten i Sverige är för hög, och vi har sett att det som har satsats i Sverige inte har gett maximal effektivitet – det kan man se i internationella jämförelser – behöver vi göra annat. Då handlar det om bidragssystem, språkutbildning och annat.

Vi har pekat på behovet av en bidragsreform för att det alltid ska löna sig att arbeta. Jag är väldigt glad över att jag här får höra att alla som kan jobba ska jobba och att det inte finns något motstånd mot ett motprestationskrav vid försörjningsstöd.

Det är ett enormt framsteg. Jag önskar att det hade varit så de senaste 20 åren. Men det är bra att man ändrat sig på det området – bättre sent än aldrig.

Nu satsas resurser. Och de duktiga människorna, till exempel på Arbetsförmedlingen, får nu efter en tuff mandatperiod, då det var en annan regering som styrde, komma till ro och sakta men säkert jobba med kommunerna. De har ju fått i uppdrag av oss att se till att fler kommer ut i praktik, arbetsmarknadsutbildningar och subventionerade anställningar. Det är, så att säga, Arbetsförmedlingen som gör detta. Jag kan inte sitta på departementet och styra annat än genom att säga: Det här ska ni öka, och jag vill att ni kommer tillbaka med rapporter om hur det går. Det är jätteviktigt att människor inte går passiva.

Anf. 13 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag vill tacka Johan Pehrson för denna debatt. Detta är vår första interpellationsdebatt – det blir många kommande interpellationsdebatter – om arbetsmarknadspolitik.

Vi fick höra här på slutet att arbetsmarknadsministern försökte sätta bilden av att vi socialdemokrater försämrade möjligheterna för Arbetsförmedlingen under förra mandatperioden men att det nu ska råda lugn och ro. Jag vill påminna om att det som hände under förra mandatperioden var att vi, inte bara vid ett tillfälle utan vid två tillfällen, inte fick igenom vår budget. Det som i stället blev verklighet var ett rent alexanderhugg mot Arbetsförmedlingen. Det blev kraftigt försämrade möjligheter för Arbetsförmedlingen att möta de arbetslösa, särskilt där arbetslösheten är som störst.

Jag vet inte varifrån arbetsmarknadsministern får bilden att Arbetsförmedlingen nu står väl rustad. Jag möter i alla fall få som delar den bilden efter dessa kraftiga neddragningar.

Jag skulle återigen vilja påminna om att vi, även om vi är överens om att arbetslösheten är för hög, har en jämförelsevis hög sysselsättningsgrad. Och vid maktskiftet, när högerregeringen tog vid, såg vi faktiskt en sjunkande långtidsarbetslöshet för första gången på väldigt länge. Så vi socialdemokrater gjorde nog ändå något rätt i arbetsmarknadspolitiken. Vi gjorde säkert inte allt rätt men uppenbarligen något.

I den tid som vi nu möter, med lågkonjunktur, väljer alltså högerregeringen att skära ned på arbetsmarknadspolitiken. Det ska bli lika bra eller bättre stöd ändå, säger arbetsmarknadsministern. Kanske har han ett magiskt trollspö. Låt mig tvivla!

Jag tror, fru talman, att det är mer sannolikt att det vi nu bevitnar är ett klassiskt borgerligt önsketänkande eller i värsta fall en kapitulation inför arbetslösheten.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det som hände under förra mandatperioden var att regeringen gick fram med ett ganska omfattande reformprogram för Arbetsförmedlingen som fick stora effekter, tillsammans med att man inte hade stöd för en samlad budget. Man valde ändå att regera. Och man ville verkligen regera, kan man lugnt säga.

Det är klart att då blir det den här effekten, men då är det rimligt att man tar ansvar för det och inte skyller på oppositionen. Jag skulle aldrig komma på tanken att skylla på oppositionen här inne för att arbetslösheten är som den är. Det är ju inte ni som har bidragit till den.

De duktiga medarbetare som nu får chans att jobba med denna inriktning på Arbetsförmedlingen har kapaciteten. Jag vill bara understryka att med enkel matematik är det 11 000 medarbetare som har fantastiska möjligheter att hjälpa människor som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Det är väl ändå plus 330 000 som, så att säga, är inskrivna som arbetslösa eller i andra program.

Det handlar om att hjälpa dessa människor med de miljarder vi satsar på förvaltningen och de miljarder vi satsar på programmen och på arbetsmarknadsutbildningarna, kombinerat med det som görs i fråga om omställningsstöd. Det ger goda förutsättningar att ställa om och att se till att många fler människor kan bli samhällsbyggare i positiv bemärkelse och komma i jobb. Med detta kan vi se till att vi löser kompetensbristen.

Fru talman! Slutligen vill jag addera att vi ser allt fler arbetsgivare som agerar mycket proaktivt och som inte sitter och surar över att det inte finns något folk. De gör aktiva insatser och ser till att människor är välkomna. Och de får betald utbildning. Det görs alltså många insatser för att lösa kompetensbristen, och det tycker jag är bra. Det är inte orimligt att man har ansvar för att investera i människor när det gäller ett nytt jobb. Det ligger också i själva grunden för den nya omställningsmodellen. Man har ett ansvar att rusta personer som är på jobbet men också de nya som ska in.

Tack för en bra debatt! Vi hörs igen – jag är helt säker på det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Johanna Haraldsson har frågat mig vilka nya konkreta åtgärder jag avser att vidta när arbetsmarknads- och integrationspolitiken nu ska läggas om. Vidare frågar Johanna Haraldsson vilka insatser som planeras på kort sikt för att möta den nu ökande arbetslösheten och vilka insatser jag menar är viktiga för att långtidsarbetslösheten nu inte ska öka.

Alla som kan arbeta ska arbeta. Det är en grundläggande rättvisefråga och avgörande för att öka tryggheten och stärka välfärden. Ökad sysselsättning är även avgörande för att förbättra integrationen. Arbetslinjen behöver återupprättas. Det ska bli mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, och det ska finnas tydliga aktivitetskrav för att man ska kunna få bidrag.

På kort sikt handlar det om att använda befintliga insatser som är arbetsplatsnära för att göra arbetsmarknadspolitiken mer kostnadseffektiv och utformad så att fler kommer i, helst ett reguljärt, arbete. Det finns ett utrymme för en fortsatt ökning av insatser i förhållande till nuvarande nivåer bland annat när det gäller arbetsmarknadsutbildning, matchningstjänster och arbetspraktik. Arbetet med att anvisa fler till reguljära studier ska fortsätta, och regeringen har i budgetpropositionen för 2023 föreslagit att vuxenutbildningen ska stärkas för att motverka arbetslöshet.

På längre sikt har de fyra samarbetspartierna i Tidöavtalet enats om att arbeta för att en stor bidragsreform ska genomföras under mandatperioden som syftar till att förbättra chanserna för människor att komma in i eget arbete och därmed pressa tillbaka utanförskap. Ett bidragstak ska införas, tydliga och anpassade aktivitetskrav ska ställas på alla som har försörjningsstöd och möjligheten till samhällsnyttiga insatser ska utredas. Möjligheterna till omställning behöver stärkas, och det omställningsstöd som nu införts är centralt i detta arbete.

Det är också nödvändigt med en ny arbets- och utbildningslinje i integrationspolitiken med särskilt fokus på utomeuropeiskt födda kvinnors utanförskap. Kunskaper i det svenska språket är avgörande för att nyanlända ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Undervisningen i sfi ska ses över i syfte att förstärkas, bland annat genom att sfi-undervisning kombinerat med yrkesutbildning bör erbjudas nyanlända i alla kommuner.

Regeringen är beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder på arbetsmarknadsområdet under mandatperioden om läget på arbetsmarknaden försämras.

Anf. 16 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Tack, Johan Pehrson, för svaret! Arbetsmarknadsministern menar att arbetsmarknads- och integrationspolitiken behöver läggas om. Jag undrar givetvis på vilket sätt som omläggningen kommer att ske. Jag har lyssnat intresserat efter vilken typ av nya åtgärder och insatser som det här skulle innebära. Därför lämnade jag in denna interpellation, där jag frågar regeringen hur man tänker möta den nu ökande arbetslösheten och risken för att fler blir långtidsarbetslösa, utöver att jag undrar vilka nya åtgärder man ska vidta för att lägga om.

Jag tycker att det är svårt att se, även efter Johan Pehrsons svar, vad som är så pass stora förändringar att man kan kalla detta för en omläggning. Jag saknar också satsningar som kan möta en högre arbetslöshet.

Ministern menar i sitt svar att det behövs en arbetslinje i integrationspolitiken. Alla som kan jobba ska jobba. Det är något som vi socialdemokrater har sagt väldigt många gånger, även under tidigare mandatperioder. Och det är något som vi är helt överens om.

Vi socialdemokrater lade om etableringsprogrammet så att det faktiskt ställdes mer krav. Man hade en skyldighet att delta i de insatser som bäst bedömdes leda till arbete. Alla nya åtgärder hade fokus på arbete eller utbildning och språk. Men Johan Pehrsons regering minskar nu – trots ministerns tal om jobbfokus – kraftigt resurserna till både de insatser som ska leda till jobb och de insatser som ska stötta arbetslösa att få ett.

Man menar också att det behövs en utbildningslinje i integrationspolitiken. Det är också bra, och något som även den förra regeringen fokuserade på. Vi införde en utbildningsplikt för nyanlända. Vi har infört en skyldighet att delta i språkutbildning om man behöver det för att kunna få ett jobb. Vi har också byggt ut antalet utbildningsplatser kraftigt.

Ministern vill gärna säga att han satsar på utbildning. Han säger i sitt svar på interpellationen att vuxenutbildningen stärks. Men det är ju inte så. I den här budgeten som regeringen drev igenom så sent som i december minskar man satsningarna på vuxenutbildning med över 1 miljard. Det är detta som Johan Pehrson i nästa andetag säger sig vilja satsa på. Man kan kalla det vad man vill, men alla som kan räkna ser att det är en neddragning.

Ministern säger också att man ska ha särskilt fokus på utomeuropeiskt födda kvinnor. Det är ju så att begränsningen i föräldraledighet, avskaffande av vårdnadsbidrag och införande av extratjänster har flyttat utrikes födda kvinnor närmare arbetsmarknaden.

Vi har varit oerhört tydliga i styrningen av Arbetsförmedlingen om att arbetsplatsnära åtgärder ska nå fler kvinnor. Vi tillsatte utredningar, och vi har gett i uppdrag att man ska finnas nära människor som har de största behoven av stöd. Det här försvåras också nu av högerregeringens nedskärningar.

Av ministerns interpellationssvar hör jag att vi i mångt och mycket är överens om vad vi behöver ha fokus på för att få fler i arbete. Det rimmar ganska väl med vad mitt parti redan har drivit igenom. Men min fråga kvarstår: Vad är nytt i högerregeringens politik? Vilka nya initiativ ska man ta för att leva upp till sina stora ord om omläggning, utöver de nedskärningar som vi nu ser?

Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag kan förstå och respektera att oppositionen alltid vill ha mer resurser. Att tycka att det som görs är för lite eller för sent ligger i oppositionens eviga privilegium. Och ska jag vara helt ärlig har jag väl själv sett detta komma någon gång.

Förra regeringen lade i sina senaste budgetar förslag som innebar att man avslutade stora satsningar som vi hade haft under pandemin – det tyckte både de och jag var bra, och så verkställs detta. Men sedan säger man att man har nya pengar nu. Det hade man ju i så fall kunnat ha från

början när man skrev budgetarna för 2021 och 2022, där man framför allt kan se de tidssatta anslagen som berodde på pandemin. Där tycker jag att man måste vara korrekt. Detta hindrar inte att ni ändå lägger på mer pengar.

Det som blir skillnaden är det som finns inom arbetsmarknadspolitiken. Här vill jag även i denna interpellationsdebatt understryka att om man lägger till höjd a-kassa och omställningsstödet görs det stormiljardsatsningar för att se till att lösa kompetensbristen och minska arbetslösheten när omvärlden påverkar oss på olika sätt.

Vi håller kvar många delar, såsom det här med etablering – det tycker jag var ett bra fokus. Det började ju med den regering som vi hade före åtta år med Socialdemokraterna som nu är avslutade. Vi flyttade hela etableringen till Arbetsförmedlingen. För hör och häpna: Man kanske skulle ha funderat på om människor som kom till vårt land skulle jobba i stället för att vara i kommunen eller haft någon annan idé om vad de skulle bidra med direkt. ”Välkommen till Sverige! Här jobbar vi, pratar svenska och sköter oss.” Det är ju en ganska enkel integrationspolitik, men dock svår att omsätta i praktiken.

När det gäller omläggningen är det stora som vi har aviserat en bidragsreform. Vi får se om Socialdemokraterna är med på detta, på att se till att det alltid lönar sig att arbeta. Men detta har vi inte hunnit göra i den här budgeten. Mellan valet och första budgeten är det, trots att valet har tidigare lagts en vecka under valår, lite kort tid för detta. Vi jobbar på det.

Att arbeta fram en del av det här var ju motkravet för försörjningsstöd. Det har funnits många varianter i kommunerna genom åren på modellen ”välkommen till försörjningsstöd, du är vuxen och frisk, jag förväntar mig att du är här och att du gör det här, och så använder du resten av tiden åt att söka arbete”. Detta har på många håll och under olika färgade politiska styren visat sig vara effektivt. Här verkar det vara annat som avgör: vilja snarare än exakt politisk hemvist.

Det vi också gör här är satsningar på skolan. Det är helt avgörande för många föräldrar, också som arbetslösa under kort, mellanlång eller lång tid, att skolan fungerar för barnen. Om skolan och dessutom förskolan fungerar har man drivkraft att lättare ta sig mot arbete, praktik eller subventionerad anställning.

Sedan tycker jag också att satsningarna vi gör på idrott i de utsatta områdena är en omläggning. Det är mer fokus på kvinnors organisering och inte bara prat om alla män som det är problem med; det är att se till att kvinnor får chansen att organisera sig utan att för den skull sluta prata om män som kanske inte sköter sig – apropå aktuella frågor i den här staden.

Vi har också språkravet för medborgarskap. Allt det här är stora saker som nu är på gång. Det är ganska stora omläggningar som borde ha kommit för 20 år sedan.

Anf. 18 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det är som jag kunde utläsa: bidragstaket och bidragsreformen är den stora omläggningen.

Men jag tänkte att jag skulle bemöta detta med utbildningsatsningar och satsningar på arbetsmarknadspolitiken och att oppositionen alltid vill ha mer resurser: Nja, vi prioriterar annorlunda. Vi har ju samma pengar att röra oss med. Vi valde i och för sig att inte sänka skatten för dem som har

högst inkomster i Sverige, men i övrigt har vi samma pengar att förhålla oss till. Och vi förhåller oss också till verkligheten. Det är klart att vi måste omvärdera när vi ser att vi går in i en lågkonjunktur och därför behöver satsa mer på aktiv arbetsmarknadspolitik och utbildning. Och vi är ju helt överens om att det är viktigt att se till att omställningsstudiestödet faktiskt får de resurser det behöver så att folk verkligen kan ställa om och möta den kompetensbrist som finns i Sverige.

A-kassan vet ju arbetsmarknadsministern också att vi är överens om. Och det är bra att man flyttar över ansvaret för etableringen till Arbetsförmedlingen. Det är någonting som vi har hållit fast vid under våra åtta år.

Men som sagt, bidragstak är ju det som gäller nu för tiden. Det är ett förslag som regeringen och Sverigedemokraterna håller väldigt hårt fast vid. Det är en stor bidragsreform som ska förbättra chanserna för människor att komma in i eget arbete. Det är ett oerhört tydligt förslag som vi som står utanför slottspartierna bara kan spekulera om vad det får för konsekvenser för människor som nu står utan jobb. Särskilt finns det en oro bland människor för hur detta ska påverka barn i familjer med låga inkomster som kanske går på försörjningsstöd. Men ministern kanske kan möta min och andras oro med några besked i dag.

Fler behöver komma i jobb. Om det finns hinder som vi kan göra något åt politiskt för att fler ska närma sig arbetsmarknaden ska vi givetvis göra det. Därför tillsatte den socialdemokratiska regeringen en utredning som ska komma med förslag på ökade drivkrafter till jobb och egen försörjning i försörjningsstödet och där det också ska tas fram ett förslag på hur man ska kunna genomföra aktivitetskravet, som Johan Pehrson nämner.

Men det är inte endast genom att ställa krav och genom förändringar i olika ersättningssystem som vi ökar möjligheterna till eget jobb och försörjning. Det är genom att göra både och; genom att både ställa krav och på olika sätt ge stöd så att de som står utan jobb kan skaffa sig nya kunskaper och få nya jobberfarenheter. Det behövs en bredd av insatser. Människor är olika och behöver olika typer av stöd. En del kan ta del av många stöd samtidigt, och en del behöver en kedja av stöd. Bredden är viktig. Det rimmar dåligt med ministrarnas tal om effektivisering. Inte för att jag tycker att effektivisering på något sätt är dåligt i sig utan för vad det verkar betyda för den här regeringen: mindre resurser och mindre utbud av stöd som kan passa olika individer.

Det behövs fler utbildningsplatser, och det behövs en upprustad arbetsmarknadspolitik i hela landet. Vi vet att Sverigedemokraterna tidigare har velat minimera antalet insatser för arbetslösa, och då särskilt de som riktar sig till utrikes födda. Är det så att Johan Pehrson i själva verket vill ha en kraftfull arbetsmarknadspolitik men har fått ge efter för Sverigedemokraternas krav?

Med tanke på att den stora reformen faktiskt är bidragsreformen skulle jag också vilja fråga hur det eventuellt kommer att påverka familjer som kan tänkas träffas av den.

Anf. 19 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Vi börjar i det sista, alltså att det ska löna sig att arbeta. Det är ju en ganska viktig strukturförändring. Jag har inte träffat en enda människa inom någon arbetstagarorganisation eller inom facken – och inte

heller en enda människa som jobbar med forskning på området, med rekrytering eller med sociala villkor – som har sagt att det inte spelar någon roll. Alla säger i stället att det är viktigt att det lönar sig att arbeta.

Då måste man titta på detta, och där blir det en kollision. Vi har ju enormt höga sociala ambitioner, med försörjningsstöd som en yttersta bottenplatta, vilket är väldigt bra. Men jag vill påminna om att det under den förra mandatperioden var flera socialdemokratiska företrädare – i regeringen också, tror jag faktiskt – som till exempel pratade om det här med flerbarnstillägg. Frågan ställdes om det är rimligt. Jag sa att det är svårt men att jag tycker att det är rimligt att frågan ställs och att man tittar på de villkoren, vilket Socialdemokraterna lyfte i artiklar och så vidare, om jag inte minns helt fel.

Jag tycker att vi måste titta på den sammanvägda bilden. Jag åker ut på besök, och det hoppas jag att alla ledamöter i riksdagen också gör. Ja, det vet jag att ni gör. Man träffar då stora, mellanstora och små företag som säger att de har problem att hitta folk: ”Här är det en massa människor som är vuxna och friska, men de jobbar inte.” Företagen har i stället löst detta med arbetskraftsinvandring från valfritt land väldigt långt bort. Då inser man att någonting är fel här – och att det kan vara så att den här bidragsreformen verkligen behövs.

Jag ser såklart fram emot att Socialdemokraterna håller fast vid det de sa om till exempel stödet till barnfamiljer, det vill säga att de är beredda att titta på det. Det sa de före valet, och jag hoppas att det gäller även efter valet. Jag hoppas också att de håller fast vid det de säger om att det är viktigt med motprestation för försörjningsstöd efter en viss tid när det gäller vuxna, friska människor. Jag tycker att det är helt nödvändigt om vi ska knäcka den här nöten och få en förbättrad integration och ett minskat utanförskap.

Det räcker dock inte med bara detta, utan det behöver finnas arbeten. Det behöver finnas ett första jobb, som kanske är enkelt. Sedan utvecklas vi alla på våra arbeten – även i riksdagen, vill jag understryka. Det händer saker under den tid vi har ett uppdrag eller går till ett arbete. Ibland byter man också jobb. Vi behöver fokusera så mycket som möjligt på det som är arbetsplatsnära för att så många som möjligt ska komma i reguljära jobb.

Det förhindrar inte att vi har diskussioner med inte minst Arbetsförmedlingen om subventionerade anställningar och att de behöver öka. Jag ska träffa Samhall i närtid för att se vad de behöver för hjälp och stöd, så att Arbetsförmedlingen hjälper de personer som har möjlighet till ett kraftigt förbättrat liv vad gäller frihet och värdighet genom att göra sin bästa insats på Samhall. Det handlar om att ha någonstans att gå på dagarna. Arbete är väldigt bra. Det hindrar alltså inte detta.

Jag vill också understryka att satsningar på skolan, språkrav för medborgarskap, satsningar på idrott i de utsatta områdena så att ungdomar har en meningsfull fritid och satsningar på att öka kvinnors engagemang är ett uttryck för att det inte bara handlar om att ställa krav utan också om att visa att det finns en omsorg. Det är även andra insatser som krävs, inte bara nya krav.

Jag ska ge en sista släng gällande den släng som gavs om skatt på arbete. Jag har uppfattat att Socialdemokraterna i nästan alla år, eller åtminstone under de senaste tio, har tyckt att det har varit bra att vi har indexe-

ringar för graviditetsersättning, pensioner och CSN – och även för skattesystemet. Men jag ser att man har lämnat den åsikten nu.

Anf. 20 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för den här debatten.

Jag kan väl slänga tillbaka att det återigen handlar om det här med prioriteringar. Det är klart att det är viktigt att vi håller skatterna på rimliga nivåer och att vi hela tiden ser över vad vi har för intäkter för att kunna finansiera det vi behöver göra, till exempel inom arbetsmarknadspolitiken eller de stora satsningar som vi vill göra på våra kommuner och regioner för att välfärden ska hålla måttet över tid.

Precis som arbetsmarknadsministern tror jag att vi behöver titta på olika stöd. Till exempel individualisering av etableringstillägget är en reform vi skulle stötta om regeringen gick fram med en sådan. Flera andra viktiga reformer genomfördes under den socialdemokratiska regeringens tid för att få fler i arbete och korta etableringstiden. Fokus i integrationspolitiken har flyttats till att handla mer om jobb och utbildning, och det är någonting vi är helt överens om.

Precis som jag sa tidigare behöver vi en jobbpolitik som både ställer högre krav och ger ett stort stöd. Därför vill vi socialdemokrater satsa mer på både utbildningspolitik och arbetsmarknadspolitik. Johan Pehrsons tal om en omläggning av politiken ekar faktiskt ganska tomt och innehåller egentligen inte så många nya åtgärder, förutom möjligen en väldigt ofärdig och otydlig bidragsreform. Den enda förändring vi hittills har sett är mindre resurser till både arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Det är ingenting som kommer att gynna den som inget hellre vill än att jobba och försörja sig själv men som har stått utan jobb och kanske saknar den kompetens som efterfrågas.

Jag ser positivt på den sista meningen i arbetsmarknadsministerns svar, det vill säga att man är beredd att ta fram nya åtgärder om det behövs. Då kommer vi socialdemokrater att stå beredda att lyssna på, värdera och debattera förslagen, för vi kommer alltid att fortsätta jobba för att förbättra möjligheten för fler att få jobb.

Anf. 21 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Förutom att säga att det är för lite och för sent, vilket är oppositionens privilegium, sägs ofta att det ekar tomt – vilket också är oppositionens privilegium. Jag tillhör dock inte dem som sa att det ekade tomt. När Socialdemokraterna under förra mandatperioden gick fram och sa att vi måste titta på ersättningsystemen och om det är rimligt med dessa flerbarnstillägg sa jag: Oj, det här var modigt! Det sa jag då det finns krafter i riksdagen som tycker att man inte alls ska prata om det här, för det är bara dåligt.

Men att människor ska försörja sig själva – att människor hela tiden ska ha stöd och hjälp men också personligen ta ansvar – är ju en tanke som jag vet har varit stark inom socialdemokratien genom åren, och det är bra att den kommer tillbaka. Människor har ett personligt ansvar för sig själva och sin egen försörjning. Oavsett om arbetsmarknadspolitiken är på den nivå som gällde under den förra mandatperioden, det vill säga den nivå som Socialdemokraterna stod bakom då, eller på den nivå som Social-

demokraterna nu står bakom finns det alltid ett personligt ansvar som det är viktigt att ta. Den här diskussionen kommer att fortsätta.

När det gäller kompetensbrist och rekryteringar vet jag att även Socialdemokraterna är djupt kunniga i frågan om behoven inom offentlig sektor och sjukvården. Det gäller sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, Jas-piloter och allt vad det nu är. Ändå går ni fram med saftiga skatthöjningar för dem som har jobbat länge inom sitt yrke, Johanna Haraldsson. Ta till exempel poliser som har jobbat länge – eller ingenjörer, som vår industri skriker efter. Ni går fram med kraftiga skatthöjningar för dem, och jag vet inte om det leder till omedelbart fler nya jobb. Det är få ekonomiska teorier från svenska universitet som visar på det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:122 om Arbetsförmedlingens resurser

Anf. 22 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Serkan Köse har frågat mig hur jag avser att säkerställa att Arbetsförmedlingen står väl rustad när vi är på väg in i en lågkonjunktur och arbetslösheten kommer att öka.

För att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska fungera väl behöver Arbetsförmedlingen och de insatser som myndigheten har till sitt förfogande vara effektiva. Som framgår av budgetpropositionen för 2023 bedömer regeringen att det finns utrymme för effektiviseringar av arbetsmarknadspolitiken. Det finns dock fortfarande utrymme för en fortsatt ökning av insatser i förhållande till förra årets nivåer. Det handlar om matchningstjänster och arbetsmarknadsutbildning. Därtill föreslår regeringen en satsning på arbetspraktik.

Det huvudsakliga regelverket i reformeringen av Arbetsförmedlingen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten trädde i kraft den 1 december 2022. Därmed ges bättre förutsättningar för att arbetsmarknadspolitiska insatser ska kunna utföras av leverantörer. Vidare innebär detta att verksamheten utvecklas och effektiviseras i olika avseenden, bland annat avseende den arbetsmarknadspolitiska bedömningen och infrastruktur för informationsutbyte.

Arbetsförmedlingen kommer fortsatt att vara en stor och viktig myndighet och har ett förvaltningsanslag som uppgår till 7,6 miljarder kronor under 2023. Dessutom har myndigheten ett anslagssparande från 2022 på ungefär 200 miljoner kronor som kan utnyttjas under året. Sammantaget uppgår de tilldelade medlen i förvaltningsanslaget alltså till ungefär 7,8 miljarder kronor för 2023.

Som jag har sagt tidigare, fru talman, följer regeringen arbetslöshetens utveckling noggrant och är beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder på arbetsmarknadsområdet.

Anf. 23 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret på min fråga!

Som arbetsmarknadsministern sa ställde jag en väldigt enkel fråga om hur regeringen ska säkerställa att Arbetsförmedlingen står väl rustad nu när vi är i en lågkonjunktur och ser siffror som visar på en ökande arbetslöshet. Vi har också en hög långtidsarbetslöshet samtidigt som det finns väldigt många lediga jobb på den svenska arbetsmarknaden.

Bakgrunden till min fråga är att Finansdepartementets senaste prognos, Konjunkturinstitutet, LO-ekonomerna med flera pekar på att Sverige är på väg in i en lågkonjunktur och att arbetslösheten kommer att fortsätta öka. Även i Arbetsförmedlingens senaste rapport om utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden konstateras att vi kommer att se en ökad arbetslöshet. Man pekar också på långtidsarbetslösheten. På den svenska arbetsmarknaden finns i dag drygt 144 000 människor som har varit inskrivna längre än tolv månader, vilket motsvarar nästan hälften av de inskrivna arbetslösa.

Även i regeringens egen budget konstateras det att svagare efterfrågan på arbetskraft och stigande arbetslöshet innebär att personer med svag anknytning till arbetsmarknaden drabbas särskilt hårt.

I detta läge, fru talman, väljer regeringen och Sverigedemokraterna att skära ned på den aktiva arbetsmarknadspolitiken – knappt 7 miljarder går till program och insatser. Det kan jämföras med 13 miljarder under högkonjunkturåret 2018. Det är en gigantisk nedskärning på program och insatser och på Arbetsförmedlingens förutsättningar att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Om vi ska se till att människor får förutsättningar att etablera sig på svensk arbetsmarknad krävs det aktiva åtgärder och insatser, och för detta krävs resurser till arbetsmarknadspolitiken. Därtill har Arbetsförmedlingen uppdraget att se till att arbetsmarknadspolitiken fungerar i hela landet.

I Arbetsförmedlingens budgetunderlag lyfter man fram att det behövs mer resurser. Man yrkar på större anslag för att man ska kunna klara av uppdraget. Vi kan dock konstatera att statsrådet i sitt korta svar inte berörde detta. Denna diskussion problematiserades inte, utan statsrådet uttryckte – väldigt förenklat – att det finns utrymme för effektivisering inom arbetsmarknadspolitiken och hänvisade till en reformering. Han sa också att Arbetsförmedlingen har ett anslagssparande som kan användas.

Men det finns ju väldigt stora behov. Det är väl ingen arbetsförmedlare som delar arbetsmarknadsministerns uppfattning att det i dag finns tillräckligt med resurser och tillräckligt goda förutsättningar för att man ska klara detta.

Jag har hört svaret. Jag har också läst budgeten samt regleringsbrev och instruktioner till myndigheten. Det nämns ingenting om hur man ska säkra den lokala närvaron. För att man ska klara av uppdraget och se till att fler rustas behövs det resurser till en ändamålsenlig lokal närvaro över hela landet.

Min fråga kvarstår: Anser statsrådet att Arbetsförmedlingen är väl rustad utifrån de utmaningar vi har i dag på svensk arbetsmarknad?

En viktig del av diskussionen handlar om att stärka den lokala närvaron. Anser statsrådet att vi kommer att klara detta med de resurser som finns?

Fru talman! Jag är otroligt glad över det förtroende som ges till att den nya regeringen ska klara det som den tidigare regeringen inte klarade under åtta år.

Jag vill problematisera det hela, precis som jag gjorde i opposition. Det här är ganska svårt. Många människor har cementerats i utanförskap och befinner sig väldigt långt från arbetsmarknaden. Det har blivit så trots god vilja. Det är ingen som har haft detta som avsikt, men det har blivit så att människor, trots att de varit vuxna och friska, inte har kommit i tillräckligt starka åtgärder under sin första tid – under etableringen – i Sverige. Där efter har de heller inte kommit in på arbetsmarknaden. Detta är människor som har kommit till vårt land från världens alla hörn, så det handlar om personer som har uppenbar initiativförmåga.

Jag vill återkomma till förvaltningsanslaget på 7,6 miljarder och till anslagssparandet. Det finns 11 000 dedikerade medarbetare på Arbetsförmedlingen. Socialdemokraterna gjorde i regeringsställning beställningar på hur man skulle utforma verksamheten och fokusera på arbetsmarknadsutbildningar. Man fick bidrag för att genomföra detta med kompletterande aktörer och matchningstjänster. Till dessa resurser kan läggas det som man nu har – förutom program finns arbetsmarknadsutbildningar och de subventionerade anställningar, nystartsjobb och etableringsjobb som kommer. Det är en väldigt hög ambitionsnivå.

Som jag sa i en tidigare interpellationsdebatt fortsätter dessa åtgärder fast det handlar om nya individer. Man får inte glömma bort att det är människor som kommer in på arbetsmarknaden. Arbetslösheten minskade direkt efter att covid släppte greppet i Sverige.

Nu har vi dock en ny kris som består av mängder av saker. Vi har kostnadskrisen, med en inflation som måste bekämpas. Vi har kriget med Putin. Vi vet heller inte vart den svenska industrin, som är avgörande för arbetslöshetens utveckling på lång sikt, tar vägen eller vad som händer med andra viktiga verksamheter. Nu ser det ju positivt ut för vissa råvarunäringsgrupper, som gruvor. Skogen är också med i diskussionen. Allt detta påverkar arbetsmarknaden och är jätte viktigt.

Tanken är att det kommer in nya människor. Detta hänger ju ihop. Jag hoppas att alla som nu är närvarande i denna kommare vill att behovet av arbetsmarknadspolitik ska vara så litet som möjligt. Det är ju inget självändamål att personer ska komma till Sverige utan kompetens, om det inte är så att de är asylsökande och har rätt att stanna; då ska de få stanna och få hjälp med etableringen. Där är vi ganska överens om hur det ska se ut – det ska vara jobbfokus, språkfokus och skötsamhetsfokus.

I övrigt är tanken att unga människor ska lämna grundskolan, komma in på ett gymnasium – gärna med praktisk eller naturvetenskaplig inriktning – och sedan komma i jobb. Det är det naturliga. Det finns ju inget självändamål i att hoppa av och komma till Arbetsförmedlingen eller att utbilda sig till något som inte efterfrågas på arbetsmarknaden och sedan delta i Arbetsförmedlingens insatser.

Detta ligger på en nivå som går att jämföra med tidigare. Inflödet av görs av konjunkturläget, men det ska minska i och med de insatser vi gör i skolan och den kommande bidragsreformen.

Anf. 25 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Efter att ha lyssnat på statsrådet i fyra minuter undrar jag om statsrådet verkligen hörde mitt inlägg och mina frågor.

Jag vet inte om statsrådet har tagit del av det budgetunderlag Arbetsförmedlingen skickat till regeringen. Här tas förutsättningarna för att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik upp, och man påpekar tydligt att det krävs mer resurser. Jag håller med. Arbetsförmedlingens 11 000 fantastiska medarbetare gör sitt yttersta för att ge människor bästa tänkbara stöd och hjälp att komma in på arbetsmarknaden.

Det lät inte så för ett halvår sedan, men nu är det glädjande att höra att Liberalerna och regeringen har ändrat uppfattning om Arbetsförmedlingen.

Antalet arbetssökande har fördubblats, och det är resurskrävande.

Mycket av statsrådets svar på min och andras interpellationer innehåller mycket socialdemokratisk politik. Det känns som att regeringen fortfarande lever på det förra regeringen levererade och åstadkom. Det är nämligen väldigt lite av regeringens arbetsmarknadspolitik i både svaret och budgeten, och i Tidöavtalet står det väldigt lite om vad regeringen vill med arbetsmarknadspolitiken.

Jag ställde också en fråga om hur vi ska säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro i hela landet. För detta krävs som sagt resurser. Hur ska Arbetsförmedlingen kunna leverera en ändamålsenlig lokal närvaro i hela Sverige för att möta arbetslösa? Det står varken i regleringsbrevet eller instruktionen. Kommer regeringen att återkomma med ytterligare resurser för detta till Arbetsförmedlingen och med en tydlig politik avseende den lokala närvaron? Det står tydligt om detta i Arbetsförmedlingens budgetunderlag till regeringen.

Låt mig också påminna om att de borgerliga partierna under många år ifrågasatt den aktiva arbetsmarknadspolitiken och även under ett flertal tillfällen föreslagit att Arbetsförmedlingen ska läggas ned. På Liberalernas hemsida kan man fortfarande läsa att detta miljardslöseri ska läggas ned.

Detta märktes också tydligt i den M-KD-SD-budget som röstades igenom i riksdagen 2019, och även i budgeten 2021, som innebar dramatiska förändringar, och Arbetsförmedlingen tvingades att varsla en tredjedel av sina anställda och skära ned på arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är väl den största anledningen till att vi är där vi är i dag vad gäller kapacitet och ökad belastning. Konsekvenserna för Arbetsförmedlingen är att man inte maktar med, och därför kräver man mer resurser för att klara av sitt uppdrag.

Tillbaka till mina frågor till statsrådet. De anställda och de fackliga organisationerna har en annan uppfattning än statsrådet vad gäller resurserna till Arbetsförmedlingen. Anser statsrådet att Arbetsförmedlingen är väl rustad att ta emot fler arbetslösa under rådande lågkonjunktur? Kommer statsrådet att återkomma med förslag på förbättringar?

Anf. 26 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det finns anledning att återkomma på en rad områden, inte minst om det sker kraftiga förändringar på arbetsmarknaden beroende på till exempel konjunkurläge eller kommande strukturförändringar på grund av omvärlden, som kan gå ganska fort.

Vi jobbar med olika uppdrag till Arbetsförmedlingen. Ett är att återkomma med fler arbetsmarknadsutbildningar. Detta kan man inte tio-dubbla eller hundradubbla, utan man får ta det successivt för att återuppbygga en nivå som jag tror att även Socialdemokraterna numera har ambitionen att ha.

Vi har gett två stora uppdrag om långtidsarbetslösheten. Här håller vi i och har endast levererat en marginellt annan åsikt i myndighetsstyrningen. Det handlar dels om genomförandet i områden med socioekonomiska utmaningar, där ett antal delrapporter är på ingång, dels om att analysera de behov som finns, på en mer teoretisk nivå, för att öka övergången till arbete eller utbildning så att man kan ta sig ur utanförskapet och slippa arbetslöshetens smärta.

Här fortsätter vi att tänka inte bara stat. Vi tänker också idéburna organisationer och kommuner eftersom samverkan behöver öka. Serkan Köse ställde en fråga om den lokala närvaron, och den behöver bli bättre. Man ska återkomma med en överenskommelse med alla kommuner, och sedan får vi titta på hur detta kan effektueras på ett bra sätt.

När jag klev in på Arbetsmarknadsdepartementet var det väldigt många människor i Sverige som var långtidsarbetslösa och som hade farit illa de senaste åtta åren. Låt mig dock tillägga att det fanns andra som for illa de åtta åren före det. Det har alltså hänt för lite med arbetslinjen eftersom man som sagt inte har velat ta obehagliga beslut om att det alltid ska löna sig att arbeta. Det har kanske också slarvats med kvaliteten på sfi och kravet på närvaro. Här håller vi också i det som Socialdemokraterna modigt vågade prata om, inte minst mot slutet av mandatperioden.

Det handlar om enormt många människor, och en del av dem behöver möta en person. Det digitala är kanske inte alltid så effektivt. Det fungerar för många att gå den vägen först, men andra behöver en nära kontakt.

Ska då Arbetsförmedlingen finnas i varje kommun? Ja, det får vi diskutera. Det kan vara via ett servicecenter med uppdaterad kraft under vissa tider på dygnet. Det är ett allmänt samhällsproblem att staten har rullat tillbaka, men det som behövs på en ort är ju ett arbete för den som är arbetslös, inte själva Arbetsförmedlingen. Det är kontakt med Arbetsförmedlingen och effektiva insatser, stöd och hjälp som behövs.

Det gäller även annan viktig statlig verksamhet, till exempel polis. I kommunerna finns det ofta mer systembolagspersonal än både poliser och arbetsförmedlare, och alla här inne behöver fråga sig om det är en korrekt prioritering. I många kommuner finns det kanske bara utlämningsställen. Närvaron är viktig.

Utifrån vår dialog och de rapporter vi får från Arbetsförmedlingen bedömer jag att man är väl rustad i och med ett mångmiljardanslag och sina 11 000 duktiga medarbetare, som i en lugnare miljö kan göra ett fantastiskt jobb.

Anf. 27 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Vi har all anledning att komma tillbaka och debattera dessa viktiga frågor igen, men jag tackar för debatten så här långt.

Det finns stora utmaningar på svensk arbetsmarknad. Vi har en långtidsarbetslöshet som måste bekämpas, och det var den socialdemokratiska regeringen som gav Arbetsförmedlingen i uppdrag att dels förstärka stödet till långtidsarbetslösa, särskilt i områden med socioekonomiska utman-

ingar, dels analysera vilka behov långtidsarbetslösa som står långt från arbetsmarknaden har och vid behov föreslå åtgärder för denna målgrupp.

Det är roligt att höra att statsrådet tänker fullfölja det uppdrag som Arbetsförmedlingen har fått av den socialdemokratiska regeringen, för det här är en ganska stor utmaning för Sverige. Det är en utmaning på svensk arbetsmarknad att vi har väldigt många som är långtidsarbetslösa, och då måste det också sättas in åtgärder.

Det är väl det vi diskuterar, statsrådet – resurser, åtgärder och insatser. Tittar man i budgeten ser man att det saknas resurser och insatser. Det saknas en vision, en vilja, en plan.

I svaret som jag har fått är det väldigt lite som berörs. Man hänvisar till befintliga resurser och gör en liten anslagsökning till Arbetsförmedlingen. Men tittar vi på högkonjunkturåret 2018 hade vi de dubbla resurserna till arbetsmarknadspolitiska insatser och program, som jag nämnde tidigare. Här ser vi nu en nedskärning.

Jag kan förstå att statsrådet har det väldigt svårt, för Sverigedemokraternas ingång och ambition i arbetsmarknadspolitiken är ju att dra ned på alla aktiva åtgärder, inte minst när det gäller etableringsinsatser. Det har vi kunnat läsa i deras tidigare motioner, där man vill slakta arbetsmarknadspolitiken.

Det är en ganska svår sits för Liberalerna att försöka balansera detta. Samtidigt som man har viljan att göra någonting har man å andra sidan Sverigedemokraterna som drar ned.

Anf. 28 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Liberalerna och Sverigedemokraterna är inte bästa vänner, om vi säger så. Vi har dock den gemensamma inriktningen att vi tror att det är bra att förstärka arbetslinjen. Om annat tycker vi olika. Det kan vara saker som är väldigt tidiga i en ung människas liv, till exempel hemspråk, där vi kan dra åt olika håll.

Tanken att det ska löna sig att arbeta, att man ska prata svenska i Sverige och att man ska sköta sig är dock en linje som vi delar, och jag har också uppfattat att Socialdemokraterna helt ställer sig bakom detta. Det är jag väldigt glad för, för så har det inte alltid låtit.

När det gäller hur det såg ut 2018 vill jag återigen hänvisa till vad jag tidigare under dagen har sagt om de utvärderingar som har visat hur mycket Sverige har satsat på arbetsmarknadspolitik. Eftersom vi ändå har haft den höga arbetslösheten har vi ju missat målet. Därför pratar vi om ambitiös arbetsmarknadspolitik som också måste vara tillräckligt effektiv och pang på.

Först i slutet av mandatperioden, i februari 2022, kom Socialdemokraterna på idén att man skulle göra de här satsningarna. Det är inte ens ett år sedan. Jag välkomnar det, men hade man fokuserat på långtidsarbetslösheten sju år tidigare hade det varit fantastiskt.

Jag vill säga att inriktningen är korrekt. Det är fokus på det jobbnära, det är fokus på effektivitet, det är fokus på individen och man duckar inte för att ställa vissa krav. Det är väldigt bra.

Även om det är ert privilegium att alltid ropa på mer och säga att det är för lite, för innehållslöst och för visionslöst vill jag understryka att jag är den förste att säga att vissa åtgärder som Socialdemokraterna har vidta-

git har varit bra. Men arbetslinjen bygger på effektivitet och kvalitet, och det börjar alltid med att det finns företag och organisationer som vill anställa människor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:127 om åtgärder för att bryta segregationen

Anf. 29 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Teresa Carvalho har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att bryta segregationen och i så fall vilka. Givet att segregationens orsaker och konsekvenser berör flera politikområden har Teresa Carvalho också frågat om regeringen kommer att samordna arbetet inom Regeringskansliet för att bekämpa segregationen och i så fall hur.

Segregationens konsekvenser påverkar hela samhället men drabbar särskilt de människor som lever i områden med socioekonomiska utmaningar och vars liv och frihet begränsas. Det handlar bland annat om arbetslöshet och bidragsberoende, dåliga skolresultat, hälsoproblem, otrygghet och utsatthet på grund av brottslighet liksom hedersrelaterat våld och förtryck samt bostadssegregation och trångboddhet. Dagens utanförskap riskerar att upprätthålla och återskapa segregation och ojämlikhet över generationer.

Det krävs många åtgärder för att minska utanförskap och öka människors frihet och livschanser i områden med socioekonomiska utmaningar. I budgetpropositionen för 2023 föreslår regeringen satsningar inom flera politikområden, bland annat när det gäller förskola, skola, arbete, civilsamhälle och demokrati, förebyggande åtgärder för att bekämpa hedersförtrycket samt för att bekämpa brottslighet.

För att utvecklingen av bland annat arbetslöshet, försörjningsstöd och skolresultat i olika områden ska kunna följas över tid behöver Sveriges goda tillgång till individdata kombineras med en god tillgång till platsdata. Regeringen avsätter därför 5 miljoner till Boverket i budgetpropositionen för 2023 för att säkra fortsatt tillgång till analys- och uppföljningsverktyg med platsdata. Regeringen bedömer att de mått och verktyg som tagits fram av bland annat SCB är viktiga för det fortsatta arbetet i enlighet med målet för området. Boverket fick i regleringsbrevet för 2023 i uppdrag att förvalta och utveckla verktyg med platsdata.

Arbetet mot socioekonomisk segregation påverkas av faktorer inom flera områden. Generella åtgärder behöver kompletteras med riktade åtgärder. För att minska utanförskap och segregation krävs ett gemensamt och samordnat arbete på nationell, regional och lokal nivå.

Regeringen ser ett stort behov av att långsiktigt lyfta utsatta områden, genomföra mönsterbrytande åtgärder för att stoppa gängen och agera kraftfullt mot ungdomsbrottsligheten samt främja en kompensatorisk skola med kvalitet i hela landet.

Anf. 30 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag tackar naturligtvis integrationsministern för svaret, men jag måste säga att jag tycker att det var uppseendeväckande idélöst. Ärligt talat hade jag förväntat mig, eller åtminstone hoppats på, lite mer. Jag vet inte om det beror på tidsbrist, låga ambitioner eller oenighet mellan partierna i regeringsunderlaget, men jag tycker att svaret var tunt.

Att bryta segregationen är en otroligt viktig fråga för mig och Socialdemokraterna. Vi strävar efter ett samhälle som håller ihop, och då kan vi inte ha några parallellsamhällen. I dag är det uppenbart att vi har en segregation som sliter sönder vår samhällsgemenskap, som ökar misstron till samhället och som göder kriminaliteten.

När vi satt i regeringsställning påbörjade vi ett strategiskt arbete att vända på varje sten för att bryta segregationen. I det ingick bland annat en omläggning till en stram migrationspolitik. Vi gick till val på att växla upp arbetet med att bryta segregationen, och vi vill se en tvärpolitisk generalplan för att ta itu med segregationsproblemen från roten.

Det är upprinnelsen till den här interpellationsdebatten. Jag vill helt enkelt fråga vad regeringen avser att göra för att ta vid det arbetet.

Tyvärr har regeringen och Sverigedemokraterna inlett mandatperioden med att sänka ambitionerna på en rad områden, vilket sannolikt snarare kommer att bidra till en ökad segregation. Exempelvis har vi nedläggningen av Delegationen mot segregation och med den de statsbidrag som kommuner och andra aktörer kunde söka från myndigheten för segregationsmotverkande insatser. Ett annat exempel är det slopade investeringsstödet för att bygga nya hyresrätter, som ju var viktigt för att rent fysiskt bygga bort segregationen. Ytterligare ett exempel är bosättningslagen, som enligt Tidöavtalet ska rivas upp så att rika kommuner utan en stor diaspora ska kunna slippa undan sin del av ansvaret för de nyanlända som ändå kommer. Vi ser också miljardneddragningar inom vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser samtidigt som vi går in i lågkonjunktur.

Det sista tycker jag nästan är mest anmärkningsvärt, eftersom den kanske mest uppenbara anledningen till segregationen är att vi har personer som har kommit till Sverige som inte i tillräckligt hög utsträckning har lyckats etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Det gäller särskilt utrikes födda kvinnor.

Med all respekt för att regeringen vill bevara 5 miljoner kronor för att säkerställa och flytta data till Boverket när man lägger ned Delegationen mot segregation och med all respekt för de 50, förvisso viktiga och vällovliga, miljonerna till kvinnors organisering i utsatta områden, som vi socialdemokrater också står bakom, är det rätt klen och knappast en lösning för att bryta segregationen.

Det är annars rätt mycket tal från Tidöpartierna om paradigmskiften. Jag undrar: Var är paradigmskiftet för att bryta segregationen, Johan Pehrson? Jag hoppas att integrationsministern inser att lösningen på segregationen inte är att dra in tolkhjälp i världen eller att införa angiverilagar. Den typen av ynkliga förslag, som tydligt bär Sverigedemokraternas sigill, tar snarare sikte på en helt annat typ av paradigmskifte, nämligen det som rör samhällets anständighet.

Fru talman! Få saker är så viktiga som att ge människor hopp och rimliga förväntningar om sin framtid i Sverige, om de har kommit till vårt land eller kanske har en föräldrageneration som kommit hit tidigare.

Vi har sett hur integrationen har fungerat skapligt genom åren, men aldrig smärtfritt och aldrig problemfritt. Det är klart att det läge vi har just nu, med ett utanförskap som har bitit sig fast, kräver eftertanke. Jag är därför glad över att Socialdemokraterna i opposition nu ställer sig bakom Liberalernas migrationspolitik.

Jag är också glad över att man när det gäller integrationen är beredd att inkludera mer än bara inkomstfakta, för det vi ibland hör – att människor blir kriminella beroende på att de är arbetslösa – är otroligt grovt och ganska oförsämligt. Och det är inte sant, utan det är andra orsaker som är starkt bidragande till brottsligheten, inte minst att gängen har fått löpa alltför fritt.

Jag ser med något enskilt undantag att Socialdemokraterna, utöver migrationen och integrationen, även ställer sig bakom rättspolitikerna i allt väsentligt. Detta välkomnar jag. Jag tycker att det är bra men det är några få partier kvar. Vi vet hur det har låtit. Flera partier, inte minst Liberalerna, har länge haft en enkel retorik – att vi ska öppna våra hjärtan och att vi inte bygger några murar i Sverige, som den tidigare statsministern sa. Man har trott att detta kan upprätthållas, men realpolitiken har blivit tydlig. Det är den vi nu ser genomföras.

Sedan behövs detta inte betyda att Liberalerna eller Socialdemokraterna sänker sina internationella ambitioner och inte har kvar sin internationella utblick på världen, men vi har så stora integrationsproblem i Sverige att vi måste ha en ganska smal migration till Sverige kommande år. Det är därför vi håller fast vid ett tuffare regelverk för arbetskraftsinvandring. Vi värnar också asylrätten utan några nivåer, men i övrigt är det svårare att komma till Sverige.

Detta hänger ihop med att ta tag i de integrationsproblem vi har. Där fokuserar vi helt på skolan, med tidigare och tydligare insatser, och vi fokuserar på språk i förskolan. I valrörelsen var det lite diskussioner om huruvida det var lämpligt att se till att föräldrar på olika sätt uppmuntras och att de, om barnen inte får tillgång till svenska språket, åtminstone är tvungna att ha ett litet samtal och så vidare. Det var den debatt vi hade.

Det börjar i förskolan och fortsätter i skolan, och sedan ska det avslutas i gymnasiet. Detta är integrationspolitik för alla. När man är ute och pratar om detta får man höra att det är utbildning, utbildning och utbildning och integration, integration och integration. Men detta bygger på att ha med det självklara: Lär dig svenska! Sköt dig! Det måste bli konsekvenser för den som inte sköter sig.

När man lyssnar på uppgivna poliser i Sverige just nu som försöker hantera den katastrofsituation som Sverige har letts in i känner man att det kommer att ta ett tag innan vi kommer till rätta med brottsutvecklingen. Man ska komma ihåg vilka som drabbas mest. Det är de människor som redan är utsatta och som redan lever segregerat, även om det allt oftare dyker upp tillfällen när det skjuts nästan överallt.

Anf. 32 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Det var jag själv som öppnade upp för att detta delvis skulle bli en migrationsdebatt, så jag förstår att Johan Pehrson ägnade en stor del av sitt svar åt det. Jag kan haka på det. Det är helt sant att Sverige under lång tid och under många regeringar har haft en otillräcklig migrationspolitik, vilket också har påverkat integrationen negativt.

Jag har inga problem med att säga att det är uppenbart att samhällets förmåga att erbjuda bostäder, utbildning, jobb, samhällsintegration och samhällsgemenskap har brutit, med segregation, trångboddhet, utanförskap och sociala spänningar som konsekvens. Det var därför vi socialdemokrater lade om till en stram migrationspolitik under vår tid i regeringsställning.

Jag uppfattade, fru talman, att Socialdemokraterna och Liberalerna stod varandra ganska nära i Migrationskommittén. Det är inte migrationspolitiken som utgör den stora skiljelinjen i svensk politik, utan det är snarare viljan att på riktigt ta tag i integrationen och bryta segregationen. En stram migration är förvisso en förutsättning för att vi ska klara att bryta segregationen, men det räcker inte här och nu.

Det behövs också en offensiv integrationspolitik. Detta verkar vi vara överens om, åtminstone när det gäller ordalag, men den behöver innehålla både stöd och krav. Min poäng är att den behöver innehålla båda. Myntet har två sidor, och det funkar inte att bara göra det ena eller det andra. Det var därför vi socialdemokrater gjorde det till en skyldighet att delta i etableringsinsatser, inte bara till en rättighet, som alliansregeringen gjorde. Vi införde också en utbildningsplikt för nyanlända som behöver utbildning för att komma i arbete, men kraven behöver som sagt ackompanjeras av stöd, inte av neddragningar i den aktiva arbetsmarknadspolitiken och vuxenutbildningen.

Utan att försöka skönmåla eller på något sätt blunda för bristerna och problemen kan jag konstatera att trots det rekordhöga mottagandet vid flyktingkrisen 2015 halverades etableringstiden under den socialdemokratiska regeringen, så något gjorde vi rätt i arbetsmarknadspolitiken för att få fler nyanlända i arbete.

Vi ska naturligtvis granska och följa upp hur det går för den nya regeringen, och jag önskar genuint lycka till, för Sveriges skull. Men jag befarar att vi snarare kommer att få se en utveckling med en långsammare etableringstid, med tanke på de kraftigt beskurna resurserna till de aktiva insatserna.

Fru talman! Det går inte att nog understryka vikten av att alla barn får se sina mammor och pappor gå till jobbet. Jag tror att det är det bästa vi kan göra för att bryta segregationen och i förlängningen också bryta nyrekryteringen till de kriminella gängerna.

Sedan behövs såklart också ett bredare grepp, med en politik för att minska de ekonomiska klyftorna, för att lyfta de utsatta bostadsområdena och för att se till att mammorna och papporna kan leva på sin lön och inte bara ha ett jobb. Det behövs också främjande av en starkare samhällsgemenskap.

På punkt efter punkt har vi sett att regeringen, som jag nämnde inledningsvis, vidtar åtgärder som kommer att öka segregationen. Nu hör vi att arbetsmarknads- och integrationsministern pekar på skolan. Vi är helt

överens om att den är en viktig del i arbetet för att bryta segregationen, men återigen: Jag hade hoppats på mer och på lite mer konkreta tankar.

Avslutningsvis måste jag säga att skolan är särskilt intressant med tanke på den skolsegregation vi har och att integrationsministern väljer att fokusera på skolans del i integrationsarbetet.

Prot. 2022/23:50

24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag är inte blyg, utan jag kan säga att friheten för en människa att oavsett plånbok få välja skola är viktig. I många andra länder ser man hur privilegierade människor tar sina barn till särskilda skolor, men i Sverige har alla föräldrar rätt att välja skola. Jag tycker att det är bra att den mångfalden finns.

Sedan genomför vi nu en reform på friskoleområdet som vi tycker väl möter de problem som vi har sett och som väldigt få har agerat på under de senaste 30 åren för att motverka. Så det är vi inte oroliga för.

Det som vi tittar på i skolan är att eleverna ska läsa, läsa, läsa och skriva, skriva, skriva. Och man ska vara lite försiktig med de digitala verktygen. Det gäller alla riksdagsledamöter i kammaren också.

Det är jätte viktigt att ha fokus på kunskaper. Då krävs det fler speciallärare, det krävs fler små undervisningsgrupper och det krävs fler sociala team, som man har jobbat med i Järva och höjt skolresultaten. Barn som inte kommer till skolan är ett problem. Barn som är i skolan och har brallorna fulla med myror – som det hette förr – har ett annat problem. Då måste man jobba så att de klarar sig igenom skolan. Dessa satsningar är de viktigaste. Det börjar i skolan, och det slutar i skolan. Det är vaccination mot i stort sett all segregation. Klarar barnen skolan finns det små problem.

Vi är överens om hela denna resa: En nästintill avgiftsfri förskola för många, en avgiftsfri grundskola och ett avgiftsfritt gymnasium. Sedan har vi universitet i detta land, bland de bästa på många områden och ibland de bästa, och de är avgiftsfria. I Sverige får man till och med betalt för att läsa.

Verktygen i Sverige är alltså fantastiska. Men det måste vi tillsammans hjälpas åt att förklara för unga människor i dag. Oavsett hur mycket de sitter i skolbänken i dag måste de läsa själva. Vi kan inte hjälpa dem. De måste läsa, räkna och skriva och ta detta ansvar när lockelserna är väldigt stora att göra annat. De måste helt enkelt klara marshmallowtestet. Det gäller inte bara unga.

Vi gör satsningar på idrott och kvinnors organisering och på insatser för att socialen ska kunna söka upp familjer som har det jobbigt – man kan onekligen ha det jobbigt om man lever i ett utsatt område – och hjälpa till med problemet och göra ännu mer för att underlätta och egentligen vädja om att barn ska gå i förskolan för att bryta segregationen om de inte pratar svenska hemma. Allt detta är jätte viktigt.

Avslutningsvis menar jag att det finns goda förutsättningar för att vi ska kunna fortsätta på den nivå med en aktiv och effektiv arbetsmarknadspolitik som har förts tidigare och då har lett till lägre arbetslöshet, inte minst genom att Socialdemokraterna mot slutet av förra mandatperioden vidtog ett perspektivskifte i fråga om att ställa mer krav vid sidan av att erbjuda en del av det som jag har nämnt nu i form av hjälp och stöd och inte minst från Arbetsförmedlingen.

Det finns alltså goda förutsättningar. Men det mest akuta är att stoppa den våldsspiral som nu äter offer, tar livet av människor, släcker drömmar och krossar allt vad frihet heter – i alla fall liberal frihet. Det är personer som drar in väldigt unga barn, och de förstör livet för sig själva och för andra för lång tid framöver. Det är en katastrof vi ser. Vi måste därför också fokusera på att få ordning på våra gator.

Anf. 34 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag tackar integrationsministern för att vi har kunnat ha denna viktiga debatt i dag. Att bryta segregationen är en otroligt viktig och högt prioriterad fråga för mig och för Socialdemokraterna.

Jag beklagar verkligen att regeringen inte förmådde formulera tydligare ambitioner i det interpellationssvar som jag har fått. Det är också lite förvånande med tanke på att det numera råder en tämligen bred samsyn bland experterna om att det vid sidan av de repressiva åtgärderna, som vi alla är överens om behövs för att knäcka gängen, också krävs att vi bryter segregationen.

Vi är också överens om att det behövs en fortsatt stram migrationspolitik och högt ställda krav på den enskilde att göra vad man kan för att etablera sig i Sverige och på den svenska arbetsmarknaden. Det är förutsättning för att vi ska klara av att bryta segregationen.

Men det råder inte heller någon tvekan om att vi skiljer oss åt när det kommer till ambitionen för samhällets aktiva insatser. Då tänker jag framför allt på att vi socialdemokrater vill satsa på den aktiva arbetsmarknadspolitiken och vuxenutbildningen, medan regeringen väljer att skära ned där.

Jag är övertygad om att Liberalernas partiledare Johan Pehrson har en genuin vilja att förbättra integrationen. Men frågan som gnager i mig är om regeringen, som är styrd av Sverigedemokraterna, har en plan, eller ens en intention, att bryta segregationen.

Jag tog mig också friheten att för säkerhets skull söka på ordet segregation i Tidöavtalet och i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen. Jag fick noll träffar – ingenting. Det är ganska talande. Kanske är det också det som är förklaringen till det tämligen idéfattiga svar som jag fick inledningsvis.

Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Samarbetsavtalet mellan samarbetspartierna, som populärt kallas Tidöavtalet, är inte på något sätt heltäckande. Det är ett antal områden som täcks in där vi är överens om en inriktning som regeringen ska driva på för och som kombineras med att vi tar fram en budget. Då blir det bredare. Då har man ett samarbete också i budgethänseende. Alla vet att det går bra att säga en sak. Men det handlar också om att ha resurser till det.

När man därför ser på hela detta område och de satsningar som görs på arbetsmarknadspolitiken och på utbildningspolitiken är det otroligt många miljarder som vi satsar på att hjälpa människor. Sedan har vi kompletterat detta genom att vi nu, inte minst genom det samarbete som vi hade under den förra mandatperioden när det gäller omställningsstöd, tillfört ytterligare friska miljarder för att hjälpa människor att hela tiden kunna jobba

med kunskapslyft och med att lära sig nytt och minska risken för arbetslöshet och öka möjligheterna att skaffa sig ett nytt jobb om de vill byta eller om de av något annat skäl har blivit utan arbete.

När det gäller segregation skriver vi hela tiden om utbildning, om arbete, om civilsamhället, om vikten av att stärka de demokratiska fundamenten, kvinnors rättigheter och domstolars oberoende och om att bekämpa brottsligheten. Allt detta, och inte minst arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och att bekämpa separatisterna som aktivt visar sin närvaro dessa dagar och som vill någonting annat med landet Sverige jämfört med det som vi är överens om och som står i vår grundlag i dag, skriver vi hur mycket som helst om. Det handlar om att motverka segregationen och öka integrationen.

Jag vill ändå avsluta med det som jag har sagt några gånger under eftermiddagen, och det handlar om att jobba vidare med språk, arbete och sköt-samhet. Det är inte svårare än så. Men det kräver ändå sina miljarder så att tiotusentals medarbetare i statens tjänst kan göra detta arbete varje dag på uppdrag av bland andra riksdag och regering.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:59 om ukrainska flyktingar som tvingas till prostitution

Anf. 36 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Annika Hirvonen har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta inom mitt ansvarsområde för att förhindra att kvinnor som flytt kriget i Ukraina utnyttjas i prostitution och om jag och regeringen avser att gå vidare med Tidöavtalets förslag om att utvisa personer som utnyttjas i prostitution. Annika Hirvonen har även frågat mig hur jag och regeringen avser att säkerställa att ukrainska kvinnor och barn som har flytt till Sverige ska ha råd med vinterkläder och skor, samt om jag och regeringen skyndsamt kommer att se till att ukrainska flyktingar som har fått skydd enligt massflyktsdirektivet får samma rätt till sfi, sjukvård, etableringsinsatser och etableringsersättning som övriga flyktingar som får uppehålls-tillstånd i Sverige och när rätten till sfi i så fall kommer att ges. Slutligen har Annika Hirvonen frågat mig om jag och regeringen avser att höja dag-ersättningen.

Fru talman! Personer som utnyttjas i prostitution befinner sig i en utsatt situation. De är dessutom ofta utsatta för brott, till exempel människohandel för sexuella ändamål. Med anledning av flyktingsituationen kopplad till kriget i Ukraina har flera svenska myndigheter vidtagit särskilda åtgärder för att motverka människohandel och andra former av exploatering.

I enlighet med Tidöavtalet avser regeringen att tillsätta en utredning som bland annat ska analysera förutsättningarna att återinföra möjligheten att utvisa utlänningar på grund av bristandeandel och, i den utsträckning en sådan möjlighet finns, lämna författningsförslag. Enligt Tidöavtalet avses med bristandeandel till exempel association med kriminell organisation, nätverk eller klan, prostitution, missbruk och deltagande i våldsbejakande eller extremistiska organisationer eller miljöer som hotar grundlägg-

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

gande svenska värden. Vad som kan ligga till grund för utvisning på grund av bristande vandel får utredningen utvisa.

Skyddsbehövande från Ukraina omfattas som utgångspunkt av massflyktsdirektivet. Direktivet fastställer miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer. Det tillfälliga skyddet gäller under en begränsad tid, som högst tre år. Det är mot den bakgrunden rimligt att de förmåner som är sammankopplade med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet skiljer sig från övriga uppehållstillstånd.

Utgångspunkten är att skyddsbehövande från Ukraina i så stor utsträckning som möjligt ska arbeta. De som saknar egna medel har emellertid rätt till bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande med flera, den så kallade LMA, i form av boende, dagersättning och särskilt bidrag. Dagersättningen ska räckta till bland annat mat, kläder och förbrukningsvaror. Den som är i behov av något som inte täcks av dagersättningen kan ansöka om särskilt bidrag, till exempel för varma vinterskor. Migrationsverket gör en individuell bedömning av behovet av särskilt bidrag i varje enskilt fall. Det finns för närvarande inget förslag om att höja dagersättningen.

Skyddsbehövande från Ukraina har rätt till akutvård och sådan vård som inte kan anstå, men även mödravård och vård vid abort med mera. Barn och ungdomar under 18 år har rätt till samma vård som bosatta här i landet. Barn och ungdomar har även rätt till utbildning i förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem och gymnasieskola om utbildningen påbörjas innan de har fyllt 18 år. Skyddsbehövande från Ukraina har möjlighet att ta del av ett antal insatser som syftar till att stödja språkinläring och kunskaper om det svenska samhället och bidra till att personer kommer i arbete. De har dock för närvarande inte rätt till sfi.

Sammanfattningsvis bistår Sverige skyddsbehövande från Ukraina på en rad olika sätt. Regeringen avser att säkerställa att så görs även framöver och följer frågan om behov av ytterligare stöd och insatser för ukrainska skyddsbehövande noggrant.

Anf. 37 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! De ukrainska flyktingar som får skydd i Sverige med stöd av massflyktsdirektivet har på många sätt en mycket enklare flykt än många av de andra flyktingar som Sverige har tagit emot – de som har riskerat sina liv på Medelhavet för att rädda sina liv.

Men det många inte känner till, och någonting som vi i Miljöpartiet ser väldigt allvarligt på, är att när de ukrainska flyktingarna väl har fått skydd i Sverige har de väsentligen sämre villkor än alla andra som får uppehållstillstånd i Sverige för att de har sökt skydd. De har inte rätt till sfi eller vuxenutbildning. Vuxna har inte rätt till vård i alla situationer. De har inte rätt till etableringsersättning eller etableringsinsatser för att få hjälp att komma i arbete. Miljöpartiet anser att det här är fel.

Dessutom är den ersättning som asylsökande och de ukrainska flyktingarna förväntas leva på helt absurt låg. De hamnar under fattigdomsgränsen. Det räcker inte med 71 kronor om dagen för att en vuxen ska kunna äta sig mätt med dagens prisnivåer och dessutom ha råd med kläder, hygienartiklar och annat. Kan du leva på 71 kronor om dagen? Det vill jag att var och en räknar på. För en tonåring är ersättningen 50 kronor om

dagen. Den som någon gång har försökt se till att laga tillräckligt med mat för en växande ung kille förstår nog att 50 kronor inte räcker särskilt långt.

Dagersättningen har inte räknats upp på 29 år. Bara den senaste tidens inflation borde leda till att man tar tag i problemet. Vi i Miljöpartiet har föreslagit både en kraftfull höjning av dagersättningen och att de ukrainska flyktingarna ska få samma rättigheter som alla andra.

Det skaver verkligen när vi å ena sidan har en regering som säger att Ukraina är det som prioriteras högst. Vi har bred enighet om att så är fallet när det kommer till vapenleveranser och annat bistånd till dem som nu är på plats och för kriget vid fronten mot Rysslands orättfärdiga invasion. Men då skaver det när dessa soldaters fruar och barn, som har sökt skydd här i Sverige, å andra sidan ska leva i fattigdom.

Nyligen rapporterade P4 Malmöhus om en alarmerande ökning av antalet ukrainska flyktingar som utnyttjas i prostitution i Sverige. Man påtalar att den utsatta situation som det innebär att ha skydd enligt massflyktsdirektivet är en faktor bakom att man har påträffat så många ukrainska flyktingar som är utsatta för prostitution.

Det enda som finns i Tidöavtalet när det kommer till arbete mot prostitution är att det ska gå att utvisa människor på grund av bristande vandel. Det tycker vi i Miljöpartiet är fruktansvärt, och vi skulle vilja att migrationsministern tydligt ger besked om att inga kvinnor ska skickas tillbaka till Ukraina på grund av att de utnyttjas i prostitution.

Anf. 38 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag tycker att det visade på en enorm styrka i EU-samarbetet när EU:s länder så snabbt aktiverade massflyktsdirektivet, som aldrig tidigare har aktiverats, och gav skydd till miljontals ukrainare som flydde Putins vidriga krig.

I Sverige har ukrainarna samma rättigheter som asylsökande. De har rätt att arbeta, och de har rätt att studera. Mycket görs också för att ukrainarna som har kommit till Sverige ska kunna komma i arbete och bli socialt delaktiga, och jag tycker att det är tråkigt när man väljer att helt bortse från de viktiga insatser som faktiskt görs.

Det handlar till exempel om samhällsintroduktion, som det är obligatoriskt för Migrationsverket att tillhandahålla och som ges på ukrainska, ryska eller engelska. Det handlar om att ukrainarna har tillgång till Svenska från dag ett, som är en folkbildningsinsats som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor. I budgetpropositionen föreslår regeringen totalt 30 miljoner kronor för insatsen för år 2023.

Genom EU-initiativet Care kan kvarvarande medel inom socialfondsprogrammet för 2014–2020, totalt 885 miljoner kronor, under 2022 och 2023 användas för insatser för personer som omfattas av massflyktsdirektivet.

Personer som har fått ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet kan också ansöka om att studera på universitet eller högskola. De behöver inte betala anmälningsavgift eller studieavgift. Många vill jobba och väljer att göra det. Slutligen får vi inte heller glömma de fantastiska insatser som görs av många frivilliga.

Det är en särskild reglering som gäller för ukrainarna. Det handlar om att vi mycket snabbt ska kunna bevilja uppehållstillstånd för dem som flyr kriget i vårt närområde. Det är därför rimligt att man hänvisar till ett annat

regelverk än det som gäller för dem som har kommit hit och sökt asyl på reguljär väg, men det är klart att regeringen följer frågan väldigt nära.

När det kommer till frågan om prostitution initierade Polismyndigheten tidigt en särskild händelse med anledning av kriget i Ukraina. Gränspoliserna arbetar aktivt med frågan, och poliserna initierade särskilda insatser mot människohandel i Region Stockholm och Region Syd.

Information på engelska och ukrainska delas ut till ankommande vid de svenska gränspassagerna. Syftet är att sprida information om hur ankommande kan göra för att minska risken att utsättas för människohandel men även om hur de ska agera om de blir utsatta.

Enligt Noa, polisens nationella operativa avdelning, upprättades under perioden den 24 februari till den 31 oktober 29 polisanmälningar som kan kopplas till människor som har flytt från Ukraina eller som är strandsatta i Sverige sedan innan kriget. De förundersökningar som ännu pågår rör koppleri, människohandel och människoexploatering.

Utöver att individer utnyttjas i prostitution syns också arbetskrafts-exploatering, där branscher som grön näring, städ och bärplock dominerar. Av de 29 anmälningarna har 21 lagts ned på grund av bristande bevis eller att målsäganden inte har velat medverka i en brottsutredning.

Enligt nya uppgifter från Europol finns dock väldigt få bekräftade fall av människohandel kopplade till Ukraina. Den svenska polisens bild är också att det inte i första hand är de ukrainska kvinnor som söker skydd i Sverige som hamnar i prostitution. De ukrainska kvinnor som befinner sig i prostitution i Sverige har kommit hit på samma sätt som vi tidigare har sett när det gällt kvinnor från exempelvis Rumänien eller vissa länder i Afrika.

Personer i prostitution befinner sig i de flesta fall i väldigt stor utsatt-het. Jag har i tidigare debatter varit tydlig, och jag vill vara det även här, med att man inte ska utvisas för bristande vandel enbart på grund av det faktum att man har hamnat i en utsatt position.

Anf. 39 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Jag delar Maria Malmer Stenergards syn att utgångspunkten förstås är att de flesta vill arbeta och försörja sig genom arbete. Det är också min bild när jag möter flyktingar från Ukraina och andra länder.

Vi vet att det är väldigt svårt att få ett arbete i Sverige utan att ha tillgång till grundläggande kunskaper i svenska språket. Det är därför som sfi, undervisning i svenska för invandrare, är en så central del av integrationspolitiken. Svenska språket är nyckeln för att få ett jobb; det räcker inte att på papperet ha rätt att söka ett jobb.

Det är ett problem att vi nu har haft flyktingar från Ukraina i Sverige i snart ett års tid utan att dessa flyktingar har haft rätt till sfi. När jag var på en valdebatt hos Nordic Ukraine Forum i augusti sa Moderaternas riksdagsledamot att Moderaterna vill att ukrainska flyktingar ska ha rätt till sfi. Jag vill fråga Maria Malmer Stenergard om den moderata riksdagsledamoten i så fall inte talade sanning.

Moderaterna har nu tagit över regeringsmakten och har haft flera månader på sig att vidta åtgärder. Här i dag skulle Maria Malmer Stenergard åtminstone kunna ge ett besked om att det i framtiden ska komma ett förslag om att också ukrainska flyktingar ska ha rätt till sfi – för det behövs. Människor, speciellt flyktingar, som lever i sysslolöshet och inte får ett

arbete behöver få tillgång till meningsfull sysselsättning och den nyckel som svenska språket faktiskt innebär för att både bli delaktig i samhället och kunna försörja sig.

Egen försörjning är helt centralt, speciellt när alternativet är att leva under fattigdomsgränsen, på 71 kronor om dagen. Det räcker inte. Även om jag välkomnar och lovordar insatserna från Europol och den svenska polisen för att få stopp på människoexploatering måste vi också se till att bekämpa fattigdomen som de ukrainska kvinnorna och barnen lever under när dagersättningen är så låg som 71 kronor om dagen för en vuxen och 50 kronor om dagen för en tonåring. Att laga mat för de pengarna och dessutom ha råd med kläder är inte realistiskt för någon av oss, inte heller för flyktingarna.

Det är inte heller värdigt ett land som Sverige. Vi är det land i Norden som har sämst villkor för ukrainska flyktingar. Massflyktsdirektivet hindrar inte att vi ger de ukrainska flyktingarna rätt till sfi, rätt till vård och en försörjning som det går att leva på. Det klarar andra EU-länder. Vi har också sett hur flyktingar lämnat Sverige för att i stället bosätta sig i andra länder som har villkor som är värdigare att växa upp under om man är en barnfamilj.

Jag undrar om det kanske är så att den här regeringens syn på migration lyser igenom, att man i själva verket tycker att det vore ganska bra om inte ukrainska flyktingar ville söka skydd i Sverige.

Herr talman! Jag har noterat att regeringen inte vill höja nivån på dagersättningen och inte vill ge ukrainska flyktingar rätt till sfi, trots att man lovade det före valet.

Anf. 40 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Det är precis som Annika Hirvonen säger: Det är en extremt svår ekonomisk situation för de ukrainska flyktingarna, och också för andra asylsökande som lever på dagersättning. Det finns även många andra i det svenska samhället som i dessa tider med ökande priser och tuffare situation på arbetsmarknaden har det väldigt tufft. Detta är en utveckling som regeringen följer mycket nära.

Jag vill dock vara väldigt tydlig med att den svenska regeringen till hundra procent står bakom Ukraina och det ukrainska folket. Det visar vi också, inte minst genom allt det stöd vi skickar till Ukraina – även humanitärt stöd.

Det regelverk som gäller för ukrainarna är inte ett regelverk som vi själva har implementerat. Det implementerades av den socialdemokratiska regeringen. Men med det sagt följer vi naturligtvis frågan mycket nära.

Det tål också att påpekas en gång till att vi gör mycket för att säkerställa att ukrainarna ska få möjlighet att komma i arbete och bli socialt inkluderade genom socialfondsprogrammet. Vi ger möjlighet till Svenska från dag ett, som man också kan ta del av digitalt om det inte finns i den kommun där man själv är bosatt.

Visst är svenska språket viktigt för att man ska komma in på arbetsmarknaden, men vi ser också att många, trots att de inte har det med sig, lyckas få in en fot på arbetsmarknaden. Många har väldigt höga ambitioner, och det tycker jag är otroligt glädjande.

Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Det är fantastiskt vilka insatser som civilsamhället och även folkbildningen har gjort här.

När vi i Miljöpartiet såg till att införa Svenska från dag ett var det som ett komplement där det offentliga inte erbjuder utbildning inom ramen för vuxenutbildningen. Men här har man ett val. Den nya regeringen kan välja att låta samhället, det offentliga, ge de ukrainska flyktingarna samma rättigheter som alla andra flyktingar som får uppehållstillstånd i Sverige har. Det är möjligt för regeringen.

Jag vill än en gång fråga om det stämde att Moderaternas uppfattning var att ukrainska flyktingar skulle få rätt till sfi. Det lovade nämligen som sagt Moderaterna i valdebatten hos Nordic Ukraine Forum i augusti. Detta är en väldigt viktig fråga som berör många människor.

Vi i Miljöpartiet tycker att stödet till det ukrainska folket också ska omfatta drägliga levnadsvillkor för de flyktingar som Sverige har tagit emot. Vi tycker att det är viktigt att de barn som förlorat sitt hem, som skilts från fäder och andra familjemedlemmar och som ryckts från sina förskolor och skolor inte ska tvingas att leva i fattigdom i de fall där frivilligorganisationers insatser inte räcker till och där föräldrarna inte kan komma i arbete på grund av att de inte har tillgång till svenska språket.

Jag uppmanar regeringen att agera. Ukrainska flyktingar borde ha samma rättigheter till sjukvård, svenska för invandrare och etableringsinsatser som alla andra flyktingar som får skydd i Sverige.

Anf. 42 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag var, för att svara på Annika Hirvonens fråga, migrationspolitisk talesperson för Moderaterna innan jag blev migrationsminister. Moderaterna utlovade inte före valet att man skulle höja dagersättningen. Vi följer som sagt nu frågan väldigt nära och är väl medvetna om att det är en svår ekonomisk situation.

Det har ännu inte, men snart, gått ett år sedan kriget bröt ut. Vi hoppas och ber allihop att det snart ska ta slut.

Givet att det är ett tillfälligt skydd som ges har man bedömt att det är rimligt att följa det regelverk som gäller för asylsökande. Efter hand som tiden löper kommer det såklart att finnas anledning att titta närmare på frågan om vilka nivåer som ska gälla.

Jag vill återigen betona att det görs otroligt mycket, både från det offentliga och från fantastiska hjältar i civilsamhället, för att hjälpa ukrainarna på alla möjliga sätt. Från det offentliga tillhandahåller man sjukvård, skola, utbildning, samhällsintroduktion och Svenska från dag ett. Olika delar av socialfondsprogrammet används för insatser för personer som omfattas av massflyktsdirektivet, för social inkludering och för möjlighet till arbete. De har också möjlighet att studera på universitet eller högskola.

Jag uppskattar verkligen Annika Hirvonens genuina engagemang i frågan och vill försäkra henne att regeringen står bakom henne i det engagemanget. Som sagt kommer vi att följa den här frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 43 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Richard Jomshof har frågat justitieministern om ministern ämnar vidta några generella åtgärder i fråga om utvisning av utländska medborgare dömda för grov brottslighet och i så fall vilka. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Av Tidöavtalet framgår att en ny regering ska tillsättas – det ska vara en ny utredning, inte ny regering, som ska tillsättas – med uppdrag att ytterligare skärpa regelverket för utvisning på grund av brott. Enligt Tidöavtalet bör en sådan utredning få i uppdrag att föreslå författningsändringar som bland annat innebär att utvisningsfrågan alltid ska prövas när utlänningar är åtalade för brott, att inte mer hänsyn ska tas till en utlännings anknytning till Sverige vid prövningen av utvisningsfrågan än vad som krävs med hänsyn till internationella åtaganden och att verkställighetshinder inte ska medföra att domstolen inte fattar beslut om utvisning. Av Tidöavtalet följer bland annat också att en sådan utredning bör få i uppdrag att lämna förslag som innebär att återreseförbuden blir längre och som utgångspunkt meddelas på livstid vid allvarlig brottslighet.

Samarbetspartierna har samsyn om att nämnda förslag samt övriga som räknas upp i Tidöavtalet för att skärpa regelverket för utvisning på grund av brott ska lämnas som proposition till riksdagen, och jag avser att verka för detta.

Anf. 44 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Det råder ingen tvekan om att gängkriminaliteten, den organiserade brottsligheten och de ständigt återkommande skjutningarna och sprängningarna runt om i förorter och kommuner är värre i dag än någonsin tidigare. Som en direkt följd av det vet vi också och kan se att otryggheten breder ut sig. Det handlar inte minst om att oskyldiga människor alltför ofta hamnar i skottlinjen när de grovt kriminella gör upp.

En mycket stor majoritet av dem som ligger bakom denna brottslighet har en annan bakgrund. Det gäller även fenomen som förnedringstrån och överfalls- och gruppvåldtäkter. De kommer inte minst från länder i Mellanöstern och Afrika.

Jag har sagt det förr, men jag tycker att det är viktigt att understryka att de väl på plats här i Sverige har fått tak över huvudet, livslång bidragsförsörjning och tillgång till ett välfärdssystem som trots sina brister är ett av världens bästa och mest välfungerande. Trots det väljer alltför många att tacka för det genom att bedriva något slags lågintensivt krig mot det omgivande samhället. Alltför många är dessutom islamister med målet att nedmontera och motarbeta vårt öppna och jämställda demokratiska samhälle.

Mångkulturalismen, massinvandringen och islamiseringen som följer i dess spår är destruktiva krafter. De uppmärksammade korankravallerna, som drabbade Sverige under påskhelgen, är ett tydligt bevis på detta.

När jag skrev min interpellation i november hade 30 personer blivit dömda med anledning av de kravallerna. Av dessa kommer ingen att utvisas efter avtjänat straff, trots att en majoritet av dem är utländska medbor-

gare – de är alltså inte medborgare i Sverige – och trots att de har dömts till fleråriga fängelsestraff för grovt blåljussabotage. Flera av dem är dessutom dömda sedan tidigare. Det handlar om alltifrån narkotika- till sexualbrott. Det finns till och med IS-återvändare bland dem. Sedan dess har ytterligare 17 personer dömts, och det kommer att bli fler under våren. Exakt hur många det rör sig om vet jag inte. Men fler kommer att dömas.

Det är märkligt att medborgare i ett annat land kan komma till Sverige och begå den sortens brott utan att skickas tillbaka. Det är anmärkningsvärt. Men precis som statsrådet konstaterar finns frågan om utvisning med i Tidöavtalet. Jag vill påstå att det är en central fråga. På sidan 19 står det: ”En möjlighet att kunna utvisa gängkriminella som saknar svenskt medborgarskap utan att de dömts för brott ska utredas ... Det bör vidare kartläggas hur många utländska medborgare som är aktiva gängkriminella.”

Det är en jättebra skrivning. Jag ser verkligen fram emot ett skarpt förslag i frågan. Men det finns ett problem kopplat till just den skrivningen. Det här blir en öppen fråga. Hur ska vi, även när en ny lag kommit på plats, kunna utvisa gängkriminella som saknar svenskt medborgarskap utan att de har dömts för brott om vi inte i dag klarar av att utvisa de gängkriminella som saknar svenskt medborgarskap och som har begått väldigt grova brott? Det skulle vara intressant att höra vad statsrådet har att säga om det.

Anf. 45 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag ville delta i debatten med anledning av att det just nu är aktuellt med bristande vandel och sådana saker. Det förekommer att man ljuger för polisen när man har begått brott och att man ljuger för myndigheter när man begår brott. Kopplat till det som ledamoten Jomshof talar om när det gäller att kunna utvisa människor utan att de ens är dömda för något brott är min fråga till migrationsministern hur hon ser på att man ljuger för polisen.

Det kommer att pågå en utredning om bristande vandel. Missaktning mot svenska folket är också en punkt som ska utredas. Ingår att ljuga för polisen i missaktning mot svenska folket? Finns det skäl att utvisa en person som inte är svensk medborgare och som har ljugit aktivt både för polisen och för myndigheterna och som har till exempel tjuvfiskat?

Anf. 46 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är överens om att tillsammans med Sverigedemokraterna ta ansvar för Sverige. Jag ser med tillförsikt fram emot de regelförändringar som är att vänta på migrationsområdet den kommande mandatperioden. Jag vill ta fasta på den fråga som Richard Jomshof avslutade med, det vill säga hur vi ska kunna utvisa utländska medborgare som ej har begått brott när vi nu inte lyckas utvisa dem som har begått brott. Det är en fullt berättigad fråga.

Min ambition som migrationsminister och regeringens och samarbetspartiernas ambition är att helt lägga om politiken. Vi behöver ett paradigmskifte. Vi måste se till att människor i mycket fler fall än i dag döms till utvisning. Det är det som alla de här förslagen syftar till.

Något som man ofta glömmer bort är att det även om det döms till utvisning tyvärr är alldeles för svårt att verkställa utvisningarna. Här har regeringen väldigt höga ambitioner om att jobba mycket mer med diplomati. Det verkade den tidigare regeringen inte särskilt engagerad i. Man

måste jobba träget med de länder som vägrar ta emot sina egna medborgare, trots att folkrätten kräver att de ska göra det.

Det är också något som vi under den här veckan kommer att ta upp med våra kollegor i EU som vi har nöjet att välkomna till Stockholm för det första informella RIF-rådet här. Om vi tillsammans på EU-nivå kan jobba för att få till återtagandeavtal och jobba som en enad kraft mot ursprungsländer som inte vill samarbeta är det oerhört bra.

Vi kommer också att ta upp en särskild punkt om att man måste jobba med en whole-of-government approach. Vi kan alltså inte ha det så att en biståndminister säger en sak, en handelsminister säger en annan sak, en utrikesminister säger en tredje sak och en migrationsminister som hemskt gärna vill att länderna ska ta tillbaka sina medborgare. Hela regeringen måste jobba samlat.

Alla myndigheter som kommer i kontakt med frågan om utvisning av medborgare måste också jobba i samma riktning. Det är lättare sagt än gjort. Men här har Tidöpartierna höga ambitioner om att få till stånd en förändring. Vi vill till exempel använda biståndet som påtryckningsmedel mot de länder som vägrar att samarbeta.

Även om jag är medveten om att det är en svår uppgift att både genomföra lagändringar och få till en annan styrning av myndigheter har jag höga ambitioner i fråga om att regeringen ska lyckas betydligt bättre än vad som varit fallet tidigare.

När det gäller frågan omandel har jag debatterat den med Ola Möller tidigare. Regeringen menar att även om man inte uppnått nivån för att dömas till utvisning till följd av ett brott ska man ändå i vissa fall kunna utvisas på grund av bristandeandel. Det handlar till exempel om personer som har samröre med en terrororganisation eller på annat sätt visar att de absolut inte vill bli del av det svenska samhället eller efterleva de demokratiska principer som gäller här.

Anf. 47 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Som Maria Malmer Stenergard konstaterat i sitt svar kommer en ny utredning att tillsättas – alltså inte en ny *regering* utan en *utredning*. Jag tycker nog att ni ska få chansen ett tag till.

Utredningen handlar om att ytterligare skärpa regelverket kring utvisning på grund av brott. På sidan 43 i Tidöavtalet står det att utvisningsfrågan alltid ska prövas när utlänningar står åtalade för brott samt att verkställighetshinder inte ska medföra att domstolen inte fattar beslut om utvisning. Det har statsrådet redan konstaterat, och det är naturligtvis väldigt bra. Om man frågar mig är detta den absolut viktigaste delen i hela Tidöavtalet.

Jag menar att människor av det här slaget – det spelar ingen roll vad de har för bakgrund – inte har i Sverige att göra. Kommer man till Sverige och begår väldigt grova brott ska man naturligtvis skickas tillbaka hem igen. Det spelar ingen roll om man kommer från ett grannland eller något annat land. I Sverige förväntar vi oss att man sköter sig och bidrar till det allmänna.

Jag vill också påstå att frågan om utvisning är central för att komma till rätta med gängkriminaliteten och den allt grövre organiserade brottsligheten, för den är till stor del ett importerat problem. Den bilden förstärks

inte minst av att omkring en tredjedel av dem som avtjänar straff i svenska fängelser de facto saknar svenskt medborgarskap.

Problemet med att grovt kriminella utlänningar tillåts stanna i Sverige började inte med korankravallerna utan har funnits under väldigt lång tid, i väldigt många år. Såväl våldtäktsmän som mördare har tillåts stanna i Sverige efter avtjänat straff när de i själva verket borde ha skickats tillbaka hem igen.

Ett uppmärksammat fall är de fyra eritreanska män som gruppvåldtog en kvinna i Flemingsberg i fjol. Två av männen våldtog dessutom kvinnan ytterligare en gång i en hiss på Flemingsbergs station. Samtliga män kommer att dömas till fleråriga fängelsestraff, men trots att åklagaren yrkade på utvisning vid fällande dom kommer ingen att utvisas efter avtjänat fängelsestraff. Det är bara *ett* tragiskt exempel av många.

Man kan också titta på siffror från Brå som visar att närmare sex av tio utländska mördare som var folkbokförda i Sverige när brottet begicks slipper utvisning efter avtjänat straff. Det är väldigt allvarligt att situationen ser ut så.

Att utländska medborgare avhåller sig från att våldta och mörda i Sverige är inget orimligt krav – inte heller att de inte startar eller deltar i kravaller där man till exempel försöker döda poliser. Jag tycker att det ligger inom rimlighetens gränser att man inte sysslar med den sortens verksamhet. Därför är det såklart bra att ny lagstiftning på området planeras.

Men vad gör vi innan ny lagstiftning är på plats? Vad gör vi med alla de grova brottslingar som tillåts stanna kvar i Sverige i dag? Vi har till exempel dem från korankravallerna som jag nämnde, och det blir förmodligen fler med tanke på hur man har valt att döma. Och när lagstiftning väl är på plats, vad gör vi då med människor som inte borde ha fått stanna i Sverige? Finns det något vi kan göra i efterhand?

Anf. 48 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt i sammanhanget att lyfta fram att människor som de facto inte har begått något brott ska utvisas, oavsett om det är på grund av gängkriminalitet eller andra skäl. Jag vill höra migrationsministerns uppfattning om människor som ljuger för polisen. Det är ju ett problem! Tystnadskultur råder i gängmiljöerna. Om man aktivt försvårar polisens arbete skulle jag kalla det bristande vandel utifrån skrivningarna i slottsavtalet. Det handlar också om att ljuga för myndigheter.

Ministern bör väl kunna ha en uppfattning om det är bristande vandel att ljuga för polisen? Om ministern inte kan säga att det är bristande vandel när till exempel gängkriminella ljuger för polisen måste jag säga att jag har ännu svårare att förstå hela den utredningen. Någonstans måste man väl ändå grunda den i en uppfattning om vad bristande vandel är? Är det att respektera svenska folket att aktivt ljuga för myndigheterna, eller kommer sådana saker också att ligga till grund för utvisning när utredningen är klar och sedan blir till en proposition här i kammaren? Jag tycker att det är en viktig fråga.

Jag vill även påpeka att den förra regeringen gjorde mycket när det gällde att få till utvisning och utlämning av utländska medborgare. Fallet med de marockanska gatupojkarna var ett tydligt exempel på en bra insats från den dåvarande regeringen för att få till avvisning av de personer som inte hade i landet att göra. Det jobbades väldigt mycket med det, men det

är en svår materia. Det vet både ledamoten Jomshof och migrationsministern. Men svara gärna på frågan om det är bristande vandel att ljuga för polis och myndigheter.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 49 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Mitt svar på Ola Möllers fråga är att regeringen har tillsatt en utredning som ska titta på huruvida man kan utvisa människor på grund av bristande vandel. Jag vill inte föregripa resultatet av utredningen men ser mycket fram emot resultatet av den.

När det gäller Richard Jomshofs inlägg vill jag hänvisa till det som statsministern var tydlig med i regeringsförklaringen. Man har fått ansvar för ett land som befinner sig i flera parallella kriser, och den senaste tidens eskalerande våldsspiral vittnar tyvärr om att det inte finns någon återvändo. Kampen mot den grova kriminaliteten måste vinnas och tryggheten upprätthållas i hela vårt land.

En skärpning av regelverket för utvisning på grund av brott kommer inte att vända utvecklingen på egen hand, men det är en otroligt viktig del. Redan i opposition visade de fyra partierna i regeringsunderlaget samsyn kring utvisning på grund av brott. Det var också dessa tillkännagivanden som ledde fram till att man i augusti fick ett nytt regelverk på plats som innebar en skärpning i vissa delar men som inte alls går så långt som samarbetspartierna vill.

Jag är väldigt glad för att det finns samsyn hos regeringssamarbetspartierna, för det är viktigt att Sverige som rättsstat kan upprätthålla tryggheten i samhället och respekten för våra lagar. Var och en som befinner sig i vårt land, oavsett om den är svensk eller utlänning, behöver följa svensk lag och avhålla sig från brott. Men det handlar också om att stå upp för brottsoffren. Regeringens ambition är att med kraftfulla åtgärder försvåra kriminellt leverne i Sverige på många plan.

Om en utlänning har begått allvarliga eller upprepade brott måste det finnas bättre förutsättningar att besluta om utvisning. För att återgå till Richard Jomshofs ursprungliga fråga om vidtagande av generella åtgärder i fråga om utvisning av utländska medborgare kommer det inte att handla om generella åtgärder utan om flera specifika sådana, och inte bara inom mitt ansvarsområde.

När det gäller frågan om vad man kan göra innan den nya lagstiftningen finns på plats är jag lika otålig som Richard Jomshof och vill peka på hur otroligt viktigt det är att säkerställa att i de fall någon får en utvisning – de är få – ska utvisningen också kunna verkställas. Det har man lyckats alldeles för dåligt med, men vi kommer att jobba med full kraft för att man ska kunna göra det.

Anf. 50 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Det var ett bra svar. Jag tycker att det är positivt att frågan om utvisning är så central och att man – vi – arbetar med den på ett så omfattande sätt. Den frågan är nämligen avgörande för att komma till rätta med den här sortens kriminalitet, just för att en majoritet av dem som begår dessa brott tyvärr – eller hur man nu väljer att se på det – har en annan bakgrund. Det är så verkligheten ser ut.

Jag hoppas att vi får ny lagstiftning på plats så fort det bara går, för det handlar naturligtvis också om att de som befinner sig i Sverige, och som

sköter sig, inte ska behöva drabbas för att det finnas andra människor som inte förstår hur man beter sig i vårt land.

Anf. 51 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Mitt fokus är inställt på att under den kommande mandatperioden åstadkomma det paradigmskifte som svensk migrationspolitik verkligen är i behov av.

På tal om paradigmskifte slog det mig att Magdalena Andersson vid något tillfälle ska ha sagt att det paradigmskifte som nuvarande regering pratar om redan genomfördes av Socialdemokraterna 2015. Vi är nog dock alltför många som ser igenom detta försök att skriva om historien. Att Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet skulle kunna stå för ett paradigmskifte i migrationspolitiken – åtminstone ett som går i rätt riktning – faller på sin egen orimlighet. Det är denna regering som tillsammans med Sverigedemokraterna står för ett paradigmskifte.

Det finns väldigt många delar av migrationsområdet som behöver stramas åt. Som jag har sagt här tidigare i dag är utvisning på grund av brott inget undantag, och det är jag och Richard Jomshof helt överens om, trots att regelverket skärptes så sent som i augusti förra året. Men liksom andra förändringar under de senaste åtta åren handlade detta om något som kom alldeles för sent och som var alldeles för lite.

Vi har en helt annan ambition, och vi kommer att återkomma med stramare lagstiftning. Vi kommer också att säkerställa att hela regeringen jobbar som en samlad kraft för att kunna verkställa utvisningsbeslut.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2022/23:83 om stärkande av tredjeländ och kvotflyktingar

Anf. 52 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Ola Möller har frågat mig hur jag menar att tredjeländ stärks av att Sverige tar emot färre kvotflyktingar.

Vidarebosättning är ett sätt för länder att erbjuda en varaktig lösning för särskilt utsatta flyktingar som inte har någon sådan möjlighet att tillgå där de befinner sig. Under 2021 tog Sverige emot 6 400 kvotflyktingar och var därmed den största vidarebosättningsstaten i EU. Under 2022 vidarebosattes 5 000 flyktingar, vilket innebar att Sverige fortsatt var bland de största vidarebosättningsländerna såväl i EU som globalt.

Regeringen kommer i enlighet med Tidöavtalet att begränsa vidarebosättningen till 900 kvotplatser per år med start 2023, ett antal som fortfarande kommer att göra oss till en av EU:s största mottagare. Förändringen genomförs mot bakgrund av att Sveriges asylmottagande varit mycket ansträngt under lång tid och att vi nu behöver en nivå som speglar det antal som Sverige klarar av.

Ansvar för vidarebosättning kan inte vila på ett fåtal stater. Sverige har tagit ett stort ansvar, men för att kvotflyktingssystemet på allvar ska kunna fungera som ett verktyg att ge skydd till människor på flykt behöver fler länder bidra med årliga flyktingkvoter.

Interpellanten tycks dock ha blandat ihop frågan om kvotflyktingar med arbetet med att stärka de länder människor flyr ifrån. Regeringen har aldrig påstått att tredjeländ stärks av att Sverige tar emot färre kvotflyktingar. Arbetet med att stärka tredjeländ som regeringen deltar i handlar snarare om att minska antalet utsatta människor på flykt från första början eller att förbättra deras möjlighet till skydd i närområdet.

Arbetet mot grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning är brett och innefattar en mängd olika aspekter. Bland annat arbetar EU strategiskt med partnerskap med ursprungs- och transitländer. Regeringen driver också på för att stärka samarbetet med tredjeländer på återvändandeområdet för att minska belastningen på transitländer och kunna garantera ett ordnat återvändande.

Jag vill också avslutningsvis tillägga att den kanske viktigaste frågan för att förbättra situationen i transitländer är att få till stånd ett nytt och förbättrat asylsystem med minskad irreguljär migration och smuggling samt ett förbättrat återvändande. Det är ett arbete som jag deltar i och ser fram emot att fortsätta med.

Anf. 53 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Kvotflyktingsystemet och kvotflyktingarna i Sverige kan ses som en direkt förlängning av de vita bussarna. Sedan 1950 har Sverige tagit emot kvotflyktingar, och vi har upprätthållit en väldigt stolt tradition. Vi har bland annat inte ställt krav på vilka kvotflyktingar som det ska vara, utan vi har låtit FN sköta det. Det gör att Sverige har tagit emot de mest utsatta, till skillnad från många andra länder.

Det är ungefär som i sjukvården, det vill säga att de med störst behov ska ha hjälp först. Så ser kvotflyktingsystemet ut för Sveriges del.

Det här vill regeringen ändra på. Vi har hört företrädare för regeringspartierna säga här i kammaren att man ska ge FN besked om att det är de icke lika skyddsbehövande som ska plockas ut. Det handlar om folk som kan bidra till Sverige.

Det här är en väldigt tydlig klasspolitik. Det är ju inte de mest utsatta i arbetarklassen som flyr från sina hemländer först, utan det är de människor som har framför allt ekonomiska resurser – medelklass och överklass – som flyr först. Ofta är det de med utbildning som kommer via de irreguljära vägarna medan kvotflyktingsystemet på ett säkert sätt tar hit de människor som är i störst behov av hjälp. I stället för att folk köper sig förtur får de hjälp att komma hit på grund av att de har störst behov av det.

Kvar blir de mest utsatta. Det handlar om våldtäktsoffer som fått underlivet söndertrasat, den som fötts med Downs syndrom, den som förlorat båda sina föräldrar eller den som står ensam med sina småbarn. Det är dessa som regeringen väljer bort i och med det nya systemet och neddragningarna.

I ljuset av detta är frågan relevant. Kvotflyktingsystemet utgör en säker väg in i Europa. Flyktingarna får permanent uppehållstillstånd och blir motiverade att finnas här i Sverige. De får hjälp så att de kan komma in i samhället genom att de fördelas bland kommunerna.

De länder som i fortsättningen får ta den största bördan med de mest utsatta människorna kommer nu att få en större belastning. Det blir obönhörligen så. Om de mest utsatta stannar kvar och de resursstarka med peng-

ar och socialt kapital flyr blir bördan större för dessa länder, och detta destabiliserar dem. Det gör att deras sjukvårdssystem blir mer ansträngt.

I kombination med nedskärningarna av biståndet kommer det att innebära att mindre resurser ska ta hand om en större försörjningsbörda i de länderna, och det blir destabiliserande. Jag tror att migrationsministern förstår detta.

Varför skär regeringen ned på antalet kvotflyktingar och biståndet när det får effekten att det destabiliserar de länder som regeringen i andra sammanhang, bland annat i EU, säger sig vilja stabilisera? Man måste tänka både och här. Regeringen vill ge med ena handen men tar också bort med en stor näve.

Svara gärna på frågan hur länderna blir mer stabila av att de mest utsatta blir kvar och de resursstarka flyr.

(Applåder)

Anf. 54 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Frågan om kvotflyktingar är otroligt viktig men också en svår debatt. Precis som Ola Möller säger stämmer det att det här är väldigt utsatta personer som verkligen är i behov av skydd.

Sverige har tagit ett enormt ansvar. Som jag nämnde inledningsvis var lilla Sverige det land som tog emot enskilt flest i hela EU både 2021 och 2022. Jag kan bara beklaga att inte fler länder kliver fram och tar ett större ansvar för kvotflyktingarna.

Vid sidan av att vi har tagit ett stort ansvar jämfört med andra europeiska länder men även sett till hela världen har vi dessutom hört till de länder som har haft det allra största mottagandet av asylsökande som själva har rest till den svenska gränsen. Det har lett till en ohållbar situation i Sverige med ett integrationsmisslyckande till följd av att flera regeringar inte har tagit ansvar för invandringen eller integrationen, i synnerhet inte Ola Möllers regering som avgick i höstas.

Det finns enorma problem i det svenska samhället som vi som ansvarskännande politiker med full kraft nu ska ta itu med. Det handlar om boendesegregation. Det handlar om skolan, där alldeles för många elever inte lär sig svenska, inte får en utbildning och i många fall tyvärr döms till ett utanförskap som blir mycket långvarigt. Det handlar om kriminaliteten. Det handlar om kvinnor som aldrig får den chans som de borde få i ett fritt och demokratiskt samhälle.

Detta är vi beredda att ta ansvar för. Vi tar samtidigt fortsatt ansvar för att ta emot kvotflyktingar som är så utsatta. Med våra 900 ligger vi fortfarande bland topp tre i EU sett till per capita. Så kom inte och säg att den här regeringen inte tar ansvar!

Det finns en väldigt viktig aspekt i den här diskussionen som Ola Möller med precision missar att framhålla, nämligen att det traditionellt sett är män som kommer till Europa. Det är män som betalar flyktmugglarna och kommer hit. Därför prioriterar den här regeringen, vilket den förra regeringen inte klarade av, kvinnor, flickor och hbtq-personer, som är så otroligt utsatta i flyktinglägren. Är det verkligen fel, Ola Möller?

Anf. 55 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Det är härligt att migrationsministern visar det engagemang hon har. Det uppskattar jag. Men debatten är inte svår. Det här är

inte ett dugg svårt, även om jag förstår att det är svårt för regeringen. Vad det handlar om är om vi ska ta emot 5 000 kvotflyktingar och fortsätta göra en stor insats, vilket migrationsministern framhåller som ett föredöme. Migrationsministern lyfter fram det som har gjorts och säger att det är bra. Men nu ska regeringen, som tar ansvar genom att inte ta ansvar, ta ansvar. Det är ju orwellsk retorik.

Ministern säger att man nu ska ta större ansvar för kvinnor och hbtq-personer. Men man går från 5 000 till 900. FN har fritt mandat att plocka ut dem med störst behov. Regeringspartiernas företrädare står i talarstolen och säger att det är de som kan integreras och kan göra nytta för Sverige som ska komma hit. Men då vill jag fråga ministern: Hur är ett barn med Downs syndrom ett integrationsproblem? Var snäll och beskriv det för mig! Vari ligger integrationsproblemet när vi tar hit ett föräldralöst barn med Downs syndrom? Hur är det ett problem att vår svenska sjukvård hjälper yazidiska flickor som blivit våldtagna av muslimska män att få ett liv? Hur är det ett integrationsproblem?

Det pågår folkmord runt om i världen. Förra veckan sa Bundestag i Tyskland att det yazidiska folkmordet i Sinjar 2014 skulle erkännas. Vi har en annan tradition i Sverige. Här får vi inte hantera det så. Men FN, tyska Bundestag och det brittiska parlamentet har sagt att det är ett folkmord. Rohingyerna, som är muslimer borta i Sydostasien, utsätts också för ett folkmord. Barnen i Tigray är utsatta för ett systematiskt folkmord med påtvingad svältkatastrof. Det är ju de barnen och människorna det här handlar om.

Ni går från 5 000 till 900 i kvotflyktingssystemet, där FN plockar ut de mest behövande. Det innebär att det även är färre flickor, kvinnor och hbtq-personer som kan komma hit. Jag har inga problem med att man pekar på att det är de här utsatta grupperna som kan komma, men det var inte det som regeringspartiets företrädare stod i migrationsdebatten här och sa.

Hur stabiliseras de här länderna? Den frågan undviker ju migrationsministern. Man säger att det är jag som har gjort ett tankefel och liknande. Men frågan kvarstår: Hur blir krigshärjade, fattiga länder stabilare och tryggare, vilket också minskar migrationsströmmarna till Europa, av att dessa utsatta barn, kvinnor och hbtq-personer väljs bort av regeringen genom att man går från 5 000 till 900? Jag vet också att de stora partierna i regeringsunderlaget i princip vill ta bort kvotflyktingarna helt. Dessutom ska de inte ha permanenta uppehållstillstånd. Men hur blir de här länderna tryggare och rikare av den politiken?

Anf. 56 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag tror att det är lite olyckligt om man inte kan erkänna att migrationsfrågan är genuint svår och att den innehåller avvägningar som måste göras. Erkänner man inte det blir det med det resonemang som Ola Möller för svårt att inte ställa frågan varför det ska stanna vid 5 000 – varför tycker Socialdemokraterna att alla över 5 000 inte ska ha rätt att komma hit?

Jag tror också att det är viktigt att man lyfter blicken. Jag vill att Sverige ska vara ett öppet land. Jag vill att vi ska kunna fortsätta att hjälpa människor som är på flykt. Men om den svenska befolkningen upplever att invandringen och integrationen inte fungerar tror jag att det i förlängningen finns en risk att vi inte kommer att ha samma förmåga att hjälpa.

Jag tänker inte bara här och nu och till nästa mandatperiod, utan jag tänker långsiktigt på Sverige och Sveriges mottagande. Jag vill som sagt att vi ska kunna hjälpa. Ska vi kunna ha en acceptans för det bland svenska folket måste vi visa att vi klarar av att få ordning på invandringen och integrationen.

Vi har ett tungt uppdrag framför oss med tanke på hur den förra regeringen och regeringen dessförinnan med Miljöpartiet skötte migrations- och integrationsfrågan. Men det är en svår uppgift som vi verkligen är beredda att ta oss an med full kraft. Det är också därför som vi ser att det stora paradigmskiftet behövs i svensk migrationspolitik. Men jag vill betona att Sverige även med den genomförda minskningen till 900 kvotflyktingar fortsätter att vara bland de största vidarebosättningsländerna såväl i EU som globalt.

Så till Ola Möllers fråga om hur vi stärker tredjeländer! Samarbete med tredjeländer handlar om att minska grundorsakerna till att människor tvingas på flykt eller irreguljärt migrerar till EU. Det handlar även om att stötta utsatta människor som är på flykt och förbättra deras möjligheter till skydd i närområdet. Vi behöver också bygga väl fungerande migrations-system i tredjeländer, så att människor som är i behov av skydd kan stanna kvar där, alternativt återvända om de inte har laglig rätt att vistas i landet. Regeringen arbetar aktivt för att stärka samarbetet med tredjeländer på återvändandeområdet för att minska belastningen på transitländer och kunna garantera ett ordnat återvändande.

Den långsiktiga lösningen på den irreguljära migrationen är att i EU få till stånd ett nytt och förbättrat asylsystem där ett ja är ett ja och ett nej är ett nej. Ett förbättrat återvändande och insatser för att minska smuggling och irreguljär migration överlag menar vi är vägen framåt. Det är därför jag är så glad att ha möjlighet att diskutera de här frågorna när vi som EU:s ordförandeland välkomnar våra migrationsministerkollegor från de europeiska länderna till Stockholm senare i veckan. Samarbetet med tredjeländer för att stärka ursprungsländerna är en prioriterad fråga under det svenska ordförandeskapet och också en fråga som alltmer diskuteras på EU-nivå, för det är så vi långsiktigt kan skapa förändring.

Anf. 57 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Svenska folket vill förbjuda vinster i välfärden och vill även förstatliga elnätet. Om man ställer en fråga och gör en opinionsundersökning är det inte alltid så att det i varje läge kommer att innebära att man får ett svar som vi ska bära in här i riksdagen. Jag tror att svenska folket just när det gäller flyktingar tycker att vi ska ta emot dem som verkligen behöver det, till exempel funktionsvarierade barn, våldtäktsoffer och liknande.

Jag ska göra det väldigt enkelt. Jag ska ta ett svenskt exempel. Vi har en skolklass här i Sverige som har en elev med särskilda behov. Sedan kommer det ytterligare en elev med särskilda behov till den klassen. Allt annat är lika. Det är lika många lärare och lika mycket resurser. Det kommer per definition att innebära att den klassen och den läraren får en större belastning. Det blir mer att göra. Det blir tuffare. Det blir mindre tid till alla elever, då inga ytterligare resurser skjuts till. Dessutom har man i det här landet en regering som skär ned på skolan, så resurserna till klassen har till och med minskat. Vad händer då? Jo, många av de elever i denna

klass som inte har särskilda behov, kanske också någon av dem som har särskilda behov, kommer att söka sig därifrån.

Det är precis samma sak. Om många människor med stora behov finns i ett land och resurserna blir mindre kommer det att bli stökigare, och då kommer de människor som har resurser att söka sig därifrån att göra det i ökad utsträckning. Det är det som händer när regeringen inte tar hit tillräckligt många kvotflyktingar. Regeringen borde därför driva att alla länder ska öka sitt kvotflyktingmottagande, för då får vi säkra vägar och hjälper de här länderna att få bättre stöd, klara av att minska fattigdom och få stabilare institutioner. I stället för att visa på dåligt omdöme och vara ett dåligt föredöme genom att minska kvotflyktingmottagandet borde man ju jobba för att alla andra länder ska höja det. Men då kan man inte föregå med så dåligt exempel att man själv sänker det.

Anf. 58 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag tror inte att min intellektuella kapacitet klarar det där exemplet med skolklassen. Men jag ska ta med mig det hem och fundera på det.

Jag menar som sagt att det här är en genuint svår debatt. Frågan om migrationen och mottagandet av kvotflyktingar innehåller viktiga avvägningar.

Vi föregår inte med dåligt exempel från regeringen när vi fortfarande ligger topp tre i mottagandet av kvotflyktingar. Jag tycker att fler länder borde kunna ta ansvar, men som migrationsminister i Sverige kan jag bara ta ansvar för vad den svenska regeringen väljer att göra på migrationsområdet. Vi tar nu itu med den mycket svåra uppgift som Socialdemokraterna lämnat efter sig, det vill säga att få ordning på invandringen och integrationen. Det är ett digert arbete som vi bedriver med full kraft. Vi tar ansvar.

Jag tror att det är få i Sverige eller i övriga världen som skulle säga att Sverige inte har hjälpt dem som är på flykt. Nu har vi ett enormt ansvar att också se till att de kommer in i samhället på riktigt.

Jag är stolt över att vi till skillnad från den förra regeringen klarar av att göra den prioriteringen och säga att vi särskilt vill hjälpa kvinnor, flickor och hbtq-personer. Det handlar om grupper som är otroligt utsatta i de flyktingläger som vi hjälper dem från.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Prot. 2022/23:50

24 januari

Svar på
interpellationer

§ 18 Svar på interpellationerna 2022/23:99 och 100 om åtgärder för ett ökat bostadsbyggande

Anf. 59 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Markus Kallifatides har frågat mig om jag ser någon risk att bostäder inte blir byggda i Stockholmsregionen som en konsekvens av stoppet för investeringsstödet per den 31 december 2022 och om jag har för avsikt att vidta några åtgärder för att påverka byggandet. Leif Nysmed har frågat mig vilka skäl som ligger till grund för regeringens beslut att klippa investeringsstödet vid årsskiftet 2022/23 samt vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att öka bostadsbyggandet.

Jag vill betona att det är en angelägen fråga för regeringen att bostadsförsörjningen fungerar. Men vi befinner oss i ett bekymmersamt ekonomiskt läge, och förutsättningarna för bostadsbyggandet har försämrats snabbt på grund av detta. Bostadsbyggandet förväntas minska i år, främst på grund av den ekonomiska utvecklingen med höga byggkostnader, stigande räntor och minskad köpkraft hos hushållen. Den utvecklingen är förväntad oberoende av avvecklingen av investeringsstödet.

Beslutet att investeringsstödet ska avvecklas togs av riksdagen 2021. Regeringen fullföljer nu avvecklingen genom att se till att stöd som beviljats före den 31 december 2022 ska kunna betalas ut. Det är ett ansvarsfullt agerande i det tuffa ekonomiska läge som Sverige befinner sig i.

Regeringen anser att investeringsstödet var ett dyrt stöd och att det riskerade att gå till projekt som ändå skulle ha genomförts. Avvecklingen bedöms därför ha en begränsad effekt på det totala bostadsbyggandet samtidigt som den kraftigt minskar de statliga utgifterna för stödet.

I stället för kostsamma subventioner med låg träffsäkerhet vill regeringen nu ta fram reformer som ökar tillgången till byggbar mark, förenklar byggreglerna och ger incitament för ökat bostadsbyggande. Kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus.

Anf. 60 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

I sitt svar menar statsrådet att investeringsstödet avskaffande bedöms ha "en begränsad effekt" på nybyggnation. Jag undrar vad som är skälen och bakgrunden till denna bedömning. Hur har regeringen kommit fram till denna slutsats?

Under 2017–2022 har cirka 60 000 lägenheter byggts med stödet och haft en hyresnivå som är cirka 2 000 kronor lägre. Vi socialdemokrater delar alltså inte riktigt regeringens bedömning – även om vi gärna ser en vidareutveckling av offentliga stöd till nybyggnation, alltså exempelvis en reformerad form av investeringsstöd.

Fru talman! Min fråga gällde faktiskt min hembygd Stockholm och Stockholmsregionen. Här finns cirka 80 000 aktivt bostadssökande i den kommunala bostadsförmedlingen. Den information jag hade i december var att det då fanns ej hanterade ansökningar om investeringsstöd för cirka 3 600 lägenheter i Stockholms län. Regeringskansliet borde ha bättre koll än jag, så jag vill ge ministern ännu en chans att svara på frågan och ge sin bild av hur många lägenhetsbyggen som nu inte drar igång här i huvudstadsregionen.

Om det nu skulle vara så att Stockholmsperspektivet anses för begränsat, låt oss i stället lyssna till kommunalrådet i Kiruna! I Dagens Nyheter den 9 januari kunde jag läsa följande:

”Vi behöver få fler människor att flytta till Kiruna. Kompetensförsörjningen är det viktigaste fokuset vi har i Norrbotten just nu, säger Mats Taaveniku.” Dagens Nyheter undrar hur det ska gå till. ”Den här satsningen klarar inte kommunerna själva med det skatteunderlag och de undermåliga statliga stöden i den senaste budgeten. Staten måste ta ett större ansvar, för att vi ska klara den här omställningen, säger Mats Taaveniku.” Han är alltså kommunalråd i Kiruna.

Det står vidare: ”Han anser att det statliga investeringsstödet måste återinföras för att sätta fart på bostadsbyggandet i norr. Det var den nuvarande regeringen som i opposition år 2021 drev igenom en avveckling av stödet.”

Dagens Nyheter avslutar artikeln med att man har sökt infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson för att fråga om ministern vill återinföra investeringsstödet för bostäder, utan att lyckas.

I ljuset av det allvarliga läget för bostadsbyggandet här i Stockholmsregionen, men uppenbarligen också i de norra delarna av landet, vore det inte lägligt att ompröva sin hållning till hur avvecklingen av investeringsstödet ska gå till, Andreas Carlson? Varför inte låta länsstyrelserna och Boverket fortsätta att behandla redan inkomna ansökningar, så som vi socialdemokrater har föreslagit i vår budgetmotion?

Anf. 61 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret men börjar med att konstatera att bostadsministern inte svarar på mina frågor.

Det stämmer att investeringsstödet avvecklades 2021, men bostadsministern svarar inte på frågan varför man ändrar spelreglerna för dem som har sökt stödet i tid och som lovat att få stödet utbetalat. Återigen bryter regeringen löften den gett innan valet.

Detta riskerar att leda till att cirka 30 000 hyresrätter med lägre nyproduktionshyra inte byggs – och det i en tid då alla prognoser pekar på att bostadsbyggandet rasar från 67 800 bostäder 2021 till 33 000 under 2023, om man tittar på nystartade byggen. Jag pratade med Byggföretagen, och risken är att de justerar ned sin siffra ytterligare. Samtidigt är behovet enligt Boverket fortfarande 63 400 bostäder per år. Detta är oroväckande.

Bostadsministern svarar inte heller på frågan vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att öka byggandet av bostäder. Som vi redan har påpekat tas det enda stödet för att normalinkomsttagare ska ha råd att efterfråga en nyproducerad hyresrätt abrupt bort. Därmed riskerar man att 30 000 hyresrätter inte byggs med lägre hyra. Det enda jag egentligen har hittat hos regeringen och KD när det gäller att öka efterfrågan är att man i valet pratade om att det andra amorteringskravet skulle tas bort, men inte ens det vallöftet orkar man genomföra. Än mindre står det något i Tidölagets slottsavtal om bostadspolitik.

Jag skrev också i min interpellation till bostadsministern att det inte duger att endast hänvisa till regelförenklingar. Det ökar inte bostadsbyggandet. Om fler bostäder ska kunna byggas måste gemene man också ha råd att efterfråga dem – annars byggs de inte. Ingen byggherre bygger tom-

ma bostäder. Investeringsstödet sänkte nyproduktionskostnaderna med ungefär 20 procent, utan att kvaliteten sänktes. Det var snarare tvärtom.

Under de åtta år jag har jobbat med bostadspolitiken här i riksdagen har de regelförenklingar som förts fram handlat om att minska kraven på lägenhetsstorlekar eller minska tillgängligheten. Är det dessa regelförenklingar bostadsministern syftar på när han lyfter fram sådana? Är det trängre och mindre tillgängliga bostäder som ska öka efterfrågan?

Hur mycket lägre tror bostadsministern att priset, eller hyran, skulle bli? Och vad är det som garanterar att den besparing som en standardsänkning eventuellt skulle kunna ge kommer slutkunden till del?

För att bostadsbyggandet verkligen ska öka igen krävs det att det, oavsett typ, byggs bostäder som människor har råd att efterfråga – annars kommer det inte att byggas någonting. Regelförenkling ökar inte efterfrågan.

Anf. 62 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för frågorna och engagemanget. Jag börjar med Leif Nysmeds två frågor.

Den ena frågan gällde vilka skäl som låg till grund för att vi avvecklade investeringsstödet. Jag svarade på detta i mitt inledande anförande. Vi anser att investeringsstödet var ett dyrt stöd och att det riskerade att gå till projekt som ändå skulle ha genomförts.

Den andra frågan gällde vilka andra konkreta åtgärder som vi i regeringen vidtar. Vi har presenterat många olika reformer som ska tas fram under mandatperioden. Redan i budgeten pekades de ut, och detta arbete har rivstartat.

Låt mig påminna Leif Nysmed och Markus Kallifatides om att det på torsdag är 100 dagar sedan regeringen tillträdde. Flera områden har varit eftersatta, och vi har lagt om bostadspolitiken för att öka tillgången på byggbar mark och för att förenkla byggregler. Leif Nysmed säger att detta inte har att göra med att det ska finnas bostäder som människor har råd med, men det stämmer inte riktigt. Kan man förenkla byggregler och korta ledtider kan man också få ned priserna. Detta leder i sin tur till billigare bostäder och billigare hyror.

Här finns det en mängd olika åtgärder att vidta. Kristdemokraterna var 2010–2014 i regeringsställning ansvariga för dessa frågor när Stefan Attefall var bostadsminister, och mycket påbörjades då. Den förra regeringen har gjort en del bra saker, men takten har varit alldeles för låg.

Det finns initiativ i branschen och på olika andra håll, exempelvis initiativet Bygg i tid, där man pekar på 16 olika förslag för att förenkla regler och korta ledtider. Det är sådant som ligger med i vågskålen när regeringen nu gör sina bedömningar och avvägningar av vilka åtgärder som ska tas fram i högt tempo. Det handlar om att tillgängliggöra bostäder också för grupper som i dag står långt ifrån bostadsmarknaden. Det handlar om att sänka trösklarna genom mer byggbar mark och kortare ledtider och genom att få igång byggandet.

Kan man göra detta i den mycket tuffa situation som råder just nu? Vi har ju en konjunkturnedgång. Bostadsbyggandet har alltid hängt ihop med konjunkturen – när den går nedåt går bostadsbyggandet ned, och när den går uppåt går bostadsbyggandet upp.

Markus Kallifatides frågade om Stockholm. Som har framgått av tidigare debatter och även i dag här i kammaren, fru talman, bedömer regeringen att investeringsstödet har haft låg träffsäkerhet, då det har kunnat beviljas för byggprojekt som skulle ha genomförts oavsett stöd. Denna bedömning gäller även projekt i Stockholmsregionen. Regeringen gör alltså bedömningen att avvecklingen har en begränsad effekt på bostadsbyggandet.

I den av stödförordningen definierade Stockholmsregionen färdigställdes 102 bostäder i nybyggda hus under perioden 2016–2021. Under denna period betalades det ut investeringsstöd för 3 317 bostäder. I förhållande till byggbehovet har stödet sökts i liten utsträckning i storstadsregionerna. Det var därför den föregående regeringen införde olika system för att prioritera ansökningar från storstadsregionerna.

Vår bedömning är även fortsättningsvis att det har blivit ett dyrt stöd som riskerat att gå till projekt som ändå skulle ha genomförts och som därför kan ha en begränsad effekt på det totala bostadsbyggandet. Stödet löser inte heller de grundläggande problem som är orsaken till bostadsbristen och köerna på hyresrättsmarknaden. Det kanske är därför som Socialdemokraterna inte heller har avsatt medel för investeringsstöd i sin budget, fru talman.

Anf. 63 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Jag vill kommentera statsrådets inspel.

Den socialdemokratiska budgetmotionen och Socialdemokraternas kommittémotion på området innehåller ett förslag om att bemyndiga Boverket att bevilja anslag för ytterligare 8 miljarder kronor i investeringsstöd i den nuvarande formen.

Det är ju det konjunkturläge som vi nu befinner oss i, med stigande räntor och stigande priser, som ligger bakom det dramatiska fallet i byggandet. Det är inte så, Andreas Carlson, att byggandet alltid har fluktuerat i takt med olika konjunkturer. Sverige har under perioder haft en medveten socialdemokratisk bostadsbyggandepolitik. Den handlar om att upprätthålla byggtakten i konjunkturedgång.

Vi står fast vid uppfattningen att det vore väldigt bra att på ett pragmatiskt sätt se till att byggandet upprätthålls i det som hotar att bli en djup lågkonjunktur. Ett sätt vore att avveckla investeringsstödet på ett lite annat sätt än det som regeringen nu har valt.

Jag måste ändå berömma regeringen. Häromdagen var de kristdemokratiska statsråden Carlson och Slottnér gemensamt ute massmedialt och berättade i ett pressmeddelande att man nu ger länsstyrelserna i uppdrag att redovisa vilka åtgärder de tillsammans med kommunerna har genomfört för att främja ett ökat bostadsbyggande. Infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson säger i pressmeddelandet från den 20 januari att en sådan kartläggning kan bli en bra grund för att överväga vilka åtgärder som kan behövas på nationell nivå.

Fru talman! Man kan säga att jag har fått svenska folkets, Magdalena Anderssons och Lena Hallengrens uppdrag att kartlägga vilka åtgärder som den sittande regeringen har vidtagit för att främja ett ökat bostadsbyggande. Jag vill redovisa mina resultat.

Regeringen har avvecklat investeringsstödet i förtid och därigenom brutit mot den linje man hade här i riksdagen så sent som sommaren 2022.

Många i byggbranschen är djupt besvikna, och det vet Andreas Carlson vid det här laget.

Därtill har regeringen lagt ned tre statliga utredningar med omedelbar betydelse för bostadsförsörjningen i landet.

Den första är utredningen om att motverka social dumpning. Detta är en utredning som i sitt arbete redan har kunnat konstatera att social dumpning är ett större problem i Sverige än vad man trott och att det finns kommuner som helt enkelt inte ser det som sin uppgift att fullgöra sitt bostadsförsörjningsansvar.

Den andra är utredningen om ordning och reda på hyresmarknaden, som skulle kartlägga förekomsten och missbruket av så kallad blockuthyrning och så kallade lägenhets hotell. Denna utredning skulle även behandla frågan om ett hyresrättsregister.

Den tredje, fru talman, är utredningen om boendesegregation. Utredaren skulle bland annat kartlägga vilka bostadsbolag som aktivt strävar efter att hyresgäster kan bo kvar efter omfattande renoveringar, redogöra för hur ett urval av dessa bostadsbolag arbetar och föreslå hur goda exempel kan få ökad spridning.

Jag vill fråga Andreas Carlson: Om det nu är en angelägen fråga för regeringen att bostadsförsörjningen fungerar, vilket statsrådet har intygat här i talarstolen, är det då verkligen en bra idé att lägga ned alla dessa utredningar om boendesegregation, olaglig blockuthyrning och social dumpning?

Anf. 64 LEIF NYSMED (S):

Fru talman och ministern! Man kan tycka att detta är ett ineffektivt stöd, men när man avskaffade det 2021 gav man ändå ett löfte till dem som sökte stödet att de skulle få det om de hade sökt det före december 2021. Det var många som hade kommit in med ansökningar, räknat och startat processer. De riskerar nu att inte få stödet – eller de får det inte, rättare sagt. Jag tror att det handlar om uppemot 30 000 objekt.

Samtidigt vet vi, som min kamrat Markus sa, att det ändå har byggts 60 000 bostäder i det här landet med investeringsstödet, och de har fått lägre hyra. Detta innebär att normalinkomsttagare kan efterfråga dem, och det är därför de byggts. Detta har varit en förutsättning för att kunna bygga, speciellt på många ställen ute i landet där marknaden har varit svagare. Det har också varit viktigt för att kunna bygga i många av kranskommunerna här i Stockholms län. Exempelvis byggde moderatledda Tyresö de billigaste hyreslägenheterna i Stockholmsregionen. Det finns alltså en del kloka även på er sida som har nyttjat investeringsstödet och förstått vikten av det för att kunna bygga bostäder för normalinkomsttagare.

Regeringens har svikit sitt vallöfte. Investeringsstödet fick ett abrupt avslut. Inte heller tas amorteringskravet bort, vilket byggföretagen efterlyste när jag pratade med dem i förra veckan. Det är kaos kring elprisstödet, och regeringens verktygslåda är i detta sammanhang helt tom.

Detta riskerar nu att krascha en hel bransch. Bostadsbyggandet halveras samtidigt som behovet ligger på samma nivå som byggandet de senaste åren, runt 60 000 bostäder. Det är allvarligt. Vi ökar på den skuld vi har betat av sedan 2017.

KD påstår sig värna småhusbyggare, men Anebyhus redovisar att man har sålt ett hus sedan september. Ett enda hus! Man kommer att gå omkull.

Obos kommer att halvera sin tillverkning och har redan varslat ett stort antal anställda. Lars Weiss på Veidekke skriver i sin senaste ledare på bostadspolitik.se att bostadsbyggandet går mot en låg och bister fimbulvinter, och han jämför situationen med den på 90-talet.

Jag var ung byggnadsarbetare under 90-talskrisen och minns fortfarande tydligt hur denna lågkonjunktur slog mot oss byggnadsarbetare, hur lång och intensiv den arbetslöshetsperioden blev för många av oss, hur många av oss lämnade branschen och hur lång tid det tog innan bostadsbyggandet kom igång igen.

Bostadsbyggandet behöver ligga på en hög nivå. En dipp med arbetslöshet som följd gör att vi tappar kompetens i branschen, för folk sitter inte hemma och rullar tummarna utan byter till något annat jobb. Det blir svårt att locka tillbaka dem sedan för att snabbt komma igång och hämta upp det underskott vi nu riskerar att öka på ännu mer. Detta är riktigt allvarligt.

Efter flera år av högt bostadsbyggande och minskat ackumulerat underskott av bostäder sedan 2017 tvärdyker nu bostadsbyggandet brant nedåt. Hur många unga kommer att tvingas ut på den osäkra och växande andra- och tredjehandsmarknaden för att kunna flytta hemifrån?

Anf. 65 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Markus Kallifatides nämner Socialdemokraternas skuggbudget. Det kan vara bra att känna till vad som finns där för den som följer debatten. Där finns inga ytterligare medel till investeringsstödet än det som ingår i budgetpropositionen för 2023. Visst, Socialdemokraterna höjer myndiganderamen till 8 miljarder men tillför inga ytterligare medel. Det är viktigt att ha med sig. Det kanske är därför ledamoten talar om en vidareutveckling av stödet. Ja, när man inte själv har täckning för ett fortsatt stöd eftersom man inte avsatt några medel kan ju detta vara ett kreativt sätt att ändå ha en kommunikation om frågan.

Jag tror ändå att man ska närma sig frågan med stor respekt för att många är i en svår situation till följd av det tuffa ekonomiska läget.

Jag vill tacka Markus Kallifatides för de fina orden om ett av de beslut vi har fattat, nämligen kartläggningen av länsstyrelsernas arbete. Detta ökar trycket på att få fram mer byggbar mark. Man ska redovisa vilka åtgärder man har vidtagit tillsammans med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande. Det stämmer vad Kallifatides sa om att detta kan vara en bra grund för ytterligare åtgärder. Men det är i sig viktigt att öka trycket på länsstyrelser och kommuner att få fram mer byggbar mark.

Detta är inte regeringens enda förslag, beslut eller åtgärd. Vi har presenterat en åtgärdslista med ett högt reformtempo, och vi kommer att presentera vilka nya utredningar som ska tillsättas. När det gäller de tre utredningarna vet Kallifatides mycket väl att det också handlar om prioriteringar och att hålla ett högt tempo för att motverka det skuggsamhälle som har bitit sig fast, och det kan man göra på många olika sätt. Detta är en viktig prioritering för regeringen.

Leif Nysmed är inne på situationen i branschen, och jag känner väldigt väl till den. Jag var i Småland i fredags och träffade företrädare för trähusbranschen. Det var företag i Jönköpings län och övriga Småland som bygger hus, bland annat Boklok, med sin nya fabrik i Gullringen utanför Vimmerby. Trähusnätverket var också där. Inte minst Obos, som Leif Nysmed nämnde, pekade på konsekvenserna av det som händer nu.

Men här fanns också många goda idéer och förslag som rimmar väl med den prioritering regeringen gör. Det finns inga genvägar för att få bukt med de problem som finns på bostadsmarknaden och med bostadsbyggnad. Det talades åter om regelförenklingar, ledtider och byggbar mark.

Löser detta situationen här och nu? Det kan dämpa effekterna, men framför allt behöver de problem som byggts upp under lång tid åtgärdas. Vi lägger därför mycket krut och kraft på att lösa dessa problem.

Vad gäller risken att förlora kompetens i den här tuffa situationen följer regeringen detta noga så att det inte blir den effekt Leif Nysmed pekar på: att man tappar viktig nyckelkompetens som gör att det tar lång tid att komma igång igen. Här är det viktigt med utveckling så att man kan använda denna tid i stället för att tappa kraft. Att regeringen följer detta noga är också ett viktigt besked till dem som är osäkra, och det är min kollega arbetsmarknadsministern som har detta ansvar.

Anf. 66 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Vi får väl reda ut detta med investeringsstödet ordentligt någon gång.

Vi socialdemokrater föreslog i vår budgetmotion ett bemyndigande om ytterligare 8 miljarder. Om vi var regering och satt i Finansdepartementet hade vi givetvis backat upp det med finansiering i de år som det gäller, 2024–2025 och eventuellt något år till. Vi har alltså ett konkret förslag.

Fru talman! Jag satt på första parkett före jul när statsrådet Andreas Carlson hade en interpellationsdebatt med min partikollega Gunilla Svantorp. Andreas Carlson redogjorde då utförligt för sin omsvängning i fråga om ny höghastighetsjärnväg i Sverige. Från att nyligen ha varit motionär i riksdagen för ny sådan järnväg är han nu motståndare. Andreas Carlson hade låtit sig övertygas av goda argument, inte minst på det kristdemokratiska rikstinget, och framställde det som något av en dygd för en politiker att kunna ändra uppfattning.

Jag vill ge Andreas Carlson en chans att uppvisa denna dygd ännu en gång och ändra uppfattning. I det allvarligaste läget för svenskt byggande på tre decennier har regeringen i förtid avskaffat det enda av verkningsfull bostadspolitik vi hade: investeringsstödet till byggande av hyreslägenheter med lägre hyresnivå. Gör som vi sossar föreslagit och bemyndiga Boverket att bevilja anslag till redan inkomna ansökningar. Rädda jobb, stöd ekonomin och ge fler chans till en god bostad, bland annat genom 3 600 lägenheter här i världens finaste huvudstad.

Anf. 67 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag får börja med att be om ursäkt för att jag överskred min tid förra gången. Den här gången ska jag skärpa mig.

Jag vill avslutningsvis tacka för debatten med bostadsministern. Vi lär nog få fler möjligheter att debattera, och jag hoppas att vi kan utveckla och diskutera kommande lösningar. Vi måste öka efterfrågan, annars kommer det inte att byggas någonting. Vi kan korta tiderna, men fortfarande måste det finnas de som har råd att köpa i slutändan, annars kommer det inte att byggas.

Uppenbart är att alla som söker efter en bostad och som har råd att efterfråga en kommer att få vänta länge. Uppenbart är att många företag inom byggbranschen kommer att ha svårt att klara krisen. Bara i december

gick 126 företag i byggbranschen i konkurs. Det är den näst högsta siffran på tio år. Det är allvarligt.

Uppenbart är att byggnadsarbetare kommer att få betala ett högt pris genom en ökad arbetslöshet. Uppenbart är att 30 000 hyreslägenheter inte var viktigare än att byggandet tvärdyker. De hade kunnat vara väldigt nödvändiga för branschen just nu.

Fru talman! Ett ärligt svar från bostadsministern hade varit att regeringen inte har någon politik för ett ökat bostadsbyggande. Regeringen sitter nöjd och ser på när bostadsbyggandet kraschar just nu. Det går inte att tolka de icke-svar som vi får från bostadsministern i dag på något annat sätt.

Jag stannar där, i god tid.

Anf. 68 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tycker att det är ett välkommet inslag i svensk politik att tala om dygder, som Markus Kallifatides säger. Kanske fler någon gång borde ompröva och se vilka andra sätt det finns att se på saker. Jag försöker att se på politik på det sättet och vara öppen för nya idéer, tankar och förhållningssätt och kunna övertygas av goda argument.

När det gäller investeringsstödet kommer jag dock att göra Markus Kallifatides besviken. Det är ett väldigt ineffektivt stöd. Men det säger ganska mycket om Socialdemokraterna. Det är just som Markus Kallifatides sa: Det var det enda verkningsfulla verktyget som ni hade.

Visserligen var det inte så verkningsfullt, men det var det enda verktyget, medan jag pekar på många andra verktyg. Det handlar om att öka efterfrågan genom att öka köpkraften så att folk har råd att betala. Det handlar om att förenkla byggregler. Det handlar om att korta ledtider och om att få fram mer byggbar mark. Det handlar om att se till att de som står långt från bostadsmarknaden kommer närmare den.

Det finns många, många åtgärder, och jag ser fram emot att återkomma till civilutskottet, ledamöterna Nysmed och Kallifatides och kammaren för att ha en god dialog om dessa.

Jag tackar för kvällens debatt, och som Leif Nysmed var inne på ser jag fram emot fortsatt god dialog i dessa för Sverige så avgörande och viktiga frågor som handlar om att människor ska ha någonstans att bo och förverkliga sina boendedrömmar. Människor ska kunna flytta dit där jobben eller kärleken finns eller av vilka andra skäl man nu vill flytta.

Det här är ett mycket angeläget politikområde som regeringen prioriterar, och jag ser fram emot att återkomma.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellationerna 2022/23:124, 132 och 136 om en långsiktigt hållbar infrastruktur

Anf. 69 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Carina Ödebrink har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta med anledning av det som har framförts i interpellationen om den långsiktiga planeringen av transportinfrastruktur.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

Anders Ådahl har frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta för att säkerställa en hållbar utveckling av pendlingen mellan Göteborg och Borås och då inte minst tågpendling på ny tågbanan.

Daniel Helldén har frågat mig om regeringens besked dagen före julafton betyder att fyrspar Lund–Hässleholm skrinläggs eller om jag har för avsikt att fullfölja den tidigare planeringen med två nya spår för stambanan mellan Lund och Hässleholm.

Jag väljer att besvara interpellationerna gemensamt.

Carina Ödebrink berör flera viktiga frågor i sin interpellation, och det är lätt att hålla med om mycket av det som framförs. Ett litet och exportberoende land som Sverige behöver självklart en robust infrastruktur. Det är en förutsättning för vår ekonomi och konkurrenskraft, och därför behövs det långsiktighet i planeringen av vår infrastruktur.

Anders Ådahl och Daniel Helldén har frågor kring specifika delar av det tidigare höghastighetstågsprojektet.

Regeringen fattade den 22 december 2022 fyra beslut angående den tidigare regeringens planer för nya stambanor för höghastighetståg som kan komma upp i hastigheter på 320 kilometer i timmen.

För Ostlänken ska Trafikverket identifiera och vidta kostnadsreducerande åtgärder, dock utan att det ska försena arbetet med Ostlänken nämnvärt.

För sträckan Göteborg–Borås är inriktningen att utreda en modifierad lösning utan att trafikstarten försenas. Trafikverket ska analysera vilka alternativa åtgärder eller paket av åtgärder i järnvägssystemet för hastigheter upp till som mest 250 kilometer i timmen som på ett kostnadseffektivt sätt kan utöka järnvägskapaciteten i stråket. Syftet är framför allt att förbättra förutsättningarna för arbetspendlingen i regionen samt att förbättra anslutningen till Landvetters flygplats.

För sträckan Hässleholm–Lund avslutas planeringen enligt den ursprungliga planen för nya stambanor för höghastighetståg. I stället görs ett omtag för att belysa nya åtgärder i järnvägssystemet, som på ett kostnadseffektivt sätt åstadkommer kapacitetsförbättringar i Skåne. Det ska främst handla om åtgärder på sträckan Hässleholm–Lund men även åtgärder på andra bandelar. Regeringen inväntar Trafikverkets utredning innan nytt beslut tas.

Planeringen för de centrala delarna av de nya stambanorna, mellan Linköping och Borås respektive Hässleholm via Jönköping, avbryts.

Motiven till besluten är att regeringen prioriterar upprustning av befintlig järnväg, bättre vägstandard och utbyggd laddinfrastruktur före investeringar i höghastighetståg. Behoven inom infrastrukturen är stora, och en satsning på höghastighetsjärnväg skulle tränga undan andra nödvändiga investeringar. Satsningar på järnvägen bör i första hand underlätta för arbetspendling och godstrafik för att stärka jobb och tillväxt.

Regeringen avser att återkomma i frågor kring den långsiktiga infrastrukturplaneringen under mandatperioden.

Anf. 70 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag vill inte vara oförsämd, men jag måste ändå säga att det är ett anmärkningsvärt ickesvar.

Ambitionen jag hade med min interpellation var att försöka se på de viktiga infrastrukturfrågorna ur ett större perspektiv och få till en konstruktiv debatt här i kammaren i en för vårt land helt avgörande fråga för Sveriges roll i den hållbara gröna omställningen och för tillväxt och konkurrenskraft. Jag undrar också hur regeringens vision och tankar ser ut när det gäller infrastrukturens roll i samhällsbygget.

Vårt ansvar som beslutsfattare är inte bara här och nu eller den här mandatperioden. Vi har också ett ansvar så långt vår förmåga och kunskap räcker att fatta så kloka beslut som möjligt. Vad behöver vi göra i dag för att vårt land ska stå starkare, säkrare och mer framgångsrikt och hållbart om 20, 30 och 50 år?

Fru talman! För mig handlar politik om två saker. Å ena sidan handlar det om att visa på skillnader – det här vill vi, till skillnad från er. Det gör det tydligt för dem vi företräder. Å andra sidan handlar politik också om att kunna samlas och ta ansvar i frågor som påverkar människor i deras vardag för generationer framåt. Säkerhetspolitik, energifrågor och klimatomställning är tydliga, aktuella exempel på det. En sådan fråga är också infrastruktur.

Fru talman! Mot bakgrund av det är Andreas Carlsons svar på min interpellation högst anmärkningsvärt. Jag är väldigt glad att statsrådet håller med om vad jag tycker, men att inte kunna bemöda sig mer än att på fyra och en halv rad i allmänna ordalag hålla med om det jag skriver tycker jag är respektlöst mot riksdagen och för det förtroende som Andreas Carlson har som statsråd.

Den gröna omställning som i dag sker i norra Sverige är ett resultat av en politik som handlar om att vilja och möjliggöra och om att lägga ut kursen och sätta segel för att skapa och ta vara på vindarna i den gröna revolutionen. Det är en utmaning att planera och förverkliga det som vi vill ska ske. Det handlar om bostadsbyggande, infrastruktur, energi och kompetensförsörjning.

Ett annat av vår tids största samhällsbyggnadsprojekt handlar om behovet av ny kapacitet för person- och godstransporter på järnväg. Frågan om nya stambanor har diskuterats i flera decennier, och det finns säkerligen anledning till självvranssakan för politiken brett när det gäller att hitta långsiktigt hållbara lösningar.

Regeringen och Sverigedemokraterna har nu beslutat att skrota planerna på nya stambanor. Detta har väckt många reaktioner från näringsliv, kommuner och regioner, som dessutom under resans gång har investerat mycket tid, pengar och engagemang, skrivit avtal och förbundit sig att bidra till förverkligandet.

Att säga nej förpliktar också till att ha ett alternativ för att lösa de problem vi ser, och därför vill jag fråga statsrådet: Vad avser Andreas Carlson att vidta för åtgärder för att skapa en hållbar långsiktighet när det gäller stora infrastrukturprojekt, och vad är regeringens förslag i dag för att öka kapaciteten på järnvägen?

Anf. 71 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Den 23 december, dagen före julafton, när folk stod hemma och griljerade skinkan, fixade med broccoli och slog in klappar, kom beskedet att stambanor i Sverige, som har utretts och diskuterats i tio års

tid, avslutas och avbryts av regeringen. Det ser inte riktigt ut som att man ville ha uppmärksamhet runt en sådan nyhet, får man säga.

Jag har ägnat ganska mycket tid på sistone åt att prata med kommunpolitiker, kommundienstjänstemän och näringslivet i Västsverige. Det finns ärligt talat inte någon som tycker att beslutet är bra, utan man tycker att det är dåligt.

Sedan den tidigare borgerliga regeringen initierade Sverigeförhandlingen 2014 har enorma resurser lagts på att lägga grunden för en kraftfull kapacitetsökning för Sveriges transportnät. Investeringar har utretts, förhandlats och planerats under miljontals arbetstimmar. Bara för Borås–Göteborg tror jag att 18 olika alternativ har utretts.

Stat, kommun och näringsliv har investerat miljarder kronor i detta arbete. Förväntningar har byggts upp inför framtiden. Människor i och runt våra större städer har sett framför sig hur framkomligheten ökar i vardagen och hur regioner växer. Nu råder i stället förvirring, besvikelse och oro. Sverige backar in i framtiden.

Nya stambanor behövs om landet Sverige ska hänga med i tillväxten. Detta har såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar vetat tidigare. Göteborg, Borås och Jönköping är tre separata arbetsmarknadsregioner i dag. Det är en del av Sverige som har en enorm utnyttjad potential. Göteborg–Borås är ett av Sveriges absolut mest trafikerade pendlingsstråk. Varje dag pendlar omkring 125 000 människor i detta stråk, men det är mindre än 1 procent som väljer tåget.

Med en ny tågförbindelse skulle restiden mellan Göteborg och Borås kunna sjunka från dagens 60 minuter med buss till 35 minuter med tåg, och om hela sträckan byggs ut med ny järnväg kan restiden mellan Göteborg och Jönköping sjunka från två timmar med buss till 50 minuter med tåg. Vi skulle då ha en arbetsmarknadsregion med betydande möjlighet för kompetensförsörjning och samtidigt ge människor möjlighet att bo i ett mycket större geografiskt område.

Göteborg–Borås är i dag Sveriges minst attraktiva pendeljärnväg. Det är ett sorgebarn, eller en museijärnväg om man så vill, från 1894. Tågets medelhastighet är 68 kilometer i timmen. Både bil och buss är betydligt snabbare. I dag passerar 1 400 bussar Kallebäcksmotet, som är infarten till Göteborg österifrån. Det är uppriktigt sagt inte riktigt klokt.

Från Västsverige är signalerna är tydliga. Om projektet skjuts upp försenas det med åtminstone fem till tio år, i värsta fall under oöverskådlig tid. Statsrådet säger i interpellationssvaret att trafikstarten inte ska försenas trots nya utredningar. Det finns uppriktigt sagt inte någon som tror på det.

Min fråga nu gäller också beslutet om sträckan Göteborg–Borås, där inriktningen är att utreda en modifierad lösning. Jag undrar, statsrådet: Vad betyder det att inriktningen är att undersöka en ny lösning? Vad betyder inriktning? Vad betyder detta beslut för Göteborg–Borås? Politiker och tjänstemän i kommunerna längs sträckan vet inte svaret.

(Applåder)

Anf. 72 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation om nya stambanor på sträckan Lund–Hässleholm.

Frågan var om det kommer att byggas två nya spår på stambanan så att vi får fyra spår mellan Lund och Hässleholm. Tyvärr, som vi har hört tidi-

gare här, får vi inget svar från statsrådet utan snarare en upprepning av det pressmeddelande som departementet skickade ut den 23 december. Det ges inga besked. Jag skulle säga att statsrådet lika väl kunde ha skickat ut pressmeddelandet igen i stället för att skriva ett interpellationssvar. Jag hade förväntat mig något mer substantiellt om vad som gäller för Södra stambanan och specifikt för nämnda sträcka och de kapacitetsbehov som vi har för godstrafiken, persontrafiken och regionaltrafiken.

Vi vet att behovet är stort och att det växer. Överflyttningen av transporter till tåg är nödvändig. Om vi ska klara klimatmålen, om vi ska klara att ha ett fungerande järnvägssystem som inte stannar vid minsta störning, om medborgarna säkert ska komma till jobbet eller till släkt och vänner och om godset ska komma fram behöver vi nya spår. Därom finns ingen tvekan.

Nu vet vi dessvärre att beslutet från regeringen dagarna före julafton mycket väl kan innebära att det inte blir några ytterligare stambanor och spår, framför allt inte mellan Lund och Hässleholm. Risken är överhängande att vi blir sittande med två spår på stambanan under överskådlig framtid. Det innebär att hela den kapacitetsförstärkning som vi så väl behöver och som alla inser behövs kommer att försenas med decennier. Detta är djupt oroväckande.

Nya stambanor behövs inte bara för Lund–Hässleholm, utan vi behöver bygga ett robust nät i hela södra Sverige. Detta vet också statsrådet, även om han nu säger att han har ändrat sig. Jag måste citera statsrådet, fru talman, för jag tycker att det är lite roligt: ”Det enskilt största problemet i transportsystemet är kapacitetsbristen inom vårt nuvarande järnvägssystem. Kapacitetsbristen begränsar kraftigt järnvägens möjlighet att tillgodose dagens och framtidens behov. Nya stambanor skulle avlasta de gamla, som kan fortsätta användas för persontrafik, men också i högre grad reserveras för godstrafik. Det förbättrar för pendling och stärker förutsättningarna för svensk industri med ökad punktlighet av leveranser.”

Fru talman! Statsrådet inser att detta behövs – det är det ingen tvekan om. Statsrådet inser det också när det gäller de centrala delarna, som också har ryckts bort, alltså Hässleholm–Jönköping, Linköping–Jönköping och Borås–Jönköping. Statsrådet säger i en annan motion att det är helt nödvändigt för Jönköpings län att detta görs, för att man ska kunna få till bra transporter när det gäller det lokala näringslivet och de boende i området.

Statsrådet vet att stambanorna behövs men står nu i begrepp att skrota alla möjligheter till nya förstärkningar av stambanor. Återigen: Detta är otroligt problematiskt.

Det gör det än mer oroväckande att statsrådet har låtit plocka bort alla de sträckor som vi nu talar om i EU:s planering för nya stambanor, det så kallade TEN-T-nätet. Detta sätter käppar i hjulet, inte bara för denna mandatperiods regering utan även för framsynta kommande regeringar som vet att detta behövs.

Jag måste fråga statsrådet: Hur kan statsrådet försvara detta? Vi kan helt enkelt inte frånhända oss hjälpen från EU att bygga nya stambanor.

Anf. 73 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Jag har sedan valet 2014 varit riksdagsledamot, och tågresandet är min naturliga väg mellan Hässleholm och riksdagen. Detta alternativ har dock varit långt ifrån smärtfritt. Inställda tåg, stora tågförseningar

och fullbokade tåg har tyvärr blivit en del av vardagen för oss tågpendlare. Varför? Jo, därför att stambanorna är gamla och slitna. Men de är framför allt fullbelastade.

När regeringen därför den 23 december, dagen före julafton, presenterade att man nu skrotar flera av dessa viktiga satsningar var det mer att likna vid en kolbit än en julklapp. Och vi var många som kände oss besvikna.

Skåne är, som många vet, en storstadsregion som består av Sveriges tredje största stad Malmö men också av flera andra stora städer och ett nätverk av kollektivtrafiknära och befolkningstäta orter. De är sammanbundna av en infrastruktur som möjliggör arbetskraft, arbetstillfällen, utbildning, kultur och idrott, bostäder samt rekreation i hela min region.

Skåne är också en region som präglas av stor befolkningstillväxt, av världsledande forskning och av ett expansivt näringsliv.

En av de största flaskhalsarna i Skåne, och som inte bara påverkar min region utan faktiskt också Sverige och norra Europa, är sträckan Hässleholm–Lund. Där är nämligen kapacitetstaket i princip nått vad gäller tåg som kan köra på denna sträcka – 97 procent.

Tacksamt är dock att vi nu är många röster som hörs i denna debatt från hela den politiska skalan. Den 12 januari lämnade man till exempel från skånsk horisont in ett positionspapper för utbyggnad av spårkapacitet genom Skåne med fokus på Lund–Hässleholm. Detta är underskrivet av kommunstyrelseordförande och vice kommunstyrelseordförande från i princip varenda kommun som berörs. Detta är ett papper underskrivet av de tyngsta politiska personerna i Skåne från hela den politiska skalan, från socialdemokrater, till moderater, till sverigedemokrater och till liberaler. Det betyder något. Så viktig och prioriterad är nämligen denna fråga att man i Skåne är beredd att politiskt kroka arm för att visa regeringen att detta är ett beslut som är fel och att något måste göras.

På detta papper kan man bland annat läsa: Järnvägssystemets funktion och utveckling, både för personer och gods, är avgörande för att knyta samman såväl Sverige som Europa och bidrar till samhällsutveckling samt att stärka näringslivets konkurrenskraft.

Södra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägsförbindelser för såväl persontransporter som gods, och åtgärder krävs i Skåne, främst mellan Lund och Hässleholm, för att upprätthålla funktionalitet och stärka både den regionala och nationella trafiken.

Men det är inte bara i Skåne dessa röster hörs. Vi har nämligen i debatten hört att inte bara projekt i Skåne skrotas. Och detta upprör stora delar av landet.

Om regeringen väljer att inte lyssna på de politiska rösterna kanske man ska lyssna på Trafikverket, som tydligt på sin hemsida förklarar att Södra och Västra stambanan är nationellt viktiga för både person- och godstrafik och att dessa banor i dag redan är hårt belastade.

Därför måste jag fråga statsrådet: Räcker dessa röster för regeringen för att göra om och göra rätt och fortsätta det redan påbörjade arbetet? Eller är man beredd att riskera att radera en infrastruktur som är nödvändig för att invänta en utredning som kommer att påpeka exakt allt det som redan har nämnts i dag?

(Applåder)

Anf. 74 LARS JOHANSSON (M):

Fru talman! Först vill jag rikta ett tack till regeringen och statsrådet Andreas Carlson för det förnuftiga beslutet att avbryta projekteringen av en höghastighetsjärnväg för hastigheter på 320 kilometer i timmen genom Skåne.

Eftersom den tidigare regeringen gav Trafikverket i uppdrag att bygga en sådan bana för hastigheter på 320 kilometer i timmen fanns det inte någon möjlighet att bygga den utmed befintlig stambana.

I stället påbörjade Trafikverket en projektering genom tidigare obruten skånsk mark. Om förslaget hade blivit verklighet hade man för alltid förstört i dag helt unika biotoper. Man hade för alltid skapat en ny barriär genom det skånska landskapet med tillhörande bullerstörningar och förödelse för lantbrukare och boende i de berörda områdena.

I det omtag som regeringen nu har aviserat ser jag framför mig att man i stället landar i en utbyggnad av de befintliga stambanorna med ytterligare två spår.

I mitt tidigare uppdrag som kommunstyrelsens ordförande i Hässleholm har jag erfarit att det finns ett gediget underlag som styrker behovet av två nya spår mellan Hässleholm och Lund. Jag ser framför mig en utbyggnad likt den som i dag sker på sträckan Malmö–Lund.

I dag har man i praktiken nått maxkapaciteten på den befintliga stambanan. Det får helt enkelt inte plats fler tåg. Detta hindrar utveckling och tillväxt i nordöstra Skåne, i Blekinge och i södra Småland. Situationen kommer att bli än mer akut när den nu påbörjade förbindelsen över Fehmarn Bält blir klar 2029. Då förväntas godstrafiken med järnväg öka rejält. Och utan ökad kapacitet på Södra stambanan kommer det att bli stora problem. Godset kan inte precis landa på bangården i Malmö. Där lär det inte få plats.

Fru talman! Avslutningsvis förväntar jag mig att alla dessa fakta för en utbyggnad av stambanan mellan Hässleholm och Lund blir tydliga i samband med det kloka omtag som regeringen nu har aviserat.

Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för hans mycket klara budskap som jag tror är viktigt och värdefullt för oss att höra.

Jag hör ett väldigt stort engagemang för att bygga en ny höghastighetsjärnväg. Med ett så stort åtagande som det skulle bli att bygga en sådan järnväg vet vi också att det innebär otroligt stora risker. Jag vet att många som sitter här i kväll också sitter i trafikskottet. Vi har också hört i vilket dåligt skick som vår järnväg är. En höghastighetsjärnväg skulle tränga bort mycket annat som måste göras.

Jag som ny ledamot i trafikskottet kan tycka att det är väldigt märkligt att den förra regeringen ändå lade så mycket kraft på att bygga denna järnväg när man visste att det finns så många underskott i fråga om den järnväg som finns i dag.

Min fråga till interpellanten Carina Ödebrink är hur hon tänker att regeringen skulle göra. Vi behöver nämligen rusta upp nuvarande järnväg. När vi har varit ute på olika platser har vi hört så mycket om att det finns sådana brister och så mycket som behöver göras. Det krävs väldigt mycket pengar till detta. Då är det väldigt märkligt att man ändå vidhåller att man vill bygga denna höghastighetsjärnväg.

Anf. 76 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för ett stort engagemang.

Låt mig inledningsvis säga att jag tycker att det är tråkigt att Carina Ödebrink tycker att svaret är respektlöst. Det var definitivt inte min avsikt. Tvärtom har vi nu den debatt om infrastrukturens roll som ledamoten efterfrågade. Och den gäller inte bara här och nu utan också på lång sikt – 20, 30, 50 år framåt i tiden nämnde ledamoten Ödebrink. Det är också utifrån detta perspektiv som regeringen nu behöver ta ansvar för hela landet – för hela behovet i hela infrastrukturen, där järnvägsunderhåll och järnvägsinvesteringar behövs. Men det är också där de mycket dyra och kostsamma stambanorna för höghastighetståg riskerar att tränga ut både underhåll och investeringar för inte bara 20, 30 och 50 år framåt utan även längre än så.

Ja, politik handlar om skillnader. Här var mitt parti och de samarbetspartier som utgör grunden för regeringen tydliga före valet med att vi inte skulle gå vidare, utan avbryta arbetet med stambanor för höghastighetståg. Det är också det som vi nu har gjort. Behoven är stora, och en satsning på höghastighetsjärnväg riskerar att tränga undan andra nödvändiga investeringar.

Övriga investeringar i järnvägssystemet innebär bättre förutsättningar för tåg att färdas snabbare i framtiden även utan höghastighetsjärnväg. Många investeringar i befintliga banor skulle kunna komma på plats snabbare än en utbyggnad av nya stambanor.

Jag övergår nu till ledamoten Ådahls frågor. En del har pekat på tajmningen för när detta presenterades. Det gjordes i nära anslutning till att beslutet fattades. Jag tror inte att kammaren hade uppskattat om vi hade hållit på informationen in på det nya året trots att beslutet var fattat den 22 december – av olika skäl, beroende på vad man har i ugnen inför jul och så vidare.

Vi kommunicerade när vi hade någonting att kommunicera, och det var i nära anslutning till att beslutet hade fattats dagen innan. Det är inget konstigt med att man kommunicerar när man har beslutat. Det handlar inte på något sätt om uppmärksamhet – att det skulle vara mindre eller mer uppmärksamhet – utan när vi hade ett beslut kommunicerade vi det beslutet.

Jag vill gärna ha en god dialog om det är så att man inte har förstått det beslut som har fattats och om man har frågetecken kring det. Jag ser den här debatten som ett tillfälle till sådant. Jag har också gett svar på förfrågningar i medierna för att reda ut det hela.

När det handlar just om Göteborg–Borås, som frågeställningen gäller, är beskedet att det ska ske utan att trafikstart försenas. Det handlar alltså om uppdraget till Trafikverket att se vilken modifierad lösning man kan få fram. Detta är satt i relation till att sträckan inte ska vara en del av stambanor för höghastighetståg utan i stället underlätta för arbetspendling i regionen, där behoven är väldigt stora. Det handlar också om att få en spår-bunden förbindelse till Landvetter.

Här finns olika underlag sedan tidigare, och Trafikverket har nu några månader på sig att ta fram den bästa modellen för att snabbast möjligt få fram detta. Det här ska ske utan att trafikstart försenas. Det är det tydliga beskedet från regeringen. Inriktningen är också denna, och jag hoppas att de som inte visste vad svaret var tidigare vet det nu. Annars kommer jag gärna till ledamotens del av landet och fortsätter den goda dialogen.

Skrinläggs då projektet Hässleholm–Lund och dubbelspår och fyrspår där? Nej, så ska man inte tolka beslutet. Beslutet handlar om att avbryta när det gäller snabbtåg som går i 320 kilometer i timmen. Alla andra olika uppslag och alternativ som har tagits fram under tiden finns med i det uppdrag som Trafikverket nu har. Jag återkommer gärna till detta i nästa svar och utvecklar det.

Anf. 77 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag gör några reflektioner kring det som har sagts.

Statsrådet hävdar att regeringen med det här beslutet tar ansvar för hela landet. Jag ser det mer som att man blundar för den verklighet och de problem vi ser i dag. Det är sådant som kommun- och regionalpolitiken, näringslivet och andra aktörer ser är ett uppenbart problem inte bara här och nu i dag. Det kommer också att hämma utvecklingen på sikt om vi inte förmår ta oss an att bygga mer kapacitet.

Det håller inte att lappa och laga och vänta och se. Vi riskerar att tappa mark. De ledande ekonomierna i Europa och i världen planerar eller har redan genomfört järnväg för snabba transporter. Jag tycker inte att vi behöver prata om höghastighetståg, för det handlar inte så mycket om tiden. Det handlar om kapaciteten; det är precis det som alla som ser att detta behövs säger.

Regeringar har lagt mycket kraft och tid på detta. Ja, det beror ju på att det är ett angeläget och relevant problem som vi har fångat upp och som också den borgerliga regeringen fångade upp 2014! Den var beredd att investera enorma pengar i detta för att det var viktigt för Sveriges hållbara tillväxt och framtida utveckling.

När det gäller riskerna såg man nog risker också på 1850-talet när man diskuterade och fattade beslut om stambanorna. Man såg risker, och ministrar avgick, när man planerade för att bygga Öresundsbron. I dag vet vi att den har inneburit enorma dynamiska effekter, utveckling och ekonomisk tillväxt.

Fru talman! Det handlar om kapacitet. Sveriges Åkeriföretag och Tåg-företagen har presenterat ett antal förslag där de säger: Om det kan bli mer kapacitet och intermodala transporter kan man skapa mer transporteffektivitet och även bidra till klimatanpassningen. Handelskamrarna i Sydsverige har också i en rapport visat på behovet av ny järnväg för persontransporter och gods i Sverige.

Det här är den största samhällsbyggnadsfrågan i modern tid tillsammans med det som nu händer i norra delen av Sverige. Antalet sysselsatta kommer att öka, och antalet bostäder kommer att öka. Det passar som hand i handske när det gäller att möta den ökande folkmängden. Om drygt tio år kommer Sverige att passera 11 miljoner invånare.

Fehmarn Bält och behovet av att koppla samman Sverige var det någon som tog upp här tidigare.

Fru talman! Jag har två frågor med anledning av detta. Om vi nu ska ha en nödvändig och långsiktig hållbarhet – är Andreas Carlson beredd att bjuda in riksdagens partier för att politiken ska kunna samlas kring en större långsiktighet när det gäller infrastrukturplaneringen? Och om man nu inte gör det här som medför kostnader kommer det att innebära kostnader på andra håll i form av vägar, flyg och så vidare. Det vill jag gärna höra mer om.

Anf. 78 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka infrastrukturminister Andreas Carlson för svaret. Jag vill här i talarstolen också passa på att bjuda in till Västsverige, för det är oerhört upprörda tankar och funderingar längs hela sträckan mellan Göteborg och Borås och bort till Jönköping. Så välkommen till vår del av landet!

Det finns ett stort kommunikationsbehov, för man har verkligen inte förstått vad beslutet betyder. Om någonting nu ska utredas igen görs det inte på en eftermiddag. Det är ett ganska stort projekt att utreda en järnvägssträckning och hitta olika alternativ, så projektet kommer att försenas. Jag kan inte begripa att det kan vara på något annat sätt, och jag förstår inte hur statsrådet resonerar där.

En blinkning till Moderaterna i Hässleholm, som var nöjda med beslutet: Moderaterna i Västra Götaland är oerhört upprörda över beslutet. Det finns alltså olika tankar inom ert parti.

Fru talman! Det har varit en rörig inledning på mandatperioden med en regering som har tillträtt efter en ganska hetsig valkampanj och som säger att det ska ske ett paradigmskifte i Sverige. Men tyvärr har vi hittills sett att det mesta står still eller går bakåt. Vi har uteblivet elstöd, inga nya investeringar i elproduktion till havs – och nu har vi alltså skrotade stambanor för tågtrafik i Sverige.

Jag skulle vilja lyfta två texter för att illustrera hur motsägelsefullt och märkligt det hela är.

Först är det statsministerns statssekreterare PM Nilsson, den numera välbekante ålfiskaren, som har skrivit en text. Han var fram till nyligen chef för ledarsidan på Dagens Industri och skrev en ledare den 4 oktober i höstas, alldeles precis innan statsministern kallade. Så här skriver PM Nilsson: ”Sverige har haft för många nybörjarregeringar som stoppat avgående regeringars trafikprojekt. Gör inte om det misstaget nu. ... Att styra bort från den täta, attraktiva, lönsamma och järnvägsburna europeiska staden vore ekonomiskt vansinne och politisk idioti.”

PM Nilsson fortsätter med att redogöra för tidigare regeringars klåfingrighet i långsiktiga projekt och avråder den nya regeringen från att göra samma misstag: ”För dyrt, tycks M&Co tycka. Det är nys. Ett par hundra miljarder är billigt för en anläggning som ska användas i 150 år och som bygger stora och långsiktiga värden längs sträckorna.”

Han skriver: ”Nya banvallar med snabba tåg var en del i den förra moderat-ledda regeringens Sverigebygge. Genom att knyta ihop de större städerna i södra Sverige med ett riktigt bra järnvägsnät skulle kommunerna längs banan kunna våga satsa stort och nytt. Vilket de gjorde. I Norrköping, Linköping, Jönköping, Borås och Hässleholm projekterades planer på nya stadsdelar och företagsetableringar. Men sedan började partierna till höger svikta.”

Han avslutar ganska osande: ”Att stoppa dem nu vore en skandal och ett oansvarigt slöseri. En stat kan inte uppföra sig på det viset.”

En stat kan inte uppföra sig på det viset – så säger alltså statsministerns statssekreterare strax innan han blir engagerad i regeringen. Det är faktiskt ganska anmärkningsvärt på många sätt.

Den andra texten är motionen från statsrådet Carlson själv, som vi har hört om tidigare i dag, som heter *Bygg nya stambanor för höghastighetståg*. Uppenbarligen har han nu ändrat sig.

Så min fråga är: Håller inte statsrådet Carlson med riksdagsledamoten Carlson? Håller han inte med sig själv, helt enkelt? Och vad är det som händer i Regeringskansliet? ”Vad är det som händer i Borås” är en sådan där Tiktokgrej, men vad är det egentligen som händer i Regeringskansliet? Håller inte statsrådet med statsministerns statssekreterare PM Nilsson om att vi faktiskt behöver stambanor?
(Applåder)

Anf. 79 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Det som har hänt är egentligen att två olika beslut har tagits. Det ena är att regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att dra tillbaka ett stort antal projekt som Sverige behöver. Det andra är att statsrådet i EU:s ministerråd har tagit bort de dragningar för nya stambanor som har legat i EU:s TEN-T-material, det vill säga kartmaterial. Detta är anmärkningsvärt, för vad det innebär är ju att den medfinansiering som Sverige kan få till nya stambanor försvinner.

Vi kan till exempel se på Lund–Hässleholm, Lars Johnsson. Ja, vi kan prata om att lägga två spår till bredvid de befintliga, men det enda Sverige lovar EU att göra är att se till att ha kvar en järnväg som går i minst 160 kilometer i timmen. För det får man inga nya pengar från EU om man bara ska bygga två spår till.

Ministern har helt enkelt avhänt Sverige stora EU-medfinansieringssummor. Det gäller även Borås–Göteborg. Den sträckan är borta. Alla centrala sträckor är borta. Det enda som är kvar är Ostlänken och Norrbotniabanan. Norrbotniabanan lovar vi ska gå i 160 kilometer i timmen; Ostlänken lovar vi ska gå i 200 kilometer i timmen.

Detta handlar inte om att vi lovar EU att vi ska ha snabbtåg som rullar runt om i landet. Man har plockat bort allt det här materialet, vilket gör att vi inte kan få den EU-medfinansiering som vi är med och betalar.

Det finns en pott för de närmaste åren på ungefär 200 miljarder som man kan söka ur. Vi kan söka 30 procent till projekt inom landet. Är projekten gränsöverskridande kan man söka 50 procent. Teoretiskt skulle vi för stambanoprojekten, oavsett om det handlade om höghastighetståg eller om lägre hastigheter, i princip kunna söka 100 miljarder. Nu skulle vi inte få de summorna, men det rör sig om massor med pengar som statsrådet helt enkelt har slängt bort på det här sättet.

Fru talman! Det är otroligt anmärkningsvärt att man gör så. Detta har legat med i materialet hela tiden. Statsrådet ska ju som ordförande i ministerrådet för infrastrukturfrågor vara med och förhandla om dessa saker under våren. Inför de förhandlingarna har man dock helt enkelt ryckt bort möjligheten att bygga nya stambanor – för 2030, för 2040 och för 2050.

Jag har ställt en skriftlig fråga till statsrådet och då fått till svar: Ja, men vi kan ju inte lova saker och ting som kanske inte är klara till 2030 eller 2040. Vi kan inte lova att få till några spår till nya stambanor till 2040. Men då ligger Ostlänken kvar. Det är lovat att den ska vara klar 2030, men det vet alla att den inte kommer att vara. Norrbotniabanan ligger också i materialet och ska vara klar 2030. Det vet vi att den inte kommer att vara.

Statsrådet och regeringen har helt enkelt sett till att motsvarande kanske en tredjedel av hela kostnaden för de nya stambanorna är borta för den statliga potentiella finansieringen. Jag skulle återigen vilja fråga statsrådet: Hur kan ni göra detta?

Det handlar inte om pengar till höghastighetståg. Det handlar om pengar till normala tåg. När vi bygger vanliga banor i Sverige i dag handlar det om 250 kilometer i timmen. Det är inte höghastighetståg. Det handlar om att lova EU 200 kilometer i timmen, och inte ens det gör vi – vilket gör att vi inte kan få några pengar därifrån. Det är otroligt anmärkningsvärt.

Anf. 80 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Andreas Carlson för svaret. Snälltolkar jag det skulle jag kunna känna en liten lättnad just nu, men faktum är att jag fortfarande känner en väldigt stor oro för sträckningen mellan Hässleholm och Lund. Det behövs inte fler utredningar. Vi vet att den behöver byggas ut, och det nu snarare än sedan.

För Hässleholm och tätorterna inom Hässleholm, för mina grannkommuner Kristianstad, Osby, Östra Göinge, Bromölla med flera och för Skåne och Sydsverige är järnvägsstationen i Hässleholm ett viktigt inslag – dels i vardagen med skol- och arbetspendling, dels på fritiden på väg till kultur- och idrottsevenemang eller till släkt och vänner.

Konsekvenserna av att inte bygga ut är inte bara stora för persontrafiken; vi ser också att det kan medföra stora brister för näringslivet och göra att vi riskerar att mista arbetstillfällena i Skåne.

Den socialdemokratiska regeringen presenterade historiska satsningar på järnvägen med bland annat nya stambanor, inte minst för att prioritera klimatet. Detta ser nu högerregeringen tillsammans med Sverigedemokraterna ut att rasera, och det ser jag med stor oro på.

Jag anser att det är otroligt viktigt att vi alla och framför allt regeringen förstår att det inte räcker att lappa, laga och underhålla gammal infrastruktur när det är kapaciteten som måste höjas. Vi måste göra både och. Vi måste underhålla, vi måste utveckla och vi måste framför allt bygga – och det nu!

(Applåder)

Anf. 81 LARS JOHANSSON (M):

Fru talman! Precis som Carina Ödebrink nämnde i sitt anförande handlar det inte om hastighet utan om kapacitet. Det är därför det är så ledsamt att konstatera att den tidigare regeringen gav Trafikverket i uppdrag att projektera sträckan Hässleholm–Lund till 320 kilometer i timmen. Samtidigt gav den tidigare regeringen uppdraget att projektera Linköping–Järna till 250 kilometer i timmen och Borås–Göteborg till 250 kilometer i timmen. Den tidigare regeringen offrade alltså Skåne i sitt försök att vinna någon enstaka minut i restid.

Nu rättar den nya regeringen det misstaget. För detta är många skåningar väldigt tacksamma. Hade den tidigare regeringen gjort rätt från början hade denna projektering i princip varit klar, och vi hade vunnit mycket tid. Nu är det tyvärr inte så.

Anf. 82 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det är viktigt att vi ser till hela Sverige. Med en snabbjärnväg skulle vi lägga alla ägg i samma korg. Det är inte positivt. Jag tycker att statsrådet är tydlig med att regeringen kommer att jobba för att förstärka och rusta upp dagens järnvägssystem.

Fru talman! Det är inte många som pratar om kostnaden för att bygga projektet. År 2016 pratade man om 230 miljarder. År 2019 var man uppe i 400 miljarder. Med en tyvärr svag krona och hög inflation kan vi bara fundera på hur många miljarder det skulle handla om i detta läge. Jag tycker att man pratar för lite om vilken prislapp det handlar om. Projektet är ett högriskprojekt.

Fru talman! Det Sverige behöver är en satsning på befintlig järnväg, så att människor kan känna sig trygga när de står på perrongen och vill komma från A till B. Den här regeringen kommer att jobba för det. Det tycker jag är mycket positivt.

Anf. 83 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Carina Ödebrink sa att det inte handlar om höghastighetståg. Men beslutet att avbryta planeringen för till exempel Lund–Hässleholm handlar om höghastighetståg. Det handlar om att avbryta planeringen. Det behövs ett formellt beslut av regeringen för att avbryta de beslut som tidigare fattats just för att det är höghastighetståg som färdas i 320 kilometer i timmen.

Det uppdrag som Trafikverket nu har fått om att se på andra lösningar, med fokus på framför allt Lund–Hässleholm, utesluter inte andra saker som har kommit fram under utredningens gång, till exempel dubbelspår och fyrspår. Det är något som också Trafikverket har varit involverade i och där det finns ett engagemang i kommuner och regioner. Det är i allra högsta grad aktuellt även fortsatt. Uppdragen utesluter inte att Trafikverket kan föreslå nya konventionella spår på sträckan. Detsamma gäller för Göteborg–Borås. Men det kan också visa sig att det finns andra åtgärder eller kombinationer av åtgärder som behövs. De här uppdragen handlar om att bygga vidare på tidigare vunna erfarenheter. Jag tror att ledamoten Ådahl pekade på 18 olika utredningar.

Nu är fokuset på arbetspendling och godstrafik och inte på höghastighetståg och stambanor för höghastighetståg som ska binda ihop de stora städerna. Vad är då det bästa, mest kostnadseffektiva och snabbaste sättet att få en bättre förbindelse på plats? Det är också därför Trafikverket har fått kort tid på sig att återkomma. När det gäller Göteborg–Borås vill jag upprepa att det ska ske utan att trafikstart försenas.

När det gäller långsiktig planering har jag gärna samtal med alla riksdagspartier om detta. Nu är det viktigt att Trafikverket får möjlighet att utreda vilka tänkbara lösningar som på ett kostnadseffektivt sätt kan åstadkomma de kapacitetsförbättringar som så väl behövs. Det ska göras i enlighet med det givna uppdraget.

När det kommer till andra åtgärder än de som ligger i den gällande nationella planen för transportinfrastruktur behövs ett ordentligt underlag som regeringen kan ta ställning till. Det är precis som vanligt inför planrevideringar; man väger olika saker mot varandra. Flera olika åtgärder kan behöva vägas mot varandra. Det är viktigt att det görs i en ordnad process med ett tillräckligt underlag. I den processen har jag gärna en god dialog med inte minst trafikutskottets ledamöter och med Sveriges riksdag.

I fråga om andra åtgärder som behövs för hela infrastruktur- och transportsystemet nämnde Carina Ödebrink lite snabbt på slutet i sin fråga vägar, flyg och även järnväg. Mycket av det befintliga beståndet av väg och järnväg är byggt långt före 1970 och har stora renoveringsbehov. Det

är just det; det behöver ses som en del i en helhet. Vi måste också ha råd att underhålla det för att kunna ha god arbetspendling och goda godstrafikflöden i hela landet.

Håller jag med mig själv? Håller statsrådet med riksdagsledamoten? Nej, jag har ändrat uppfattning. Riksdagsledamoten Andreas Carlson ändrade uppfattning långt innan han blev statsråd, just för att höghastighets-tågsprojektet riskerar att trycka undan andra betydande och viktiga åtgärder när det kommer till både nyinvestering och underhåll.

Slutligen gällde det TEN-T-kartorna. Det är de centrala delarna som har strukits. Det har man gjort av en anledning, eftersom det också är förknippat med ett åtagande till 2040. När vi nu har avbrutit den planeringen är det rimligt och logiskt att det får konsekvenser för den kartan.

Anf. 84 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för en intressant debatt med många viktiga inlägg. Jag saknar dock konkreta tankar och förslag från ansvarig minister.

Jag ska ta upp en avslutande fråga, eftersom den är viktig. Daniel Hell-dén pekar i sin interpellation på att när man nu stryker planläggningen för Borås–Linköping och Jönköping–Hässleholm innebär det att 3 miljarder kronor plockas bort. En sådan förändring, som förändrar ramen för investeringar i infrastruktur, kräver riksdagens godkännande. När avser statsrådet att lägga fram ett sådant förslag?

Jag tror inte att Andreas Carlson inte förstår att det behövs mer kapacitet. Jag tror att man också förstår att lösningen inte bara är att underhålla och rusta utan faktiskt handlar om att ha två tankar i huvudet samtidigt och att kunna planera för att bygga nytt.

Sverige är ett land som i många avseenden ligger i framkant, ekonomiskt, socialt och klimatmässigt. Om vi inte nu kan ta oss an de stora samhällsbyggnadsprojekten, när ska vi då göra det, fru talman? När ska vi då ha råd? Det är ungefär som Emil i Lönneberga sa: När i hundan kan jag dricka sockerdricka?

Verkligheten står inte still. Invånarna, företagen och alla andra i vårt land förväntar sig att politiken tar ansvar för att skapa större långsiktighet och förutsägbarhet.

Vi kommer att komma tillbaka till debatten. Jag ser fram emot det. Och jag kommer, liksom senator Cato, att upprepa: För övrigt anser jag att nya stambanor ska byggas.

(Applåder)

Anf. 85 ANDERS ÅDAHL (C):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för en mycket god dialog i en fråga som kanske är större än vi tror. Det handlar om svensk långsiktig konkurrenskraft och att ha infrastruktur som fungerar.

Anledningen till att jag har uppehållit mig vid stambanor och inte talat så mycket om Göteborg–Borås är att saker och ting hänger samman. Stambanor för persontrafik, arbetspendling och godstrafik är ett system som måste funka tillsammans.

Mellan Danmark och Tyskland har en ny förbindelse börjat byggas, Fehmarn Bält. Den ska vara klar 2029. I hela norra Tyskland och likaså södra Danmark ser man det som en möjlighet för näringslivsutveckling. Sträckan minskas med 16 mil, tror jag att det är.

På samma sätt måste vi tänka i Västra Götaland. När Jönköping nu inte binds ihop med Borås och Göteborg går vi miste om en otrolig chans till regionförstoring och näringslivsutveckling. Västra Götaland, Småland och Östergötland, ja hela Sverige, blir på lång sikt lidande av att stambaneprojektet skrotas.

Jag har två avslutande frågor till statsrådet. När man ska fatta ett investeringsbeslut brukar man ha ett stort konsekvens- och beräkningsunderlag. Men när man säger nej till något som pågått i tio år borde man också ha någon form av konsekvens- och beräkningsunderlag för sitt beslut. Jag undrar om statsrådet har något sådant.

Jag undrar också om beslutet på något vis är förankrat med avtalsparterna i Sverigeförhandlingen som under tio års tid har engagerat sig djupt i stadsplanering, näringslivsutveckling, bostadsbyggande och infrastruktur i sina kommuner och regioner.

Jag vill som sagt tacka för en god debatt.

(Applåder)

Anf. 86 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Det handlar inte bara om att regeringen tar bort höghastighetstågplaneringen. De tar bort all möjlighet till planering där Sverige kan få EU-bidrag framöver. Det handlar om åtskilliga miljarder. Teoretiskt kan det röra sig om 100 miljarder som man har slarvat bort. Potten är visserligen inte så stor, men merkostnaden för till exempel ett höghastighetståg kontra ett konventionellt tåg skulle vi kunna få från EU. Om man bygger för 250 kilometer i timmen, vilket är normal hastighet i dag på järnvägarna, kan man få motsvarande vad en av de här sträckorna skulle kosta i sin helhet.

Detta innebär för till exempel Lund–Hässleholm att Sverige inte får några medel. Det är pinsamt att se Sveriges kartmaterial i dag – och detta ska statsrådet sitta med i ministerrådet! Alla länder, utom typ Bulgarien, har ett rött streck som innebär att man lovar åtminstone 250 kilometer i timmen på sin del av det europeiska övergripande järnvägsnätet. Men Sverige lovar bara 160 kilometer i timmen på de banor vi redan har, och därför kan vi inte få några pengar.

Det här innebär att kommande regeringar inte heller kan få några pengar. När Trafikverket har gått igenom sina analyser av Lund–Hässleholm och vill bygga två spår till kan de inte få några pengar. Borås–Göteborg kan inte heller få pengar från EU. Ostlänken kan få pengar, eftersom det beslutet ligger kvar. Men allt annat har regeringen nu tagit bort.

Jag kan inte förstå hur regeringen kan göra det här. Man hänvisar till att det handlar om höghastighetståg, men det handlar om alla tåg och dessutom om att få nya stambanor med medfinansiering från EU. Det har ni slarvat bort, och det är mycket märkligt.

(Applåder)

Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka för den här debatten, för god dialog och för det engagemang som finns i Sveriges riksdag och i stora delar av Sverige kring frågor som rör infrastruktur och specifikt det vi har debatterat här i dag.

Jag förstår att man kan dra olika slutsatser och landa i olika positioner. Vi har en god dialog och förståelse för varandras positioner. När man inte har förstått eller där kommunikationen uppfattas som för dålig kan man få svar, och det hoppas jag ha kunnat bidra till under debatten i dag.

När det kommer till frågan om de 3 miljarderna är det den besparing som kan göras kortsiktigt när man avbryter de centrala delarna av planeringen. De stora besparingarna är långsiktiga och gäller att om man hade gått vidare med det här projektet hade man riskerat att tränga undan annan viktig infrastruktur. Jag ber att få återkomma till riksdagen angående detta.

Det kan också vara så att övriga kostnadsökningar i samhället som även påverkar infrastrukturprojekt, som är långsiktiga och dyra, åter upp en del av utrymmet. Det kan jag också gärna återkomma till när jag har ett bättre underlag.

Infrastrukturen ska inte bara underhållas och rustas. De besked som har givits utesluter inte nya konventionella spår – inte heller på sträckan Lund–Hässleholm – och det som tidigare har framkommit i arbetet med Trafikverket, kommunerna och regionerna är del av uppdraget. När Fehmarn Bält-förbindelsen öppnas blir det mer tryck på kapaciteten i vårt eget infrastruktur- och järnvägsnät. Det finns med i uppdraget till Trafikverket. Och när det kommer till TEN-T-kartorna är det inte ologiskt att beslutet som fattats också får konsekvenser.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2022/23:140 om en förbättrad järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo

Anf. 88 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Gunilla Svantorp har ställt ett antal frågor till mig om en förbättrad järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo.

Transporter över gränserna har stor betydelse för jobb och tillväxt i de nordiska länderna. Sverige och Norge för dialog om behovet av att utveckla infrastrukturen för gränsöverskridande transporter. Detta behöver ske i dialog mellan departementen i de båda länderna samt mellan de myndigheter som ansvarar för transportsystemet i respektive land.

Trafikverket har, tillsammans med Jernbanedirektoratet, haft i uppdrag att utreda förutsättningarna för åtgärder på järnvägen på stråket Stockholm–Oslo. Den utredningen redovisades den 1 oktober förra året och bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen har agerat för att Stockholm–Oslo ska ingå i stomnät-korridoren Skandinavien–Medelhavet i TEN-T. I den allmänna riktlinje som antogs vid TTE-rådet den 5 december 2022 hade Stockholm–Oslo lagts till korridoren.

Jag ser fram emot att arbeta tillsammans med alla mina nordiska kollegor och fortsätta dialogen för att utveckla våra gränsöverskridande transporter. Regeringen avser att återkomma i frågor kring den långsiktiga infrastrukturplaneringen under mandatperioden.

Anf. 89 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

En tågresa mellan Oslo och Stockholm tar i dag fem timmar – i bästa fall. Oftast tar den ännu längre tid. En åtgärdsvalsstudie visade 2017 att man kan nå målet tre timmars restid genom utbyggnad av befintlig infrastruktur plus ett par nya länkar längs den sträckningen. Det finns också en nyttoanalys som visar att hela sträckan är samhällsekonomiskt lönsam att bygga och bygga om.

Flera utredningar gjorda efter åtgärdsvalsstudien har också visat på vikten av dubbelspår på framför allt Värmlandsbanan. Den har pekats ut i nationella dokument som en brist.

Huvudstäderna Oslo och Stockholm ligger på lite drygt 40 mils avstånd från varandra. Det bor 3 ½ miljoner människor längs vägen, och man passerar väldigt många kommuner – 54 stycken tror jag att det är. Den är en jätteviktig länk, som inte bara bygger ihop två huvudstäder utan också omlandet längs hela sträckan.

Före pandemin företogs 1,4 miljoner flygresor mellan huvudstäderna. Prognoser visar att 1 miljon av dem skulle ersättas av tågresor om restiden blir tre timmar. Vi kommer alltså att se en nytta för såväl städer och omland som klimat. Vi får dessutom starkare arbetsmarknadsregioner och ökat bostadsbyggande.

Jag ställde frågor till ministern som jag inte tycker att jag har fått svar på. Jag frågade om det pågår någon dialog med den norska regeringen, och det har jag inte fått svar på. Därför upprepar jag den frågan.

Jag ställde också en fråga om statsrådet kommer att lägga det uppdrag som de båda myndigheterna i Sverige och Norge efterfrågar i den möjlighetsstudie man presenterade. Jag fick till svar att beredning pågår, men den har ju pågått hur länge som helst. Det har varit utredning på utredning. Jag tycker verkligen att det är på tiden att statsrådet talar om ifall man tänker göra någonting, inte minst med tanke på att bägge länders myndigheter nu faktiskt har utrett den här möjlighetsstudien.

I möjlighetsstudien har man kartlagt marknadspotentialen och kapaciteten, som ökar. Man har kartlagt kostnader och samhällsnytta, och man har tittat på det ökande resande som kan bli resultatet av minskad restid mellan städerna. Jag ber statsrådet att svara på mina frågor, för jag har inte fått svar.

Anf. 90 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Vi bör absolut se till att projektet Stockholm–Oslo verkställs så att vi kan få en bra förbindelse mellan våra två huvudstäder och att vi tänker lite mer utanför våra egna gränser. Vi vet att sträckan Stockholm–Oslo är otroligt beflugen, om jag får uttrycka mig så. Om vi fick ordning på järnvägen så att det fungerar på ett bra sätt skulle folk flytta över till tåget i stället. Det vore mycket bra för klimatet och också för alla dem som finns längs järnvägen. Jag tänker på möjligheterna för dem i Västerås, Örebro, Karlstad och så vidare. Det vore bra.

Det är bra att Stockholm–Oslo delvis finns med i EU:s TEN-T-material. Det har blivit tillagt, vilket gör att vi kan få medel för upp till 160 kilometer i timmen. Järnvägen har sträckor som på vissa delar har museijärnvägshastighet. Till det kan vi få pengar och kan då få ordning på den sträckan. Det här är alldeles utmärkt.

Men jag undrar egentligen vad statsrådet och departementet har gjort när de har varit i Bryssel och pratat om dessa saker. För korridoren Skandinavien–Medelhavet, som detta ingår i, gäller *en* karta som visar en viss sträckning. Tittar man på passagerarsträckningen och det som vi lovar vad gäller de vanliga järnvägarna är det en annan sträcka. Det här går inte riktigt ihop.

Det som finns i det här materialet är inte sträckan Stockholm–Oslo i den bemärkelse som vi brukar tala om, utan det är Stockholm via Hallsberg och vidare till Oslo. Det är inte det kapacitetsstarka, vettiga system som gör att vi får många resenärer, att det går snabbt och att vi kan avlasta den del av stambanan som går förbi Hallsberg.

Det här är lite märkligt. Men det är bra att det finns med här, till skillnad från allt annat som uppenbarligen har gjorts i Bryssel. Man har bland annat plockat bort våra möjligheter att få pengar. Här kan vi dock få pengar. Men man borde se till att det material som diskuteras i Bryssel är korrekt.

Jag förväntar mig att statsrådet som ordförande i kommande förhandlingar ser till att det blir korrekt. Jag förväntar mig också att statsrådet ser till att också de andra delar i vårt stamjärnvägsnät som är kopplade till TEN-T kommer tillbaka i rullorna.

Anf. 91 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Låt mig inledningsvis ta mig an Gunilla Svantorps frågor. Ledamoten uppfattade att hon inte fick svar på dem.

Den första frågan var: Har regeringen en pågående dialog med den norska regeringen om arbetet med att förbättra järnvägsförbindelsen mellan Oslo och Stockholm och om så inte är fallet, har statsrådet för avsikt att inleda en sådan dialog?

Sverige och Norge för dialog om behovet av att utveckla infrastrukturen för gränsöverskridande transporter. Svaret på frågan är därför ja. Jag har också haft dialog med min norska kollega vid ett informellt nordiskt ministerrådsmöte i Norge. Det här behöver också ske i dialog mellan departementen i de båda länderna samt mellan de myndigheter som ansvarar för transportsystemet i respektive land.

Den andra frågan var: Har statsrådet för avsikt att lägga det uppdrag som myndigheterna efterfrågar i den möjlighetsstudie som Trafikverket och Jernbanedirektoratet presenterade för regeringarna den 1 oktober 2022, och i så fall när?

Här är svaret att den gemensamma utredningens resultat och slutsatser i *Mulighetsstudie Oslo–Stockholm* nu analyseras för att vi ska kunna överväga hur man går vidare.

Regeringen har inte tagit ställning till hur den under denna mandatperiod ska arbeta med den långsiktiga infrastrukturplanen. Vi har inte påbörjat planrevideringen. Den innevarande nationella planen antogs ju nyligen i Sveriges riksdag. Regeringen har alltså inte tagit ställning till eventuella nya eller andra satsningar. Det är viktigt att detta görs i en ordnad process

med ett tillräckligt underlag. Regeringen avser att återkomma i dessa frågor.

Det här är svaret på den andra frågan. Jag har dock full respekt för att det kanske inte lever upp till förväntningarna i alla delar, men Gunilla Svantorp vet mycket väl hur planeringen av infrastruktur går till. Uppdraget presenterades dessutom så sent som den 1 oktober 2022 och behöver analyseras närmare.

Vad gäller kartbilden i Bryssel vad gäller Skand–Med-korridoren, som det här handlar om, antogs en allmän riktlinje i rådet i december. Man ska nu förhandla om detta med Europaparlamentet. Jag får dubbelkolla uppgifterna om kartorna. Kanske är några delar inte uppdaterade med tanke på att beslutet om allmän riktlinje togs nyligen.

Rent formellt är det inte så stor skillnad mellan detta och att Stockholm–Oslo nu kom med i TEN-T-korridoren Skand–Med. E18, Värmlandsbanan och Laxå–norska gränsen har sedan tidigare varit en del av corenätet, och kraven på utvidgade möjligheter till finansiering är desamma som tidigare.

Det faktum att sträckan nu kom med i förslaget om korridoren kommer att kunna ge ett ökat fokus. Korridoren har en av kommissionen utsedd koordinator. Ansökningar om finansiering kommer eventuellt, gissningsvis, att kunna prioriteras högre än tidigare. Men för regioner och andra intressenter längs sträckan finns också möjlighet att vara med vid de korridorforum som arrangeras av koordinatören. Där kan de själva lägga fram sina argument. Det är förstås viktigt att underlagen är korrekta.

Det här kommer att vara en viktig prioritering för mig som infrastrukturminister och ordförande i transportrådet i Bryssel, TTE-rådet, som också ska förhandla hela TEN-T-paketet med Europaparlamentet under våren. Vi inväntar nu Europaparlamentets position.

Jag ska själv till Bryssel nästa vecka för utfrågning och dialog med kollegorna i Europaparlamentet och det utskott som har frågorna på bordet. Jag ser fram emot det och hoppas att vi ska komma överens med Europaparlamentet, kommissionen och rådet så att vi kan gå vidare med TEN-T-planeringen.

Anf. 92 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är väldigt bra att en dialog pågår. Däremot hoppas jag att den informella dialogen vid nordiska ministermöten blir formell så att alla kan ta del av vad som sägs och görs.

Jag skulle vilja belysa det hela genom ett exempel från en annan sträcka. När man satte in X2000 mellan Stockholm och Göteborg och det gick att åka sträckan på tre timmar blev det en jättestor överflyttning från flyg till tåg. Helt plötsligt insåg hela 70 procent av dem som flög att det var smartare att ta tåget.

Jag tror att man skulle kunna hitta flera sådana exempel som visar att det här är väldigt viktigt, inte minst med tanke på att vi ska sänka utsläppen inom transportsektorn med 70 procent till 2030. Vi behöver försöka göra de åtgärder som kan bidra till att utsläppen sänks.

Norge är ett av Sveriges viktigaste handelsländer. För just exportföretag är det oerhört viktigt att det finns bra järnväg och att man kan flytta både gods och människor.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

Nu är det lite osäkert vad som gäller och inte gäller för den nationella planen, men i den står det ändå tydligt att vi ska utveckla infrastrukturen för gränsöverskridande transporter. Vi har också de nordiska ländernas vision om att vi ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Jag tycker att det är skrivningar och beslut som förpliktar. Det gör att statsrådet måste kunna säga något om sina tankar om hur vi faktiskt blir världens mest hållbara och integrerade region och där infrastrukturen är en jättestor del i arbetet.

Jag bor i en gränskommun i Värmland. Vi kunde se vad som hände under pandemin. I vanliga fall märker vi inte alls att vi har en gräns mellan två länder. Vi förflyttar oss, bor i det ena landet och jobbar i det andra och så vidare. Men helt plötsligt fanns det en gräns som märktes. Vi är många som har sagt att vi efter pandemin verkligen måste se till att vi får gemensamma projekt för att uppfylla den där visionen. Vad kan då vara bättre än att ha ett gemensamt infrastrukturprojekt?

En av alla de utredningar som har gjorts av denna sträcka säger att den här ombyggnationen och nybyggnationen är lönsam ur klimatperspektiv redan fem år efter bygget. Det borde också vara någonting som väger ganska tungt när man funderar på vilka infrastrukturopsatningar som man ska göra i vårt land.

Fru talman! Jag skulle vilja fråga statsrådet: Hur blir vi i de nordiska länderna världens mest hållbara och integrerade region till 2030, om vi har fokus på transportsektorn?

Anf. 93 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Gunilla Svantorps frågade hur vi med fokus på transportsektorn blir den mest integrerade regionen. Jag ser fram emot att arbeta med detta tillsammans med alla mina nordiska kollegor och fortsätta dialogen för att utveckla våra gränsöverskridande transporter. Det vore dock inte lämpligt eller rimligt, tror jag, om jag skulle föregå den ordnade process med planrevideringar som har varit en god ordning för långsiktig infrastrukturplanering. Vi vill nog sätta igång en planrevidering tidigare. Det kommer vi att återkomma till i riksdagen.

Detta följer ett mönster. Beslutet om nationell plan kom precis på slutampen av den förra regeringens mandatperiod. Det var också då man gav det här beskedet, gissningsvis för att man inte hade så mycket pengar. Man ville ändå ge ett utredningsuppdrag för att flytta det här arbetet framåt, och det kan ju ses som positivt. Nu har vi slutsatserna från det här gemensamma uppdraget. De kom i oktober. Det är rimligt att överväga och analysera dem och att i god dialog med de nordiska kollegorna se vilken väg framåt som är den bästa.

Jag är mycket väl medveten om de stora problem som fanns med hinder under pandemin. Då visades det, även för dem som inte kände till det tidigare, hur viktigt det är med god och fungerande infrastruktur och bra transporter, även för arbetspendling och godstrafik, inte bara för ett land utan också för vårt nordiska samarbete. Detta behöver vi stärka. Det har även uttalats av min företrädare. Han hade också ett gott samarbete med de nordiska kollegorna, vilket jag har uppskattat under mina första 98 dagar i uppdraget.

Jag kommer att fortsätta arbeta för att vi ska kunna hitta gemensamma lösningar och se hur vi kan stärka vår gemensamma infrastruktur. Det är positivt för jobb och tillväxt i vårt land och för våra grannländers ekonomier. Regeringens fokus på att underlätta för arbetspendling och godstrafik passar som hand i handske med detta.

I dag har jag inte några nya besked att ge. Vi tittar noga på de erfarenheter som finns sedan tidigare och på det uppdrag som redovisades i oktober. Jag ser fram emot att återkomma till riksdagen för att ha en god dialog och diskussion om de här frågorna och föra dem framåt.

Anf. 94 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för de här svaren. Även om jag inte fått svar på mina frågor är det ett viktigt ämne att diskutera över huvud taget. Gränsöverskridande infrastruktur är viktigt.

Ibland kan man tycka, om man bor någon annanstans än i södra Sverige, att vi pratar för lite om den gränsöverskridande infrastruktur som finns på andra ställen. Vi kanske också borde ha lite bättre statistik över godsflöde och sådant, som ibland kommer bort när det handlar om Norge och Sverige. Om jag ska skicka med en önskan till statsrådet är det att regionerna inte ska behöva ta fram den statistiken utan att vi tar fram den nationellt. Sådan statistik kan visa oss var i Sverige och Norge det är viktigt att vi satsar våra infrastrukturpengar.

Det finns alltså mer att önska. Jag hoppas att den här satsningen på Oslo och Stockholm kommer till stånd. Den behövdes redan för flera år sedan. Jag hoppas verkligen att det är en prioriterad fråga hos ministern.

Anf. 95 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för den interpellation som Gunilla Svantorp ställt och för det samtal vi haft. Jag kan bara hålla med om att det här är någonting som kan belysas ännu mer.

De som jag träffade när jag var på mötet i Norge pekade på att Göteborg är deras viktigaste hamn, vilket också är viktigt för att se var man kan stärka godsflöden. De pekar alltså på en annan sträckning än den som vi har pratat om här i dag. Mycket av handeln sker inte bara regionalt, nationellt eller i en egen del av världen utan globalt. Då blir vårt gemensamma arbete för vår gemensamma infrastruktur och våra godsflöden ännu viktigare för att stärka vår konkurrenskraft och våra företags möjlighet att etablera sig och växa. En tredjedel av den svenska utrikeshandeln sker på något sätt via Göteborgs hamn.

När det gäller gods är det viktigt att se kapaciteten i olika delar. Det handlar inte bara om lastbilar och järnväg utan om hela kedjan. Det är det angreppssättet jag och regeringen har. Vi ska inte ställa olika transportslag emot varandra utan ha ett transportsystem och en infrastruktur som håller ihop och premierar jobb och tillväxt i hela landet, även i gränsregioner, för att vi ska kunna samutnyttja våra gemensamma resurser på allra bästa sätt. Det här ser jag fram emot att återkomma till i trafikutskottet och kammaren i Sveriges riksdag. Jag tackar för den dialog som vi haft i dag och ser fram emot den som kommer – kanske inte i morgon men längre fram.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2022/23:143 om ombyggnad av riksväg 41

Anf. 96 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Mikael Larsson har frågat mig om jag har för avsikt att beakta markägarnas synpunkter i arbetet med att ta fram en ny väg- och järnvägsplan för ombyggnad av riksväg 41 och i så fall på vilket sätt. Mikael Larsson har vidare frågat mig om jag har för avsikt att väga in betydelsen av jordbruksmark i planeringen av ny infrastruktur och i så fall på vilket sätt. Därtill har Mikael Larsson frågat mig om jag avser att verka för att ta några initiativ så att sådant här kan förbättras genom samråd och dialog mellan berörda markägare och Trafikverket.

Jag tror att Mikael Larsson och jag är helt överens om jordbrukets och landsbygdens stora betydelse. Jag vill dock understryka att när mark behöver tas i anspråk för infrastruktur är processen och de avvägningar som ska göras tydligt reglerade i olika lagar. En ny väg eller järnväg ska ges ett sådant läge och utformas så att ändamålet med järnvägen uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Hänsyn ska tas till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärden. Denna grundläggande princip finns i både väglagen och lagen om byggande av järnväg och är utgångspunkten för planeringen.

Vidare finns det bestämmelser i miljöbalken om hushållning med mark och vatten, vilka också ska tillämpas. Där finns bland annat en bestämmelse som syftar till skydd av jordbruksmark.

Samråd med markägarna görs alltid när en väg- eller järnvägsplan tas fram, och de synpunkter som lämnas beaktas i flera steg.

Jag har fullt förtroende för att Trafikverket tillämpar lagstiftningen på ett korrekt sätt. Även regeringen är självklart bunden av dessa lagar i regeringens prövning av överklaganden.

Samråd och dialog är alltid svåra saker där någon part kan känna besvikelse över att utfallet kanske inte blir vad man hoppats. Jag har stort förtroende även i detta fall för att Trafikverket arbetar med att få fungerande och givande samråd. Jag utgår ifrån att Trafikverket löpande arbetar för att förbättra sina rutiner om och när det behövs.

Anf. 97 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Jag vill först rikta ett tack till statsrådet för svaret. Jag håller med om vissa saker, men jag skulle vilja grotta ned och fördjupa mig och ställa en del följdfrågor på svaret.

Något som jag tror att vi är helt överens om är att det är viktigt med en robust och trafiksäker infrastruktur i hela landet oavsett om vi är i staden eller på landsbygden.

Riksväg 41, som detta gäller, går mellan Borås och Varberg. Den har byggts om i omgångar. Det har inte genomförts ombyggnader av hela sträckan, utan det har varit uppdelat under ett flertal år.

Strandsträckan som nu är aktuell för ombyggnad har säkert varit aktuell för ombyggnader under de senaste 60–70 åren. Det är en väg som varit föremål för detta under en längre tid, men man har inte tagit ett helhetsgrepp.

Senaste gången det var aktuellt att bygga om sträckan mellan Björketorp och Sundholmen var 2008–2009. Då fanns ett förslag att lägga en ny vägsträcka längs med järnvägen på Viskadalsbanan. Alla markägare var helt med på att det var ett väldigt bra alternativ.

I dag är förslaget att den gamla riksväg 41 ska vara kvar. Det ska också byggas en helt ny järnväg. Sedan ska det byggas en lokalväg för de fastigheter som finns och de människor som bor längs med vägen, som man ska kunna köra på för att komma ut på de större vägarna.

Med tanke på det statsrådet säger i sitt svar om landskapsbild och natur- och kulturvärden tycker jag inte det rimmar riktigt. Det blir svårare att bruka jordbruksmarken i Viskadalen när den nya vägen kommer på plats.

Det som är väldigt viktigt i den här frågan och som engagerar en bygd och markägare är att ingen är emot en ny väg. Alla tycker att det är jättebra att bygga en ny väg. Alla ser att det är viktigt utifrån trafiksäkerhetssynpunkt. Men man vill att det byggs på ett smart sätt så att inte för mycket jordbruksmark tas i anspråk. Det ska gå att fortsätta att bruka jordbruksmarken i Viskadalen, som vi nu talar om.

Det här är ett exempel på att dialog och samverkan kanske inte riktigt har fungerat på ett tillfredsställande sätt mellan Trafikverket och de berörda markägarna. Det finns säkert fler sådana exempel runt om i landet. Jag har själv stött på dem under de tidigare fyra år som jag var verksam i riksdagens trafikutskott.

Jag lyfter fram detta som ett exempel på hur det kan gå till. Därför skulle jag vilja att vi för en dialog och ett samtal på ett mer generellt plan om detta.

Herr talman! Min fråga i första skedet är om statsrådet anser att lagar och riktlinjer särskilt tar hänsyn till jordbruksmarkens betydelse när man ska projektera nya vägar och järnvägar. Är statsrådet beredd att se över detta med tanke på markägarnas situation i Viskadalen vid riksväg 41 och också på andra håll i landet?

Anf. 98 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack, Mikael Larsson! Jag förstår att det är en fråga som engagerar. Jag uppskattar ledamotens engagemang. Jag uppskattar också att ledamoten ber mig svara så att vi kan ha en dialog på ett mer generellt plan. Mikael Larsson vet att ett statsråd inte kan kommentera enskilda fall. Jag vill heller inte kommentera det enskilda fallet utan hålla debatten mer generell.

Alla situationer måste bedömas utifrån sina förutsättningar och de olika intressen som är aktuella i det enskilda fallet. När det gäller jordbruket, jordbruksmark och jordbrukspolitik, är det en mycket viktig fråga för regeringen. Det är en uppfattning som jag vet att jag delar med Mikael Larsson och Mikael Larssons parti.

Det är också en av anledningarna till att jag nu som infrastruktur- och bostadsminister är inrymd på det nybildade Landsbygds- och infrastrukturdepartementet för att hålla i flera av de viktiga frågorna för att hela Sverige ska fungera inom samma departement.

När man ska bygga väg och järnvägar finns det lagstiftning på plats som ska följas både av Trafikverket och av andra myndigheter samt av regeringen och domstolar. Däri regleras både hur avvägningar ska göras och att samråd ska ske.

Samråd och dialog mellan berörda markägare och Trafikverket är en mycket viktig del av den process som leder fram till en väg- eller järnvägsplan. Den lagstiftning som finns innebär att markägarnas synpunkter alltid ska beaktas i arbetet med att ta fram väg- och järnvägsplaner. Samråd sker i flera steg i den fysiska planeringsprocessen.

Herr talman! Som jag sa inledningsvis har jag förtroende för att Trafikverket arbetar med att få fungerande och givande samråd. Jag utgår från att Trafikverket löpande arbetar för att förbättra sina rutiner.

Samråd ska ske med enskilda markägare men också med myndigheter som till exempel länsstyrelsen. Länsstyrelsen har en särställning i lagstiftningen när det gäller planering av nya vägar och järnvägar och bevakar allmänna intressen.

Att jordbruksmarkens betydelse ska beaktas i planeringen av ny infrastruktur tillsammans med andra enskilda och allmänna intressen följer av den tillämpliga lagstiftningen. Att bevara brukningsvärd mark nämns särskilt som ett viktig allmänt intresse som tillsammans med andra intressen beaktas vid exploatering.

Anf. 99 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag kommer i den här delen att utveckla lite grann mer om samråd och samverkan, som statsrådet också var inne på. Det vore intressant om vi kan gå in lite mer på det.

Jordbruksmarken är viktig och har kanske blivit än mer viktig framför allt kopplat till det säkerhetspolitiska läge som vi i Europa nu befinner oss i. Vi ser att vi behöver producera mer livsmedel i Sverige. Att vi ska producera mer livsmedel i Sverige är också något som vår livsmedelsstrategi säger.

Jag menar att oavsett vad man bygger – ny järnväg, ny väg, elledningar och vad det än kan vara – ska man bygga på ett sådant marksnålt sätt att man inte tar onödigt mycket mark i anspråk. I det läget är dialog och samverkan oerhört viktigt.

Som jag sa inledningsvis har jag under mina tidigare fyra år i trafikutskottet stött på den här problematiken. Man kanske som markägare ute i landet lite grann stöter på attityden, i det här fallet hos Trafikverket, att det är storebror staten som bestämmer hur man ska göra. Det är bara att rätta in sig i ledet. Det är lite tråkigt om man har den attityden från Trafikverkets sida.

Statsrådet nämner själv i svaret att det i ett stort projekt är svårt att se till att alla blir hundra procent nöjda. Oavsett vad vi talar om förstår alla att det aldrig är en part som kan bli hundra procentigt nöjd.

I det här fallet och i många andra fall har man kanske inte riktigt vägt in jordbruksmarkens betydelse. I tidigare utredningar har det funnits alternativ att bygga på ett mycket smartare sätt. Men tio år senare ratar man det helt och föreslår att bygga på ett helt annat sätt. Det kan också vara någonting som gör att människor tycker att det inte fungerar.

Då är vi återigen tillbaka i detta med dialog, samverkan och samråd. Det är tydligt reglerat i lag hur samråd ska gå till, och vi vet vilka lagar och regler som gäller – vi har väglagen, miljöbalken och en hel del olika sätt att reglera och arbeta med detta.

Återigen: Om man på ett generellt plan får signaler om att det inte fungerar med samråd och samverkan – det kan vara gentemot markägare, men det skulle också kunna vara gentemot kommuner och andra offentliga aktörer – blir min nästa fråga till statsrådet, herr talman, om han avser att ta några initiativ här eller göra en översyn av hur lagar och regler för samråd och samverkan ser ut. Det handlar om att detta ska kunna bli bättre och egentligen också om att stärka den lilla människans – individens – rätt att yttra sig och komma med synpunkter. Det ska gå att föra en dialog om att hitta bästa möjliga sätt att, i det här fallet, planera för ny infrastruktur.

Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi är lite grann inne i en fördjupning kring samråd och dialog, och jag vill göra kommentaren att samråd är en fortlöpande process som pågår under hela planläggningsprocessen, fram till kungörandet för granskning. Samrådet måste ha olika inriktning beroende på hur långt i planläggningsprocessen man har kommit. Vilka frågeställningar som är aktuella för samråd är beroende av om det är tidigt eller sent i planläggningsprocessen.

Genom samråd ska den som avser att bygga väg eller järnväg utbyta information och inhämta synpunkter. I det sammanhanget ska attityden – på ett generellt plan, förstås, eftersom jag inte vill uttala mig om omständigheterna i det konkreta fallet – inte vara sådan att någon uppfattar det som att man ska rätta in sig i ledet, utan här ska de synpunkter som finns inhämtas av den som avser att bygga väg eller järnväg. Antalet samrådstillfällen ska också anpassas så att samrådsretsen ges möjlighet att förstå och påverka projektets inriktning.

Detta svarar lite grann mot det Mikael Larsson är inne på apropå känslan av att inte bli förstådd. Samrådet är till för att man ska både förstå och kunna påverka projektets inriktning. Samråd sker ofta både genom fysiska möten och skriftligen, och granskning är en separat del av samrådet. Det kommer senare i processen och är därför mer detaljreglerat.

När det kommer till länsstyrelserna har de en viktig roll i arbetet med planläggningen av infrastruktur och är en viktig samrådspart. Länsstyrelsen fattar beslut om huruvida projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och godkänner MKB, alltså miljökonsekvensbeskrivningar. Länsstyrelsen lämnar också granskningsyttrande med tillstyrkan till väg- eller järnvägsplanen innan den skickas för fastställelse. Om länsstyrelsen inte tillstyrker väg- eller järnvägsplanen inför fastställelse får Trafikverket inte fastställa planen, och då överlämnas den till regeringen för fastställelse. Det är så processen ser ut.

Länsstyrelserna har här ett väldigt viktigt uppdrag, bland annat att särskilt bevaka hushållningsbestämmelserna och riksintressena. Jordbruk kan vara både ett enskilt och ett allmänt intresse, och som allmänt intresse – vilket svarar mot det som Mikael Larsson var inne på gällande vår livsmedelsförsörjning – bevakas det av länsstyrelserna.

När det gäller frågan om jag avser att ta några initiativ kring detta utgår jag ifrån, som jag också sa i mitt svar, att Trafikverket löpande arbetar med att förbättra sina rutiner och sitt arbete när det kommer till att upprätta fungerande och givande samråd. Då handlar det, som jag också sa, om att de olika parterna ska både förstå och kunna påverka projektets inriktning.

I sakens natur ligger också att visa en förståelse för de intressen som finns. Det handlar ofta om en stor statlig aktör, Trafikverket, i dialog med det som Mikael Larsson beskriver som den lilla människan. Det är inte så det ska upplevas, utan alla synpunkter ska tas på allvar. En god dialog är grunden för ett gott och fungerande samråd. Sedan kan det i slutändan ändå landa i något som man själv inte till hundra procent – eller faktiskt till någon del alls – instämmer i, men en viktig del i processen är att man har blivit hörd och förstådd. Då tror jag att det är lättare att ha förståelse för att det inte alltid blir exakt som man själv hade tänkt.

Jag ser i dagsläget inget behov av ytterligare initiativ men är alltid beredd att ta sådana för att just stärka samråds- och dialogförfarandet, eftersom det är en väldigt viktig del i arbetet med att bygga infrastruktur i Sverige.

Anf. 101 MIKAEL LARSSON (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet även för detta svar.

Jag tror verkligen att Trafikverket tillämpar detta på det sätt som det i dag står skrivet att man ska. Men det är klart att det går att fundera på om det som står skrivet när det gäller samråd och samverkan i dag är det som är rätt. Det är ett tydligt medskick jag vill göra till statsrådet, med tanke på att jag möter detta på många håll både i min valkrets och runt om i landet.

I det här specifika fallet, som också har överklagats till regeringen, hade man lätt kunnat bestämma att man tar bort den gamla vägen och gör om den till jordbruksmark. Då hade många av markägarna blivit väldigt nöjda, och man hade kommit en bra bit på vägen mot att Trafikverket och markägare möts.

Jag vill tacka för en bra debatt och dialog, vilket vi har haft här, men jag vill tydligt skicka med hur detta med samråd och samverkan fungerar i dag och hur det kan förbättras. Det handlar om att staten ska vara på den lilla människans sida runt om i landet, oavsett om det gäller stad eller landsbygd.

Som jag sa inledningsvis handlar detta om att alla i grunden är för en trafiksäker infrastruktur och en bra infrastruktur – men det handlar också om en stärkt äganderätt och att människor ska få känna att äganderätten betyder någonting. Äganderätten handlar om ofantligt mycket mer än skogsmark; den handlar även om den fina jordbruksmark vi har runt om i vårt land.

Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Mikael Larsson för interpellationen. Jag vet att detta är frågor som väcker stort engagemang och mycket känslor. Återigen: Jag kan och vill inte uttala mig i det enskilda fallet, men jag tar med mig det som Mikael Larsson gjort mig uppmärksam på här i kammaren i dag.

Detta är en fråga som ofta återkommer, och det finns säkert olika sätt att förbättra rutiner och så vidare. Jag utgår ifrån att Trafikverket löpande arbetar med detta när det gäller den viktiga del av infrastrukturprojekt som handlar om samråd och en god dialog. Man ska bli förstådd, lyssnad på och inte minst tagen på allvar så att man i större utsträckning kan acceptera olika projekt. Även om man inte till hundra procent delar inriktningen är

en viktig del att man har haft ett gott samrådsförfarande och en god dialog. I den mån detta behöver vässas utgår jag ifrån att Trafikverket gör det.

Jag ser fram emot en fortsatt god dialog kring den här typen av frågor med Mikael Larsson och andra ledamöter i Sveriges riksdag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:50
24 januari

Svar på
interpellationer

§ 22 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2022/23:45 Vissa frågor om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap

Skrivelser

2022/23:49 Avskiljningar vid Statens institutionsstyrelsens särskilda ungdomshem

2022/23:50 Riksrevisionens rapport om statsbidraget till studieförbunden

EU-dokument

COM(2022) 702 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten

COM(2022) 721 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 297/95 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 658/2014

COM(2023) 31 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk statistik om befolkning och bostäder, om ändring av förordning (EG) nr 862/2007 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 763/2008 och (EU) nr 1260/2013

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:33 Åtgärder för att säkerställa en sund och säker spelmarknad

2022/23:2309 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)

2022/23:2310 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C)

med anledning av prop. 2022/23:35 Höjd mervärdesskatt på vissa reparationer

2022/23:2308 av Iona Szatmári Waldau m.fl. (V)

2022/23:2312 av Marielle Lahti m.fl. (MP)

Konstitutionsutskottets betänkande

2022/23:KU16 Sekretess vid Försäkringskassans handläggning av ärenden om elstöd samt slopad kontrolluppgiftsskyldighet

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 januari

2022/23:147 Social dumpning

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:148 Nya gruvor

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

den 23 januari

2022/23:149 Insatser för fler poliser i Stockholm

av *Mattias Vepsä* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:150 Ekonomisk familjepolitik

av *Isabell Mixter* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:151 Visitationszoner och rättssäkerheten

av *Mattias Vepsä* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 januari

2022/23:246 Tillgång till apotek på mindre orter

av *Samuel Gonzalez Westling* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:247 Stridsvagnen Leopard till Ukraina

av *Kerstin Lundgren* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:248 Besöksnäringsstrategi

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:249 Vårdens kunskap om lipödem

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

den 23 januari

2022/23:250 Tjänstledighet för reservofficerare

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:251 Krav på återbetalning av bostadsbidrag
av *Isabell Mixter* (V)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:252 En ökad press på Iran

av *Mattias Vepsä* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:253 Barn som har det tufft under jullovet

av *Anna Wallentheim* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:254 Vetorätt för kommuner vid nyetablering och utökning av friskolor

av *Rose-Marie Carlsson* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:255 Omorganisationen av departementsstrukturen och elstöden

av *Monica Haider* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:256 Kompetensen och bemanningen inom äldreomsorgen

av *Marcus Andersson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:257 Skydd för ryska oppositionella

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

Prot. 2022/23:50
24 januari

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 20.19.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 15 anf. 36 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.00,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 21 anf. 96 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om ordförande i utskott.....	1
§ 4 Meddelande om frågestund	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	1
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott.....	3
§ 9 Ärenden för bordläggning	3
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:95 om bemannade skolbibliotek	3
Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	3
Anf. 2 AMANDA LIND (MP).....	4
Anf. 3 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	5
Anf. 4 AMANDA LIND (MP).....	5
Anf. 5 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	7
Anf. 6 AMANDA LIND (MP).....	7
Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	8
§ 11 Svar på interpellation 2022/23:89 om en aktiv arbetsmarknadspolitik	8
Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	8
Anf. 9 TERESA CARVALHO (S).....	9
Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	10
Anf. 11 TERESA CARVALHO (S).....	11
Anf. 12 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	12
Anf. 13 TERESA CARVALHO (S).....	13
Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	14
§ 12 Svar på interpellation 2022/23:115 om omläggning av arbetsmarknads- och integrationspolitiken.....	15
Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	15
Anf. 16 JOHANNA HARALDSSON (S)	15
Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	16
Anf. 18 JOHANNA HARALDSSON (S)	17
Anf. 19 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	18
Anf. 20 JOHANNA HARALDSSON (S)	20
Anf. 21 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	20
§ 13 Svar på interpellation 2022/23:122 om Arbetsförmedlingens resurser	21

Anf. 22 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	21
Anf. 23 SERKAN KÖSE (S).....	22
Anf. 24 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	23
Anf. 25 SERKAN KÖSE (S).....	24
Anf. 26 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	24
Anf. 27 SERKAN KÖSE (S).....	25
Anf. 28 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	26
§ 14 Svar på interpellation 2022/23:127 om åtgärder för att bryta segregationen.....	27
Anf. 29 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	27
Anf. 30 TERESA CARVALHO (S).....	28
Anf. 31 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	29
Anf. 32 TERESA CARVALHO (S).....	30
Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	31
Anf. 34 TERESA CARVALHO (S).....	32
Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	32
§ 15 Svar på interpellation 2022/23:59 om ukrainska flyktingar som tvingas till prostitution.....	33
Anf. 36 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	33
Anf. 37 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	34
Anf. 38 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	35
Anf. 39 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	36
Anf. 40 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	37
Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	38
Anf. 42 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	38
§ 16 Svar på interpellation 2022/23:63 om utvisning av utländska medborgare vid grov brottslighet	39
Anf. 43 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	39
Anf. 44 RICHARD JOMSHOF (SD).....	39
Anf. 45 OLA MÖLLER (S)	40
Anf. 46 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	40
Anf. 47 RICHARD JOMSHOF (SD).....	41
Anf. 48 OLA MÖLLER (S)	42
Anf. 49 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	43
Anf. 50 RICHARD JOMSHOF (SD).....	43

Anf. 51 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	44
§ 17 Svar på interpellation 2022/23:83 om stärkande av tredjeland och kvotflyktingar	44
Anf. 52 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	44
Anf. 53 OLA MÖLLER (S)	45
Anf. 54 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	46
Anf. 55 OLA MÖLLER (S)	46
Anf. 56 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	47
Anf. 57 OLA MÖLLER (S)	48
Anf. 58 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	49
Ajournering.....	49
Återupptaget sammanträde.....	49
§ 18 Svar på interpellationerna 2022/23:99 och 100 om åtgärder för ett ökat bostadsbyggande	50
Anf. 59 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	50
Anf. 60 MARKUS KALLIFATIDES (S)	50
Anf. 61 LEIF NYSMED (S)	51
Anf. 62 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	52
Anf. 63 MARKUS KALLIFATIDES (S)	53
Anf. 64 LEIF NYSMED (S)	54
Anf. 65 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	55
Anf. 66 MARKUS KALLIFATIDES (S)	56
Anf. 67 LEIF NYSMED (S)	56
Anf. 68 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	57
§ 19 Svar på interpellationerna 2022/23:124, 132 och 136 om en långsiktigt hållbar infrastruktur	57
Anf. 69 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	57
Anf. 70 CARINA ÖDEBRINK (S)	58
Anf. 71 ANDERS ÅDAHL (C)	59
Anf. 72 DANIEL HELLDÉN (MP)	60
Anf. 73 ANNA WALLENTHEIM (S)	61
Anf. 74 LARS JOHNSSON (M)	63
Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD)	63
Anf. 76 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	64
Anf. 77 CARINA ÖDEBRINK (S)	65
Anf. 78 ANDERS ÅDAHL (C)	66
Anf. 79 DANIEL HELLDÉN (MP)	67
Anf. 80 ANNA WALLENTHEIM (S)	68
Anf. 81 LARS JOHNSSON (M)	68
Anf. 82 MAGNUS OSCARSSON (KD)	68
Anf. 83 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	69
Anf. 84 CARINA ÖDEBRINK (S)	70
Anf. 85 ANDERS ÅDAHL (C)	70
Anf. 86 DANIEL HELLDÉN (MP)	71
Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	72

§ 20 Svar på interpellation 2022/23:140 om en förbättrad järnvägsförbindelse mellan Stockholm och Oslo	72
Anf. 88 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	72
Anf. 89 GUNILLA SVANTORP (S)	73
Anf. 90 DANIEL HELLDÉN (MP)	73
Anf. 91 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	74
Anf. 92 GUNILLA SVANTORP (S)	75
Anf. 93 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	76
Anf. 94 GUNILLA SVANTORP (S)	77
Anf. 95 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	77
§ 21 Svar på interpellation 2022/23:143 om ombyggnad av riksväg 41.....	78
Anf. 96 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	78
Anf. 97 MIKAEL LARSSON (C).....	78
Anf. 98 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	79
Anf. 99 MIKAEL LARSSON (C).....	80
Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	81
Anf. 101 MIKAEL LARSSON (C).....	82
Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	82
§ 22 Bordläggning	83
§ 23 Anmälan om interpellationer.....	84
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	84
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 20.19.....	85

Prot. 2022/23:50
24 januari
